

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 3. KOLOVOZ 2007. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 232

Gradska svečanost

DUŽIONICA U SOMBORU

COBISS SR-ID 109442828

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

INTERVJU

NATAŠA ĐEREG

DUŽIJANCA U MALOJ BOSNI

KONJIČKE UTRKE "DUŽIJANCA 2007." SUBOTICA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR:

Zvonimir Perušić

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine pod
rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

(Ne)moguće

Objavlivanje »Pravilnika o nastavnom programu: Bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« u Službenom listu AP Vojvodine 4. lipnja izazvalo je burno reagiranje hrvatskih institucija i organizacija. Prvo je Otvoreno pismo političkim i kulturnim predstavnicima Republike Hrvatske uputila skupina istaknutih bunjevačkih Hrvata, zatim je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uputio priopćenje za javnost prosvjedujući protiv ovakve odluke, a Hrvatsko nacionalno vijeće je zakazalo sjednicu za večeras (u srijedu) s jednom jedinom točkom a to je ova odluka. Budući da se sjednica održava poslije zaključivanja ovoga broja, argumente i mišljenja vijećnika ne možemo znati.

No, do sada je već iznesen niz argumenata kojima se dokazuje pravna neutemeljenost i politička motiviranost donošenja ove odluke i nastoji se utjecati na Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu da stavi van snage svoju odluku, kao što je to uostalom već jednom učinilo kad je donijelo pa povuklo odluku o uvođenju »bunjevačkog jezika« u škole.

U Otvorenome pismu se tako navodi kako su se autori književnih djela na koje se poziva usvojeni nastavni program nedvojbeno smatrali pripadnicima hrvatskog naroda, da se pripadnost Bunjevaca hrvatskom narodu ne osporava niti u jednoj drugoj zemlji osim u Srbiji, te da se umjetno novoštokavski ikavski dijalekt nastoji proglasiti zasebnim bunjevačkim govorom kako bi se stvorila osnova za umjetnu jezičnu podjelu hrvatskog autohtonog stanovništva na sjeveru Bačke.

Pokrajinski zastupnik *Dužo Runje* tvrdi kako je ova odluka isključivo političke prirode bez uporišta u zakonskoj regulativi ističući da ratificirane povelje, Ustav, zakoni i pravilnici govore o pravu na izučavanje isključivo materinjeg jezika, a ne govora kako se to ovom odlukom propisuje.

DSHV pak navodi kako se ikavski dijalektalni govor bačkih Bunjevaca već njeguje u okviru nastave koja se u subotičkim školama izvodi na hrvatskome jeziku, ali i u okviru samoga nastavnog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, koji se predaje u vojvođanskim školama.

Znanost i struka, a i primjeri iz »bunjevačke« svakodnevice u kojoj se dvoje djece od istih »bunjevačkih« roditelja različito nacionalno opredjeljuju govore u prilog tomu da se nesumnjivo radi o istoj nacionalnoj skupini, istog govora, običaja, podrijetla... Nesumnjivo je, pokazala su istraživanja, da postoje izvjesne razlike između Bunjevaca – Hrvata i nehrvata i da su one prije svega političko-psihološke prirode. No, je li moguće samo temeljem političko-psiholoških razlika i političkim odlukama pokušavati stvarati neke nove nacionalne zajednice? Kako vidimo, moguće je, premda je smisao takvoga projekta više nego upitan.

J. D.

Attila Szalai

Pravilnik o bunjevačkom govoru

Politička odluka koja nema uporište u zakonskoj regulativi 8,9

Održana 73. po redu Dužionica u Somboru

Svjedočenje o ljepotama žetve 14,15

Završen 9. Motovun film festival

Vojvodina na brdu filmova 30, 31

Željko Mavrović, ex profesionalni boksač

Nove životne granice i vrijednosti 43

U susret predstojećim izborima za Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine

Bez suglasja o načinu provođenja izbora

*Zbog nedostatka suglasja u vladajućoj koaliciji na pokrajinskoj razini vlasti, još uvijek nepoznato po kojemu će se sustavu održati predstojeći pokrajinski izbori, koji moraju biti raspisani do kraja godine **
Zastupnici Skupštine APV bi o ovoj temi trebali raspravljati na sljedećoj sjednici, 21. kolovoza

Piše: Dušica Dulić

Početkom ovoga ljeta nastao je oštar politički sukob unutar vladajuće koalicije u Vojvodini. Razlog je Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o izboru zastupnika u Skupštinu AP Vojvodine, koji su podnijeli Demokratska stranka, Savez vojvođanskih Mađara i Pokret snaga Srbije. Naime, prema izbornim pravilima iz 2004. godine, 60 od 120 zastupnika u Skupštini Vojvodine bira se po većinskom sustavu, a 60 po proporcionalnom s Vojvodinom kao jednom izbornom jedinicom, cenzusom od 5 posto i prirodnim pragom za stranke i koalicije nacionalnih manjina. DS, PSS i SVM smatraju da ovakav izborni sustav treba promijeniti tako da se i dalje 60 zastupnika bira po većinskom sistemu u jednakom broju izbornih jedinica, 48 po proporcionalnom (cenzus 5 posto, prirodni prag za manjine), a 12 zastupničkih mjesta rezervirano je za predstavnike nacionalnih manjina.

Za razliku od njih, predsjednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš, iz Lige socijaldemokrata Vojvodine, predlaže da se svih 120 zastupnika bira po proporcionalnom sistemu, s prirodnim pragom za stranke i koalicije nacionalnih manjina, što podržavaju još tri političke stranke SRS-a, DSS-a i G17 plus. Da bi ovakvo rješenje bilo prihvaćeno, neophodno je izmijeniti Statut APV koji sadrži odredbu da svaka općina mora imati najmanje po jednog zastupnika.

Očigledno zbog neslaganja u vladajućoj koaliciji, predsjednik Skupštine AP Vojvodine odložio je sjednicu Skupštine APV zakazanu za 19. lipnja i potom odbijao zaka-

zati novu, pa mu je upućeno ultimativno pismo u kojemu se traži da sljedeću sjednicu Skupštine, na kojoj će se raspravljati o izmjenama izbornih propisa, održi 21. kolovoza.

Sjednica vojvođanskog parlamenta o izmjeni izbornih propisa mora biti održana u kolovozu, bez

lokalne samouprave u kojima živi stanovništvo mješovitog nacionalnog sastava omogućuje razmjerna zastupljenost nacionalnih manjina u skupštinama, u skladu sa zakonom.

Prema ovome prijedlogu, pravo na rezervirane predstavnike imaju nacionalne zajednice koje

Zbog nesuglasja u vladajućoj koaliciji još nepoznat način izbora novih pokrajinskih zastupnika

obzira na ishod razgovora koji se vode među strankama, jer je druga polovica kolovoza krajnji termin da se odluke o izborima donesu kako bi se stvorile pretpostavke za pripremu sljedećih izbora, koji moraju biti raspisani do kraja godine. **AKTUALNI PRIJEDLOG:** Podnositelji ovoga prijedloga smatraju da su ovakve izmjene neophodne zbog toga što je člankom 180 Ustava utvrđeno kako se u autonomnim pokrajinama i jedinicama

su već osnovala svoja nacionalna vijeća i koja, prema rezultatima posljednjeg popisa stanovništva, imaju najmanje 10.000 pripadnika s prebivalištem na teritoriju AP Vojvodine. Mađari bi dobili tri zaštićena zastupnička mjesta, Slovaci i Hrvati po dva, Romi, Rumunji, Bunjevci, Rusini i Makedonci po jedno. Izostanak Jugoslavena i Crnogoraca iz ove razdiobe zastupničkih mjesta objašnjava se činjenicom da oni nemaju formirana

nacionalna vijeća. Prema predloženom, na sljedećim pokrajinskim izborima pripadnici manjina dobivali bi tri glasačka listića, dok bi većinski Srbi glasovali samo dva puta. Uvjet za pojavu kandidata na »manjinskoj« biračkoj listi je prikupljenih 100 potpisa podrške birača, a budući da je predviđeno i formiranje zasebnih biračkih popisa nacionalnih manjina, izbor zastupnika nacionalnih zajednica proveo bi se ako u posebnu biračku listu dotične nacionalne zajednice bude upisan broj koji je za jedan veći od 50 posto punoljetnih pripadnika te zajednice prema rezultatima posljednjeg popisa stanovništva. Manjinske biračke liste vodila bi nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Ukoliko se taj uvjet ne ispuni, zastupničko mjesto te nacionalne zajednice pripada broju zastupnika koji se biraju po proporcionalnom izbornom sustavu. Zaštićeni zastupnici birali bi se po jednokružnom većinskom sustavu s Vojvodinom kao jednom izbornom jedinicom. Za zastupnike nacionalne zajednice izabran je kandidat koji je dobio najviše glasova, a u slučaju da se bira više zastupnika, izabrani su oni koji su dobili najviše glasova.

RAZLIČITA MIŠLJENJA: Predsjednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš, iz Lige socijaldemokrata, uz potporu G17 plus, SRS-a i DSS-a, predložio je da se svih 120 zastupnika bira po proporcionalnom sistemu, s prirodnim pragom za stranke i koalicije nacionalnih manjina. Da bi ovakvo rješenje bilo prihvaćeno, neophodno je izmijeniti Statut Autonomne Pokrajine Vojvodine koji sadrži odredbu da svaka općina mora imati najmanje po jednog zastupnika.

► *Da vlast nije odgovorna, ne bi je nitko ništa pitao.*

► *Moja pravda je krivo shvaćena.*

Dujizmi

► *Ako osjećam da sam u pravu, vjerujem da krivo mislim.*

► *Prešli smo s riječi na jela.*

Predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine *Bojan Pajtić*, koji brani Prijedlog, smatra da Ustavni zakon za provođenje Ustava Republike Srbije ne omogućava da postojeća skupština promijeni Statut.

Potpredsjednica G17 Plus *Ivana Dulić-Marković*, koja vodi i vojvođanski odbor te stranke, optužila je Demokratsku stranku u Vojvodini da inzistiranjem na izmjeni pokrajinskih izbornih propisa, kojima bi se uveli garantirani mandati za nacionalne manjine, pokušava prilagoditi izborni sustav svojim potrebama.

Budući da je predsjednik Skupštine AP Vojvodine, koji je i zamjenik predsjednika LSV-a, pretihodno odgodio sjednicu Skupštine APV zakazanu za 19. lipnja i potom odbijao zakazati ju, upućeno mu je ultimativno pismo. Koordinator vladajuće koalicije u Pokrajini *prof. dr. Dragoslav Petrović* je uputio javno upozorenje predsjedniku vojvođanskog parlamenta da ako ni poslije dužeg oklijevanja ne bude zakazao sjednicu najvišeg pokrajinskog tijela vlasti to će učiniti sami zastupnici. Iza ovoga poteza, nedvojbeno se krije sukob oko odluke o modelu predstojećih izbora za Skupštinu Vojvodine.

Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *Istvan Pasztor* kazao je kako je ultimativno pismo koje su pokrajinski zastupnici te stranke, skupa s kolegama iz Demokratske stranke i Pokreta snaga Srbije uputili predsjedniku vojvođanskog parlamenta Bojanu Kostrešu sa zahtjevom da se sjednica Skupštine Vojvodine održi 21. kolovoza, samo posljedica odlaganja zasjedanja prvobitno zakazanog za lipanj. Glavna tema tog zasjedanja treba biti prijedlog izmjene izbornih odluka kojima se, po prijedlogu DS-a i SVM-a, predviđa uvođenje garantiranih mandata za nacionalne manjine. Ovaj prijedlog, međutim, nije dobio potporu četvrtog partnera koalicije – Lige socijaldemokrata Vojvodine.

Kako smatra pokrajinski zastupnik i potpredsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Dužo Runje*, prijedlog DS-a, SVM-a i PSS-a je više nego prihvatljiv za hrvatsku zajednicu u Vojvodini, jer bi, prema njegovim procjenama, »Hrvati u tom slučaju imali tri zastupnika u pokrajinskom parlamentu, od toga dva zagarantirana«.

»Manjinske zajednice ne bi trebale imati prigovor na taj prijedlog jer je to radikalni skok u odnosu na njihov prijašnji položaj u par-

lamentu. Ovako bi bolje bila zaštićena manjinska prava, bolje bi se reprezentirala nacionalna struktura Vojvodine, no, je li to sve skupa i tehnički izvodivo nećemo znati dok ne dođe do toga. U principu, sve je to dobro zamišljeno. Smatram da će taj prijedlog proći na sjednici zakazanoj za 21. kolovoza ukoliko bude osiguran kvorum za rad. Ako ne bude kvoruma, sve opcije otpadaju. Iz vizure manjinskih zajednica, to je demokratski prijedlog koji bi trebale podržati. Činjenica je da rezultat tog prijedloga ide više na ruku demokratskoj opciji u novom

Dogovorom ili preglasavanjem do konačne odluke o izbornim propisima

sazivu parlamenta, jer je prirodno da je to opcija bliža manjinskim zajednicama, ali ja ne vidim nikakav problem u tome. Što je jača demokratska opcija u Pokrajini, stupanj ostvarivanja manjinskih prava će biti viši«, komentira Dužo Runje.

KONTROVERZE: Prema Prijedlogu, tijela jedinice lokalne samouprave nadležni za vođenje općeg biračkog popisa dužni su pomagati rad nacionalnih vijeća i na njihov zahtjev omogućiti uvid u opći birački popis. Predviđeno je i da će općine u opći birački popis na osnovu posebnog biračkog popisa unijeti slovnu oznaku nacionalne pripadnosti birača.

Kako tvrdi jedan od kritičara ovog Prijedloga *Miroslav Samardžić*, ovakva su rješenja krajne problematična. »I prema Ustavu i prema Zakonu o slobodama i pravima nacionalnih manjina, djelatnost nacionalnih vijeća je ograničena. Može li Autonomna pokrajina bez ovlaštenja u Ustavu i zakonima proširivati nadležnost nacionalnih vijeća? Mogu li nacionalna vijeća postupati kao upravna tijela? Dalje se postavlja pitanje može li Autonomna pokrajina uopće ure-

divati način vođenja biračkih popisa? Prema Ustavu, ostvarivanje i zaštita sloboda i prava građana su republička nadležnost. Autonomna pokrajina može uvoditi dodatna prava nacionalnih manjina samo ukoliko je to zakonom predviđeno. Prema Prijedlogu, nacionalno vijeće može odbiti da u poseban birački popis upiše građanina koji se »lažno predstavio kao pripadnik nacionalne zajednice«. Na temelju kojih kriterija će nacionalno vijeće utvrđivati nacionalnu pripadnost? Ne postoje objektivni kriteriji na osnovu kojih se može utvrditi neči-

nih vijeća, a oštećenima ne stoje na raspolaganju efikasni pravni lijekovi. Može li Autonomna pokrajina svojom odlukom, mimo zakona, utvrditi da se u opći birački popis unose podaci o nacionalnoj pripadnosti? Očigledno je da je Prijedlog po mnogim elementima neustavan i nezakonit, o čemu bi se trebao izjasniti Ustavni sud ukoliko neko pokrene inicijativu za ocjenu ustavnosti. Međutim, ovaj sud još nije formiran i potpuno je neizvjesno kada će početi s radom«, zaključuje o aktualnoj predizbornoj temi *Miroslav Samardžić*.

Kritičari ovoga prijedloga smatraju i kako, kada se o ovom slučaju radi, nije riječ o nastojanjima da se unaprijedi politički položaj vojvođanskih manjina, već DS, SVM i PSS nastoje tako skrojiti izborna pravila koja će njima omogućiti da zadrže vlast u Pokrajini, smatrajući kako će zaštićeni manjinski zastupnici uvijek pripadati njihovoj političkoj skupini, a da će biti protiv radikala, SPS-a i DSS-a. Pojednostavljeno, ispada da se manjinama daju garantirani mandati u prvom redu zbog toga da bi se uz njihovu pomoć zaustavila »radikalna plima« koja je izuzetno jaka u Vojvodini. Kritičari ovih odluka ističu da je broj od 12 mandata suviše velik i da može donijeti promjenu odnosa snaga u Skupštini Vojvodine.

»Mislim da neophodnost pozitivne diskriminacije nije nimalo sporna, jer drugačije nijedna od manjinskih zajednica, osim Mađara, ne može dobiti svoje istinske parlamentarne predstavnike. Same manjine ne mogu riješiti pitanje svoje zastupljenosti i zato se ovaj problem mora otkloniti na razini pokrajinskog parlamenta, a veoma je poželjno da taj pristup vremenom dobije i svoju potvrdu u Ustavu Srbije«, kaže o aktualnom pokrajinskom pitanju politički analitičar *Vladimir Bruter*.

»Pozitivna diskriminacija manjina je neophodna, ali njen obujam mora imati tri neophodna elementa: jednaka prava svih birača, konkurenciju za zastupničke mandate i određen cenzus za osvajanje zastupničkih mandata. Garantiranost mandata ne znači da se on ostvaruje mimo opće glasačke procedure i samo svaki birač za sebe može samostalno odlučiti hoće li glasovati za većinske, općenacionalne stranke, ili partije nacionalnih manjina, imajući pri tom na umu da će njegova manjina dobiti mandat i da mu glas neće propasti«, obrazložio je Bruter.

UKRATKO

Crnogorski jezik

Ustavni odbor Skupštine Crne Gore 30. srpnja utvrdio je, bez suglasnosti oporbe, prijedlog novog crnogorskog ustava. Predsjednik Skupštine i Ustavnog odbora Ranko Krivokapić je kazao kako su u Prijedlogu Ustava ostale razlike iz nacрта tog akta, koje se odnose na ključna politička pitanja – naziv jezika i status crkve. »Službeni jezik u Crnoj Gori zvat će se crnogorski«, rekao je Krivokapić i naglasio da o tome ne može biti pregovora. Prema njegovim riječima, ako za prijedlog Ustava ne bude potpore dvotrećinske većine, Skupština može donijeti odluku o tome da novi akt bude usvojen na referendumu. Osim crnogorskog jezika, kao službenog, u prijedlogu se navodi da su ćirilčno i latinično pismo ravnopravni, a da su u općinama u kojima značajan dio stanovništva čine pripadnici manjinskih naroda u službenoj uporabi i njihovi jezici i pisma.

Nova optužnica

Tužiteljstvo za ratne zločine podiglo je optužnicu protiv umirovljenog časnika JNA Vladimira Kovačevića, zvanog Rambo. Optužnica je podignuta za ratni zločin protiv civilnog stanovništva u Dubrovniku, u prosincu 1991. godine. Kovačeviću se stavlja na teret da su jedinice pod njegovim zapovjedništvom i on ispalili, bez izbora cilja, više stotina projektila na dubrovački Stari grad, pri čemu su dva civila izgubila život, a tri povrijeđena. Riječ je o prvom slučaju koji je Tribunal u Haagu ustupio Tužiteljstvu za ratne zločine Srbije. Za isti zločin, granatiranje Dubrovnika, Haški tribunal je osudio generale JNA Pavla Strugara i Miodraga Jokića na osam, odnosno sedam godina zatvora.

Novi predstavnik EU za Kosovo

Njemački diplomat Wolfgang Ishinger imenovan je za predstavnika EU u predstojećim pregovorima o statusu Kosova. Predstavnik Europske unije za vanjsku politiku Javier Solana imenovao je Ishingera za predstavnika EU u predstojećim pregovorima o statusu Kosova, a u priopćenju se navodi da će Ishinger učiniti sve kako bi bili omogućeni istinski i sadržajni pregovori.

Održana sjednica Izvršnog odbora HNV-a

Nedovoljan broj prijavljenih za hrvatski gimnazijski odjel

O uvođenju bunjevačkog govora, o aktualnim prilikama u informiranju, o gimnazijskom odjelu: na sjednici IO HNV

Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća predložio je predsjedniku HNV-a *Branku Horvatu* hitno zakazivanje sjednice Vijeća, nakon odluke pokrajinske administracije o uvođenju nastavnog predmeta »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture«, na kojoj bi vijećnici HNV-a zauzeli stav o odluci da se taj predmet u škole uvede sljedeće školske godine.

Na sjednici Izvršnog odbora HNV-a, održanoj 28. srpnja u Subotici, donesen je zaključak da odlukom o uvođenju bunjevačkog govora u osnovne škole, vlasti pridonose denacionalizaciji hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini i da takva odluka ima za cilj podjelu hrvatske manjine, te da je odluka Pokrajinskog tajništva za obrazovanje o uvođenju predmeta »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« kao izbornog nastavnog predmeta pravno neutemeljena.

Osim predsjednice IO HNV-a *Slavice Peić*, na sjednici su bili nazočni članovi Izvršnog odbora Vijeća *Antonija Čota*, *Mato Groznica*, *Jašo Šimić* i *Joza Kolar* predsjednik Odbora Vijeća za informiranje *Milovan Miković*, urednica programa na hrvatskom jeziku *Radio Subotice Ljiljana Dulić*, direktor NIU »Hrvatska riječ« *Zvonimir Perušić*, konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Tihomir Šilović* i predsjednik HNV-a *Branko Horvat*.

Nakon informacije o aktualnim prilikama u oblasti informiranja na hrvatskom jeziku, koju je podnio *Mato Groznica*, donesena je odluka da se do 1. rujna izradi Platforma o informiranju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, a od NIU »Hrvatska riječ« zatraženo je da dostavi izvješće

o radu u prvih šest mjeseci ove godine u okviru svih registriranih djelatnosti, radi pronalaženja mogućnosti formiranja redakcije za televizijski program u okviru ove novinsko-izdavačke ustanove. Također je donesena i odluka o ljetnoj stanici glede produciranja televizijske emisije TV Tjednik.

Nakon izvješća *Jaše Šimića* o upisu učenika u prvi razred gimnazije društveno-jezičnog smjera na hrvatskom jeziku u Subotici, zaključeno je da kampanja za upis nije uspjela, jer se prijavilo svega četvero učenika od potrebnih minimalno petnaest i da zbog toga hrvatskog gimnazijskog odjela neće biti ove školske godine, ali da HNV treba raditi na stvaranju preduvjeta za uspješan upis učenika u hrvatski gimnazijski odjel sljedeće školske godine.

Z. S.

Radno tijelo za izradu Platforme

Predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* je za subotu, 4. kolovoza, zakazala sjednicu ovoga tijela na kojoj će biti izabrani članovi radnog tijela za izradu Platforme o informiranju na hrvatskom jeziku. Platforma treba biti završena do 1. rujna.

Kako je navedeno, iz tehničkih razloga, ponovno će se razmatrati i pojedine točke dnevnog reda s prethodne sjednice.

Predsjednica Izvršnog odbora HNV-a Slavica Peić

Dugovi su konačno isplaćeni

»Dugovi koje smo zatekli konačno su isplaćeni«, izjavila je predsjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Slavica Peić, za program na hrvatskom Radio Subotice. Ona kaže da su pola godine morali isplaćivati dug koji je novi sastav vodstva HNV-a zatekao po preuzimanju dužnosti u studenom prošle godine. Riječ je o oko 1.110.000 dinara.

»Drago mi je što smo uspjeli vratiti dugove iz prethodnog razdoblja. Čim dobijemo novac iz proračuna za ovaj mjesec imat ćemo dovoljno da konačno isplatimo stipendije studentima s kojima imamo potpisan ugovor o stipendiranju. Riječ je o troje studenata koji su u Zagrebu, kojima nismo isplatili tu novčanu potporu za prošlu i ovu godinu«, kazala je Slavica Peić.

Govoreći o poslovanju IO HNV-a Slavica Peić je rekla kako su restriktivnom financijskom politikom uspjeli prvih šest mjeseci, i pokraj naslijeđenih dugova, završiti s plusom na računu. »Oko 43.000 dinara smo u plusu na dan 1. srpnja. To je jako dobro, a što se tiče rashoda, oni su nam minimalni. Reprezentacija za prvih 6 mjeseci je 140.000 dinara, a od toga je 80.000 utrošeno za prosla-

Plus na računu: Slavica Peić

vu Svetoga Josipa, koji slavimo kao blagdan HNV-a«, navela je Slavica Peić, i dodala kako HNV očekuje da će od države za svoj rad ove godine dobiti 7 milijuna i 150.000 dinara kao i milijun i 155.000 dinara koje će HNV dobiti iz proračuna Vojvodine.

J. S.

DSHV o uvođenju nastavnog predmeta »bunjevački govor«

Ikavski dijalektalni govor se već njeguje

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini najoštrije se protivi uvođenju nastavnog programa za niže razrede osnovne škole nazvanog »Bunjevački govor s elementima nacionalne kulture«, jer se ikavski dijalektalni govor bačkih Bunjevaca već njeguje u okviru nastave koja se u subotičkim školama izvodi na hrvatskome jeziku, ali i samoga nastavnog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, koji se predaje u vojvodanskim školama.

U priopćenju DSHV-a se navodi kako se »nastavni predmet 'bunjevački govor s elementima nacionalne kulture' ne temelji na pravilima struke, već su se njegovi tvorcii rukovodili politikantskim razlozima«.

»Svi stariji autori u navedenoj dijalektalnoj ikavskoj književnosti smatrali su se Bunjevcima-Hrvatima, te je neovlaštenim korištenjem njihovih djela otvorena mogućnost pravne zaštite autorskih prava nasljednika. Kako, osim toga, ovaj nastavni program sadrži

više neistinitih podataka, nužno ga je staviti van snage« smatra ova stranka.

Nadalje se navodi kako »osim na sjeveru Bačke, Bunjevci žive i u Mađarskoj, Bosni i Hercegovini te Hrvatskoj, kao i da je ikavica dijalekt kojim govori daleko najveći broj Hrvata u Dalmaciji, Lici, Primorju, Bosni i Hercegovini, Slavoniji te na drugim prostorima na kojima živi hrvatski narod, i da nigdje, osim u Srbiji, nije sporno da su Bunjevci hrvatska etnička skupina a ikavica hrvatski dijalekt, a što tvorcii ovog nastavnog programa i oni koji su ga odobrili ili nisu znali ili su ovo svjesno zanemarili«.

Iz navedenih razloga, DSHV podržava Otvoreno pismo što ga je najvišim hrvatskim državnim tijelima uputila skupina tridesetak istaknutih Hrvata-Bunjevaca iz Vojvodine, te upućuje poziv svim zainteresiranim da se daljnji potpisi potpore Otvorenom pismu mogu dati u prostorijama stranke.

UKRATKO

Porast broja turista

Hrvatska je u ovogodišnjem lipnju i u prvoj polovici ove godine zabilježila rast i broja turista i njihovih noćenja u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Gotovo dvostruko veći porast ostvaren je kod turističkih dolazaka nego kod noćenja, i to s 1,55 milijuna turista u lipnju te 3,54 milijuna gostiju u šest mjeseci. U Zagrebu je porast broja turista veći nego u jadranskim odredištima. U prvoj polovici ove godine glavni grad je posjetilo tristotinjak tisuća gostiju, a samo u lipnju ih je bilo sedamnaest posto više nego lani.

(Ne)briga za lipicanere

Preživjeli lipicaneri koji su 90-ih dovezeni iz Hrvatske u očajnom su stanju u privatnoj ergeli kod Novog Sada. Od više od 80 lipicanera koji su devedesetih iz Lipika u Hrvatskoj dovezeni u Srbiju, u životu je njih desetak. Ti konji, sa sedamdesetak konja koji su oždrebljeni u Srbiji, trenutačno su na privatnoj ergeli u okolini Novog Sada, a Mihajlo Komasić, koji je konje doveo iz Hrvatske i brinuo se o njima svih ovih godina, kaže da su konji izgledniji i da su u katastrofalnom stanju. Komasić je zbog toga prije nepuna dva tjedna poslao dopis vlastima Srbije i Hrvatske, upozoravajući ih na stanje konja i tražio pomoć, ali mu do sada nitko nije odgovorio. Hrvatska traži 88 konja, koliko ih je odvezeno iz Lipika, a umjesto uginulih grla traže njihove potomke. Vlasnik ergele na kojoj su konji, Todor Bukinac, međutim, traži da mu, ako vrati konje, u ime nadoknade za održavanje krda bude isplaćeno 300.000 eura.

Puls: SDP i dalje u prednosti

Redovito mjesečno terensko istraživanje o popularnosti stranaka, koje je na 1000 ispitanika za HTV provela agencija Puls, pokazuje da je SDP i dalje najjača stranka. HDZ i koalicija HSS-HSLS jači su nego prije mjesec dana, a HNS je slabiji. Između najjačih stranaka nema bitnih promjena.

SDP i HDZ u ljeto odlaze s osjetnom razlikom u korist socijaldemokrata. SDP uživa potporu 30, a HDZ 25 posto birača. Razlika u mandatima između dviju stranaka je deset zastupnika. Analitičari tvrde da se u srpnju nastavlja trend bez znatnih promjena.

Pravilnik o bunjevačkom govoru

Politička odluka koja nema uporište u zakonskoj regulativi

U okviru izborne nastave, kako su definirali Zakon i Pravilnik, nije se mogao naći predmet: bunjevački govor s elementima nacionalne kulture

Piše: Dujo Runje

U Službenom listu AP Vojvodine, tiho i nečujno, poput tata, bestidno i besramno, 4. je lipnja 2007. godine objavljen »Pravilnik o nastavnom programu: Bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« za prvi, drugi, treći i četvrti razred osnovne škole. Tako je pod okriljem ljetne žege obavljeno ono što se nije moglo niti trebalo objaviti. Točnije, pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu dr. Zoltán Jeges je donio Pravilnik još 23. travnja 2007. godine, a objavljivanje Pravilnika je tehničke naravi. Vijest je bila više nego (ne)očekivana? Tako je, vjerojatno, donesena još jedna u nizu političkih odluka koje nemaju uporište u zakonskoj regulativi. Za mene osobno, ova je odluka očekivana i rezultat je sramnog političkog kompromisa. To što nema uporište u znanosti i u zakonima nije ni važno. Nije čudno, u zemlji čuda, da se donese još jedna nesuvisla odluka. Geneza ove odluke nalazi se u ranijim odlukama istog tajništva. Čekao se pogodan trenutak i tražila forma koja bi zadovoljila slovo zakona. Naime, ova je odluka rezultat ranije donesenog »Pravilnika o nastavnom programu: bunjevačkog jezika s elementima nacionalne kulture«, od strane Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu od 31. siječnja 2005. godine /Službeni list APV, broj 2/2005./ Program: Bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture je objavljen u Službenom glasniku Republike Srbije-Prosvjetnom glasniku od 26. veljače 2005. godine u »Pravilnik o nastavnom planu i programu za prvi i drugi razred osnovnog obrazovanja i odgoja«. /Službeni glasnik RS - Prosvjetni glasnik, broj 1/2005, 3/2006. i 15/2006./

DOČEKAN S NEVJERICOM: Ta je odluka od strane hrvatske zajednice i DSHV-a dočeka na s ogorčenjem i zaprepaštenjem, nevjericom i razočarenjem jer se jedan dijalekt kojim govore Hrvati – a među inim i Bunjevci Hrvati, postavlja kao književni jezik. Među jezikoslovcima u svijetu i nema dvojbe što predstavlja književni jezik. Moglo bi se reći da bi sljedeća definicija bila prihvatljiva za sve jezike: »Književni jezik je govorni pisani jezik kojim se služe članovi jedne jezične zajednice u svakodnevnom komuniciranju, u školi, u znanosti, radu – u kulturi uopće, a koji je zasnovan na utvrđenim morfološkim, sintaktičkim i fonološkim pravilima. Ta pravila čine normu književnog jezika. Norma je ukupnost pravila koja su obvezna za sve koji tim jezikom govore i pišu«.

Kako je iz ove definicije razvidno i učeniku osnovne škole da bunjevački jezik nije književ-

ni jezik, gospoda iz Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu AP Vojvodine su odustali od »Pravilnika o nastavnom programu bunjevačkog jezika« te je isti stavljen van snage 4. ožujka 2005. godine. Tada su se počela pronalaziti druga rješenja u razgovorima ugodnim, tajnovitim i sjenovitim, iako se u »Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o nastavnom planu i programu za prvi i drugi razred« još uvijek nalazi i »Bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture«. Nevjerojatno, ali istinito. Jedno od spasonosnih rješenja bio je bunjevački govor. Bar tako se njima činilo. Sve neka ostane isto, a neka se samo promijeni naziv i svi će biti zadovoljni. Čekao se samo pogodan trenutak za realizaciju. I kako to biva, iz jednog problema ušli su u još veći problem i još jednom tako dokazali istinitost maksime: Što je u početku bilo pogrešno, ne može tijekom vremena postati valjano /Qod initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere/.

OVLASTI POKRAJINE: Tako je pokrajinski tajnik donio »Pravilnik o nastavnom programu: Bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« na temelju članka 12. stavak 1. točka 4. Zakona o utvrđivanju određenih ovlasti autonomne pokrajine. Poradi preciznosti, citirat ću članak 12. koji glasi:

»Autonomna pokrajina preko svojih tijela, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnovno obrazovanje i odgoja:

1. utvrđuje mrežu osnovnih škola;
2. utvrđuje ispunjenost uvjeta za početak rada i obavljanja djelatnosti osnovnih škola;
3. daje mišljenje u postupku donošenja nastavnih planova i programa;
4. donosi program za jezike nacionalnih manjina;
5. odobrava udžbenike za jezike nacionalnih manjina;
6. sporazumno s ministrom mjerodavnim za poslove prosvjete donosi nastavne planove i programe iz pojedinih predmeta od interesa za nacionalne manjine, uređuje uvjete i načine organiziranja nastave na jezicima nacionalnih manjina;
7. sporazumno s ministrom mjerodavnim za poslove prosvjete odobrava udžbenike i nastavna sredstva za pojedine predmete od interesa za nacionalne manjine; donosi nastavne planove i programe iz pojedinih predmeta od interesa za nacionalne manjine;
8. daje suglasnost na ostvarivanje nastavnog plana i programa na jezicima nacionalnih ma-

- njina za manje od 15 učenika;
9. daje suglasnost za promjenu stranog jezika;
10. daje suglasnost na odluku o izboru ravnatelja;
11. utvrđuje uvjete za brže napredovanje učenika;
12. donosi školski kalendar i odobrava odstupanja od tog kalendara;
13. utvrđuje područja za upis djece;
14. udaljava nastavnika i suradnika iz nastave ako ravnatelj ne postupi sukladno zakonu;
15. daje suglasnost na osnivanje zajedničke stručne službe za sve škole na teritoriju općine;
16. vrši nadzor nad zakonitošću rada i akata škole;
17. vrši inspekcijski nadzor nad školama u općini, odnosno gradu koji nisu organizirali ovaj nadzor;
18. rješava po žalbi na rješenje općinske, odnosno gradske uprave doneseno u vršenju inspekcijskog nadzora;
19. vrši nostrifikaciju i ekvivalenciju isprava stečenih u inozemstvu;

Doneseni Pravilnik o bunjevačkom govoru nema uporište u znanosti i zakonima: Dujo Runje

20. daje instrukcije općini, odnosno gradu za obavljanje inspekcijskog nadzora, Poslovi iz stavka 1. točka 1), 2), 8), 10), 14), 15), 16) do 20) ovog članka vrše se kao povjereni.

Iz njega je potpuno razvidno da se to odnosi na jezik nacionalne manjine, a ne govor. Je li to riječ o slabovidosti ili nelučenju razlike između govora i jezika? Možda je netko mislio da su jezik i govor sinonimi? Sve u svemu, ovdje je jasno da je došlo do evidentne pogrešne materijalne primjene zakona. Dakle, dok je raniji

pravilnik bio primjer nestručnosti i neznanja, ovaj drugi je primjer svega toga i kršenja pravnih propisa. Pokrajinski tajnik nema uporište u zakonu i ovaj pravilnik što prije treba skinuti s dnevnog reda.

IZBORNI PREDMETI: Članak 7. stavak 2. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja glasi: »Za pripadnike nacionalnih manjina obrazovno-odgojni rad ostvaruje se na materinskom jeziku. Školski program sadrži obvezni, izborni i fakultativni dio. Obavezni dio nastavnog plana i programa sadrži osnovne predmete i sadržaje koji su obvezni za sve učenike određene razine i vrste obrazovanja. Fakultativni dio nastavnog plana i programa obuhvaća predmete kojima se zadovoljavaju interesi učenika u skladu s mogućnostima škole, kao i sadržaje i oblike slobodnih aktivnosti. Izborni dio nastavnog plana i programa obuhvaća izborne predmete i sadržaje programa po razinama i vrstama obrazovanja od kojih učenik obvezno bira jedan ili više predmeta prema svojim sklonostima. Jedan od obvezatnih izbornih predmeta je vjerska nastava ili građanski odgoj. Na osnovi Pravilnika o nastavnom planu i programu za prvi i drugi razred, među izbornim se predmetima nalazi i predmet: materinski jezik s elementima nacionalne kulture. Na ovaj način omogućeno je pripadnicima nacionalnih manjina koji pohađaju nastavu na srpskom nastavnom jeziku učenje materinskog jezika, u okviru izborne nastave, po dva sata tjedno, ukoliko za to postoji interesiranje učenika, odnosno njihovih roditelja.

Na temelju »Pravilnika o nastavnom planu i programu za prvi razred« taksativno su nabrojani izborni predmeti, a u okviru njih svaka je škola dužna osigurati osim obveznih izbornih

Pravilnik, nije se mogao naći predmet: bunjevački govor s elementima nacionalne kulture.

Da je ova tvrdnja točna navest ću najrelevantnije pozitivne propise u Srbiji i neke međunarodne propise u svezi termina jezik i dijalekt, odnosno je li riječ o jeziku ili govoru.

1. Ustav Srbije /Službeni glasnik RS, broj 98/06/

Članak 79. stav 1. Ustava Srbije glasi: »Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo... na školovanje na svom jeziku...« Dakle, ni u najvišem pravnom aktu Srbije ne spominje se nekakav govor, dijalekt ili slično.

2. Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina /Službeni list SRJ, broj 11/02/

Članak 13. stavak 1. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina glasi: »pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu u institucijama predškolskog, osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja.« Ovaj se zakon specijalno odnosi na manjinsku problematiku, ali ni on ne poznaje pojam govor.

3. Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima. /Službeni list SCG-međunarodni ugovori, broj 18/05/

Članak 8. Europske povelje regionalnim ili manjinskim jezicima glasi:

»U pogledu obrazovanja ugovorne strane obvezuju se da na području u kojem se ti jezici rabe, u skladu sa stanjem svakog od tih jezika i bez štete za nastavu službenih jezika:

i. omoguće predškolsko obrazovanje na odgovarajućem regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

ii. omoguće da se značajni dio predškolskog obrazovanja odvija na relevantnom regionalnom ili manjinskom jeziku; ili

iii. primjene jednu od mjera navedenih gore pod i. i ii. barem na one učenike čije to obitelji zahtijevaju i čiji je broj dovoljan; ili

iv. ako državna tijela nemaju izravnu ovlast u području predškolskog obrazovanja daju prednost ili podrže primjenu mjera navedenih gore pod i. do iii.«

Za nas, u ovom momentu, najsnažniju poruku ima članak 1. stavka 1. i 2., a on glasi:

»U smislu ove Povelje: izraz 'regionalni ili manjinski jezici' znače koji se

i. tradicionalno rabe na području određenog državnog teritorija od strane državljana te države koji sačinjavaju skupinu brojčano manju od ostatka državnog stanovništva, i

ii. razlikuje od službenog jezika te države;

Ovo ne uključuje ni DIJALEKTE (podvukao D. R.) službenog jezika države ni jezike useljenika«.

Povelja o regionalnim i manjinskim jezicima donesena je u Strasbuorgu 5. studenoga 1992. godine, a ratificirana je od strane Srbije i Crne Gore koncem studenoga 2005. godine. Prilikom predaje ratificiranog instrumenta, Srbija i Crna Gora dali su sljedeću izjavu:

»U skladu s člankom 2. stavak 2. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, Srbija i Crna Gora prihvaća da se u Republici Srbiji za albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunjski, slovački, ukrajinski i hrvat-

ski jezik primjenjuje članak 8. stavak 1. ...«

I ovdje je razvidno da nema riječi o bunjevačkom govoru.

UTVRĐIVANJE POGREŠKE: Na koncu bismo mogli zaključiti kako je netko svjesno ili nesvjesno donio nešto što nije u skladu s navedenim zakonom, a nije u suglasju ni s jednim pozitivnim propisom u Srbiji. Teško je povjerovati da se ovdje radi o slučajnosti. Bolje reći, ovo je utvrđivanje ranije pogreške i moglo bi se reći da je to pogreška na kvadrat. Pokrajinski tajnik ima ne mali broj stručnih ljudi da bi svi oni mogli ovo previdjeti. Sasvim opravdano, postavlja se pitanje tko to donosi i u ime čije i kakve politike. Otvara li se ovim Pandorina kutija? U vrijeme oseke jezika u svijetu u Srbiji će biti plima. Hoće li se ovaj presedan primjenjivati i na ostale? Ako hoće i može, ja kandidiram predmet: »dalmatinski govor na području od izvora do ušća rijeke Cetine«. Istodobno sam zainteresiran da izradim gramatiku i pravopis za dalmatinski govor. Ima li ovdje kraja? Ljudi moji, je li ovo moguće? Krši li se ovim Ustav Srbije koji u članku 78. piše:

»Zabranjena je nasilna asimilacija pripadnika nacionalnih manjina. Zaštita pripadnika nacionalnih manjina od svake radnje usmjerene k njihovoj asimilaciji uređuje se zakonom. Zabranjeno je poduzimanje mjera koje bi pro-uzrokovale umjetno mijenjanje nacionalnog sastava stanovništva s područja gdje pripadnici nacionalnih manjina žive tradicionalno u značajnom broju.«

SPORAZUM: Nije li donošenje ovog pravilnika izravno u suprotnosti sa Sporazumom između Srbije i Crne Gore i Hrvatske o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori?

U članku 2. stavak 1. točka 2. piše kako se stranke obvezuju da će pripadnicima nacionalnih manjina osigurati: »pravo zaštite od svake djelatnosti koja ugrožava ili bi mogla ugroziti njihov opstanak«. Očigledno da ovaj nerazuman čin zaslužuje da se pod hitno zatraži sazivanje Mješovitog odbora zaduženog za provedbu Sporazuma i oglasi glede ovog poteza Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu Vojvodine.

Ovo su primjedbe glede forme, a one druge su također mnogobrojne. Kako netko nekoga može prevesti u nešto što on nikada nije ni bio. Samo letimičan pregled literature uvjerava nas da se ovdje radi o »otimačini« mnogih pisaca koji izrijeком pripadaju korpusu hrvatskog naroda. Nije jedino poznato je li to uz blagoslov Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu Vojvodine? Nema dvojbe da dva tajnika za obrazovanje i kulturu, dva imenjaka, dva doktora znanosti ne mogu ostati u dobroj uspomeni ljudima u hrvatskoj zajednici u Vojvodini. Uvjereni smo da će biti poduzete odgovarajuće mjere zbog negativnih posljedica i poradi ispravke jednog velikog nonsensa.

Za nadati se je da će se Nacionalni prosvjetni savjet Republike Srbije odnositi spram ovog pitanja stručno i profesionalno, te da Ministarstvo prosvjete Republike Srbije neće dati suglasnost na realizaciju Pravilnika. ■

predmeta (građanski odgoj i vjerska nastava) još tri izborna predmeta, a učenik bira jedan ili više predmeta prema svojim sklonostima. (Pravilnik navodi sljedeće izborne predmete: građanski odgoj/vjerska nastava, narodna tradicija, ruka u tijestu, otkrivanje svijeta, čuvari prirode, lijepo pisanje, od igračke do računala, materinski jezik s elementima nacionalne kulture i šah.)

ZAKONI, POVELJA I PRAVILNIK: U okviru izborne nastave, kako su definirali Zakon i

Nataša Đereg, koordinatorica Centra za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR)

Vrijeme za hitno i odgovorno djelovanje

*U 21. stoljeću temperatura na Zemlji vjerojatno će porasti između 1,8 i 4 Celzijeva stupnja, ali ne isključuje se ni mogućnost da naraste za čak 6,4 Celzijeva stupnja * Što se tiče rasta razine mora, vjerojatnim se smatra rast u rasponu od 28 do 43 centimetra, a kada se istopi led na Sjevernom polu, nestat će mehaničke prepreke koja je do tada usmjeravala morske struje **

Povećanje broja katastrofa (razornih vjetrova, poplava, suša, itd.),

*dodatne su nevolje koje mogu uzdrmati ljudsko društvo i ekonomiju **

Najveća odgovornost je upravo na onim najrazvijenijim i ekonomski najmoćnijim zemljama, koje ujedno imaju i najveće emisije štetnih plinova

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

Posljednjih godina sve se više aktualizira pitanje globalnog zagrijavanja planeta Zemlje. Dok se u masovnim medijima mogu pronaći potresne priče i informacije o katastrofalnom djelovanju čovjeka i industrije koju je stvorio, u svakodnevnom se životu i dalje premalo radi na zaštitnim mjerama. Svjedoci smo brojnih poplava, sušnih godina, razornih vjetrova i zemljotresa, led se otapa, a razina mora diže. Međunarodni potpisani ugovori se najčešće ne provode, neke države ih ni ne ratificiraju, a posljedice se osjete u cijelom svijetu iako su glavni krivci industrijski razvijena društva. Malobrojna ekološka društva, najčešće nedovoljno moćna za neku konkretnu akciju, nastoje bar podići ekološku svijest građana. Rezultati su za sada slabi, a istodobno negativne promjene na planetu sve vidljivije...

HR: Posljednjih dana svjedoci smo nenormalno visokih temperatura zraka. Iz kuta stručnjaka koji se, među ostalim, bavi i ekologijom, kažite nam što se to zapravo događa i koji su uzroci ovakvih klimatskih promjena?

Događaju nam se tzv. toplotni valovi kada su ekstremno visoke temperature zraka, za ovo doba godine više od 35° C, više od 5 dana u kontinuitetu. To nam je indikator promjene klime, kao što su i povećani broj i intenzitet nepoželjnih vremenskih događaja kao što su poplave, oluje, valovi nesnosnih vrućina, suše, požari... Ove se pojave događaju globalno, na cijelom planetu.

O uzrocima ovih promjena najbolje je odgovoreno na konferenciji održanoj početkom veljače 2007. u Parizu (Međuvladin panel za klimatske promjene – IPCC), gdje su vrlo jasno rečene dvije stvari: vjerojatnost da je čovjek kriv za globalno zagrijavanje je oko 90 posto, te da je globalna koncentracija ugljičnog dioksida i ostalih stakleničkih plinova od 1750. godine vidljivo rasla kao rezultat čovjekove aktivnosti. Porast ugljičnog dioksida (stvaranje efekta »staklene bašte«) rezultat je korištenja

fosilnih goriva (ugljena, nafte, i dr.) i načina na koji se obrađuje zemlja. Ostatak uzroka može biti Sunce, kao osnovni izvor energije na planetu Zemlji. Znači, vrijeme je da se hitno djeluje i razmisli o odgovornosti koju imamo prema planetu Zemlji.

HR: Može li se globalno zatopljenje umanjiti ili usporiti?

Teoretski da, ali uz postojeći način proizvodnje i potrošnje (postojeće tehnologije) – ne.

Možemo ove pojave ublažiti upravo smanjenjem emisije štetnih plinova u atmosferu.

Striktne primjene Konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama i Kyoto protokola bila bi neophodna za početak akcije, koja bi trebala trajati desetljećima. Prema Kyoto protokolu emisiju bi za početak, tj. do 2012. trebalo smanjiti u odnosu na bilance iz 1990. u prosjeku za 5 posto. Iza toga bi slijedio nastavak akcije prema kvotama koje bi trebalo naknadno dogovoriti.

HR: Dugoročno gledano, što bi se planetu Zemlji u uvjetima ovakvih klimatskih promjena moglo dogoditi?

Zaključak koji slijedi iz studije »Klimatske promjene 2007. godine: Fizikalna znanstvena baza«, u čiju je izradu bilo uključeno više

od 3000 znanstvenika iz cijelog svijeta i koja je trajala šest godina, kaže: u 21. stoljeću temperatura na Zemlji vjerojatno će porasti između 1,8 i 4 Celzijeva stupnja, ali ne isključuje se ni mogućnost da naraste za čak 6,4 Celzijeva stupnja.

Što se tiče rasta razine mora, vjerojatnim se smatra rast u rasponu od 28 do 43 centimetra. Čak i da koncentracija svih stakleničkih plinova i aerosola ostane na razini iz 2000. godine, nećemo moći izbjeći daljnje zagrijavanje.

Topljenje polarnih kapa i ubrzanje procesa zatopljenja, dovelo bi do katastrofalnih promjena globalne klime, jer je polarni led jedan od osnovnih moderatora klime na planetu. Osim toga, kada se istopi led na Sjevernom polu, nestat će mehaničke prepreke koja je do tada usmjeravala morske struje (igrajući ulogu kopna). Zbog povezanosti svjetskog mora, promijenit će se kompletan režim i tok morskih struja na cijelom planetu. Slikovito rečeno »neke će pustinje ozelenjeti, a neke zelene oblasti postati pustinje«. Da bismo to ilustrirali spomenimo samo koliki utjecaj ima Golska struja na klimu Europe. Kao posljedica toga, poplave će posebno biti katastrofične u nižim dijelovima svijeta, kao što su delte velikih rijeka (Inda, Nila, Amazona, i dr.).

Odumiranje biljnog i životinjskog svijeta, smanjenje mogućnosti za poljoprivredu...

Povećanje razine mora i godišnjeg broja katastrofa (razornih vjetrova, poplava, suša, itd.), a paralelno s tim broja ljudskih žrtava i materijalne štete, dodatne su nevolje koje mogu uzdrmati ljudsko društvo i ekonomiju na svjetskoj razini i izazivati krize i ratove.

HR: Pod pritiskom pokreta za zaštitu okoliša mnoge vlade svjetskih zemalja su potpisale Protokol iz Kyota? Što je suština ovog protokola i što se njime pokušava učiniti?

Kyoto protokol je stupio na snagu veljače 2005. godine. On obvezuje države (posebno industrijske) da smanje emisije plinova u prosjeku za 5,2 posto ispod onih izmjerenih u 1990. godini. Rok za ovo smanjenje je 2012. godina. Najveća odgovornost za primjenu i realizaciju Kyoto protokola upravo je na onim najrazvijenijim i ekonomski najmoćnijim zemljama, koje ujedno imaju i najveće emisije štetnih plinova. Međutim, kao i svaki međunarodni instrument koji uklju-

čuje slobodnu globalnu trgovinu, on ima i manjkavosti, ali o tome bi se moglo u posebnoj brošuri.. Činjenica je međutim da mehanizmi Kyoto protokola otvaraju mogućnost pristupa dodatnim financijskim resursima za investicije u energetske efikasnost i druge projekte smanjenja emisije plinova GHG. Također, to nas ne oslobađa onog dijela obveze da zaštitimo svoj okoliš zbog sebe samih i vlastitog zdravlja (u većim gradovima su najveći zagađivači motorna vozila, prije svega zbog zastarjelosti voznog parka), pa čak i da NISMO potpisali Protokol. Nove energetske postrojenja trebalo bi bazirati prije svega na hidroenergiji i alternativnim izvorima. To bi ujedno bio i mali doprinos svjetskoj akciji.

HR: Je li Srbija potpisnica ovog protokola i što je po tom pitanju učinjeno u državi?

Srbija još uvijek nije ratificirala ovaj Kyoto protokol. Također, nemamo bilancu ili inventar plinova s efektima »staklene bašte« koji se generiraju na našem teritoriju, iako postoji rad na tome. Riječ je o industrijskim postrojenjima, termoe-

lektranama, prometu... Ratifikacija Kyoto protokola u Skupštini Srbije jedan od ključnih preduvjeta za priključenje naše zemlje Europskoj uniji.

HR: Kakva je državna legislativa u domeni ekologije?

U nekim je područjima dobra, a u nekim je veoma zastarjela. Najveći problem je u primjeni čak i dobrih, postojećih zakona. Kazne za zagađivanje su male, inspektori su ograničeni samo na pisanje prijave, a rad naših sudaca ne poznaje broj riješenih slučajeva u domeni

stanova), energetske efikasnosti u industriji, proizvodnji energije iz obnovljivih izvora energije (vjetar, sunce, biomasa, termalna energija)... Ta pitanja su itekako važna i nitko »odozgo« neće učiniti ono što bi trebala Općina.

HR: Na kojem je stupnju u Srbiji primjena alternativnih vidova korištenja energije? Koliko su oni značajni za zaštitu životnog okoliša?

Ukratko, Srbija je na velikom početku, jer se čak ni stvarni potencijali korištenja obnovljivih izvora ne znaju (npr. energija vjetra). Ove

institucije i medije. Bavili smo se prilagođavanjem milenijskih razvojnih ciljeva Srbije u području održivog razvoja, Strategijom održivog razvoja Srbije, kampanjom protiv genetski modificiranih organizama, Strategijom lokalnog održivog razvoja, raspravom o zakonu o upravljanju otpadom u Srbiji... I još puno toga. Publikacije su o sudjelovanju javnosti, primjeni zakona u oblasti zaštite okoliša, korporacijskoj odgovornosti. Informacije postoje na www.cekor.org.

HR: Kako gledate na film »Neugodna istina« iz 2006. koji se temelji na predavanjima američkog političara Ala Gorea o globalnom zatopljenju i klimatskim promjenama. Riječ je o filmu koji je dobio brojne nagrade, uključujući i dva Oscara...

Film sam gledala na međunarodnom kampu o klimatskim promjenama na Šolti prošle godine i mislim da bi ga svatko trebao pogledati. Film poručuje da se globalno zatopljenje događa, da je stanje

alarmantno i da je to rezultat našeg pretjeranog trošenja planeta – posebno ugljena i nafte. Film planiramo nabaviti.

HR: Nedavno, 7. srpnja, održan je globalni događaj »Live Earth« na kojem su svjetski poznate javne osobe nastojale upozoriti na važnost ekološke svijesti, kao i na načine kojima bi se naš planet mogao sačuvati. Kako u svakodnevnom životu, kao pojedinci, možemo utjecati na smanjenje negativnih ekoloških promjena?

Svatko može nešto učiniti. Mi smo prošle godine u studenome izveli malu akciju u središtu grada i dijelili letke: »Stop klimatskim promjenama«. Na letku je navedeno kako svatko treba razmisliti što može učiniti u svom okruženju: štedjeti energiju, štedjeti vodu, izolirati kuću, više koristiti bicikl nego auto, kupiti uređaje koji štede energiju, podizati svijest, uključiti se u neku ekološku organizaciju, dati dobrovoljan prilog, i slično.

zaštite okoliša. Postoji također korupcija. Inspektori bi trebali imati izvršne ovlasti kao i kod poreznih inspektora...

HR: Prema Vašem mišljenju, koliko pozornosti subotička lokalna samouprava posvećuje pitanjima iz ove oblasti?

Subotička općina i dalje inzistira na uporabi fosilnih goriva, posebno u transportu. Nerazumno je otvaranje sve više benzinskih crpki, promovira se uvođenje plina za grijanje... Potrebno je veće korištenje javnog prijevoza (koji mora biti poboljšan) i bicikala. U poljoprivredi, spaljivanje je problematično jer povećava emisije plinova isto kao i spaljivanje smeća. Iako prema Zakonu o energetici ima obvezu napraviti Energetsku bilancu (Plan za održivu proizvodnju i potrošnju energije), grad još uvijek nije ni počeo razmišljati o energetske efikasnosti u graditeljstvu (izolacija kuća i

energije su veoma značajne, jer su praktično jedino rješenje za probleme klimatskih promjena, energetsku nezavisnost i smanjenje zagađenja.

HR: Koji su najnoviji zakoni u području zaštite životnoga okoliša na svjetskoj razini?

Zakonodavstvo je izuzetno kompleksno u ovoj oblasti i brzo se razvija, tako da nema prostora da se ukratko sve navede. Potrebna je ozbiljna analiza, misli li se na EU, na SAD, na druge kontinente...

HR: Ukratko, čime se od osnutka krajem 1999. godine CEKOR bavio (projekti, publikacije, građanske inicijative i sl.)?

Bavili smo se raznim temama: korporacijska odgovornost, klimatske promjene, monitoring međunarodnih financijskih institucija, istraživanja i promoviranje održive energetike i održivi transport kroz

Liderica u ekologiji

Nataša Đereg rođena je u Subotici 1973. godine. Diplomirala je na Odsjeku za zaštitu od erozije Šumarskog fakulteta u Beogradu 1997. na temu »Ekonomski i prirodni efekti investicija u zaštiti od erozije na Beloj Reci, Voždovac«. Jedna je od osnivačica nevladine ekološke udruge Centar za ekologiju i održivi razvoj. U travnju 2000. godine uspješno je završila četverotjedni program »Trening za mlade lidere u ekologiji u Centralnoj i Istočnoj Europi« u organizaciji Regionalnog ekološkog centra REC, u Sentandreji u Mađarskoj, od kada se počinje baviti ekologijom u nevladinim organizacijama.

Od 1997. do 2001. vanjska je znanstvena suradnica na projektu zaštite tla u šumarstvu i poljoprivredi Srbije na Šumarskom fakultetu u Beogradu. Od 2001. do 2002. autorica je radio emisija na YU ECO radiju u Subotici. Međunarodne treninge o GMO pohađa 2001. i 2002. godine, kada je i članica udruge Zelena mreža Vojvodine i voditeljica projekta kampanje protiv GMO. Tijekom 2002. i 2003. vanjska je konzultantica za treninge za lokalne ekološke akcijske planove, a 2003. i trener na radionicama o vlažnim staništima i regulaciji. Od 2003. do 2007. je menadžerica i pomoćnica menadžera projekta monitoringa Svjetskih financijskih institucija u Srbiji sa CEE Bankwatch Network. Pohađala je i treninge o svjetskim financijskim institucijama u Srbiji (2004.) i sudjelovala na EBRD godišnjem kongresu u Beogradu (2005.). Sudjeluje u projektu Prilagođavanje milenijskih razvojnih ciljeva kontekstu Srbije i članica je izrade Razvoja strategije održivog razvoja za Srbiju skupa s Vladom Republike Srbije i skupinom NVO s teritorija cijele Srbije 2006. i 2007. godine.

Trenutačno je koordinatorica programa za CEKOR, asistentica programa za CEE Bankwatch Network, CEKOR/ Zelena mreža Vojvodine GMO kampanja, predsjednica i moderatorica udruge »Volvox« elektroničke mreže ekoloških nevladinih organizacija Srbije i Crne Gore. Udana je i ima kćerku od 9 godina, sada čeka drugo dijete.

Moguće proglašenje elementarne nepogode

Suša

*Kiša nije imala utjecaja * Najveća šteta na usjevima sjeverno od Subotice*

Sjever Vojvodine najsušniji je dio Srbije s daleko manjim količinama padalina u odnosu na ostatak zemlje. Tome su pridonijele veoma visoke temperature, kojih smo bili svjedoci desetak dana uzastopce. Relativna vlažnost zraka bila je niska, što je utjecalo na prinos.

»Situacija u sjevernoj Bačkoj, kada su usjevi u pitanju, je lošija nego ikad do sada. Više od deset godina radio sam u proizvodnji u tadašnjem 'Agrokombinatu', a kasnije sam bio ravnatelj jednog kombinata na području Subotice i nikada nisam video da polovicom srpnja kukuruz izgori do vrha. To znači da prinosa na pojedinim mjestima neće biti, jer je kukuruz u ovom razdoblju najosjetljiviji i ima najveću potrebu za vlagom. Šteta će sigurno biti 70 posto«, objašnjava član Odbora za poljoprivredu Skupštine Srbije **Petar Kuntić**.

LOŠA GODINA: Rijetke su njive i parcele na kojima ima klipova kukuruza. Kada je soja u pitanju, zbog vremenskih neprilika broj mahuna je veoma mali. Vrlo brzo se suši, a prema Kuntićevim riječima, berba se očekuje ranije nego obično. »Prinos je katastrofalan. Suncokret je jedina kultura koja može donijeti neki dohodak s ovog područja. Zbog loše ekonomske politike koju je vodila prerađivačka industrija, površina zasijana suncokretom je mala. Ipak, poljoprivrednici neće biti na velikom gubitku«.

Šećerna repa je relativno slabo zastupljena na ovom području. Očekuje se loš postotak šećera, jer se šećerna repa više ne razvija i intenzivno odbacuje lišće. Kiše će ubrzati rast, ali ni to neće umnogome pomoći, kada je ova kultura u pitanju.

»Ovo je veoma loša godina za poljoprivrednike. Da nevolja bude veća, voćarstvo i vinogradarstvo su također u krizi. Proizvođači voća koji nemaju uvjete za navodnjavanje u neprilici

su da se jabuka kao drveće suši. Ovakvo sušenje biljaka nije zabilježeno« objašnjava Kuntić.

KIŠA NIJE POMOGLA: Stručnjaci kažu kako kiša koja je u proteklih tjedan dana pala ne znači ništa za usjeve. Situacija bi se poboljšala ukoliko bi »lilo k'o iz kablova«, jer je zbog visokih temperatura došlo do isušivanja površinskog sloja zemljišta.

»Ove se godine ne može ništa uraditi. Država je svojevremeno uložila 40 milijuna njemačkih maraka samo za 'osnovni krak' kanala Tisa-Palić. Sada stoji potpuno prazan s infrastrukturom, crpkama i potpostajama. Kanal, nažalost, služi za odlaganje otpada. Neko se mora zapitati zbog čega je uloženi toliki novac, je li u pitanju promašena investicija ili se može privesti namjeni. Svaka je kap dragocjena, iako postoji šansa da u početku nitko neće koristiti tu vodu«, izričit je Kuntić.

ELEMENTARNA NEPOGODA? Na posljednjoj sjednici Odbora za poljoprivredu u Skupštini Srbije pod točkom »razno« raspravljalo se o suši. Petar Kuntić kaže kako je kao predstavnik sjeverne Bačke, skupa s predstavnikom Banata inicirao razgovor.

»Poslije rasprave dogovoreno je da ćemo na prvoj sljedećoj sjednici Odbora imati točku dnevnog reda 'elementarna nepogoda – suša', jer ćemo tada imati podatke o šteti. Odluka ovisi o tome koliko će biti novca. Bojim se da ga neće biti, jer je velika suma potrošena na subvencije od 100 eura po hektaru. Osim toga, velike površine su gorjele ovog ljeta, što je također koštalo državu. Predložiti ćemo mjerodavnim institucijama da se u pojedinim dijelovima Srbije proglasi suša. Ovakva situacija je do Općine Vrbas, a odatle do Beograda situacija je neznatno bolja.«

Kuntić smatra da će pojas sjeverno od Subotice pretrpjeti stopostotnu štetu. On objašnjava da se mnogima neće isplatiti proizvodnja.

Na jugu će šteta na kukuruzima biti oko 70 posto. Kod veoma ranih hibrida, koji su završili fazu metličenja i oplodnje, može se očekivati osrednji rod. Troškovi sjemena, dizel goriva i mineralnih gnojiva svakodnevno rastu.

»S obzirom na okolnosti, očekujem tešku godinu, prvenstveno za male i srednje poljoprivredne proizvođače. Oni koji proizvode na veliko moći će uz pomoć kredita i zaduživanjem prevladati, dok mali i srednji proizvođači ne znaju kako se to radi. Očekujem velike socijalne probleme na proljeće«, predviđa Kuntić.

PRIPREMITI SE ZA IDUĆU GODINU: Stručnjak za ratarstvo »Agrozavoda« **Damir Varga** kaže kako na pojedinim mjestima kukuruz nije zametnut (ima stabljiku, ali ne i klip). Ima hibrida koji su ranije zasijani i za tjedan dana će se moći obrati.

»Neki se hibridi nalaze u fazi nalijevanja zrna, a ako se nastave nepovoljni vremenski uvjeti – neće biti značajnijeg nalijevanja zrna. Optimist sam kad kažem da je prosječan prinos u Subotici od 2 do 2,5 tone po hektaru, iako je rečeno da je nešto veći. Suncokret bolje podnosi vrućinu, ali sušno vrijeme i visoke temperature imat će negativan utjecaj na ovu kulturu. Međutim, ne očekujem bolesti, kao što je bio slučaj prethodne dvije godine« kaže Varga i dodaje kako je soja posijana na značajnijim površinama u Subotici, ali stanje usjeva je takvo da bi kiša pomogla. Prinosi će biti između 700 i 800 tona po hektaru.

»Jedina mjera kojom bi se poboljšala situacija je navodnjavanje. Mi sami znamo da u zadružnim sustavima ratarske kulture faktički nemamo. Jednostavno se ne može ništa uraditi, osim da se poštovanjem optimalne agrotehnike pripremi teren za iduću godinu« poručuje Varga.

Nenad Budinčević

Održana 73. po redu Dužionica u Somboru

Svjedočenje o ljepoti

U toploj subotnjoj večeri gosti iz Sesvete Hrvatskog doma oduševili brojne gledatelje mimohodom do zgrade Županije, uz kolo na glavu. Bandaši i bandašice darovali kruh. Svečani ručak za sve uzvanike u prostoru

U Somboru, gradu bodoša, dobrih ljudi i vrijednih domaćina ovoga je vikenda održana Dužionica, sedamdeset treća po redu, što je svrstava u najstarije manifestacije pučkih običaja na ovim prostorima. Protutnjali su od tada i ratovi i poplave i zla i dobra, ali je sve to išlo mimo ove tradicije somborskih paora i salašara, somborskih Hrvata. Dužionica je ostala neoskrnavljena i neokaljana, ostala je svjedočiti o ljepotama žetve, ostala je podsjećati dolazeće naraštaje na amanete njihovih otaca, djedova i pradjedova.

U ovoj prostranoj, pitomoj i plodnoj bačkoj ravnici oranica se oduvijek poštovala, a za njezine plodove se Bogu zahvaljivalo. U prošlosti, osobito teški su bili žetveni poslovi, a kako znamo, o žetvi je ovisila i egzistencija ne samo ovih marljivih obitelji, nego i cijele zajednice. Uspješan svršetak žetvenih poslova narod je obilježavao na sebi svojstven način. Prvobitno su to bile obiteljske svetkovine, a u to vrijeme poljodjelske su obitelji bile velike, nije bilo opasnosti od bijele kuge. Te svetkovine bile su ujedno i zahvala dragom Bogu za darove polja. Tu obiteljsku svetkovinu vremenom je preuzela i Crkva, koja joj je dala i zasebna obilježja, da bi u današnje vrijeme prerasla u zajedničku svetkovinu kulturno-umjetničkih društava i Crkve. **ZAJEDNIČKI KONCERT:** Dužionica danas predstavlja jedinstvo duhovne dimenzije, običaja, šarolikosti narodnog ruha, glazbe i plesa, te druženja. No, kroz sve ovo vrijeme, bit

Dužionice ostala je u zahvali Bogu na urađenom poslu i njegovom rezultatu – kruhu. Prva organizirana Dužionica u Somboru održana je daleke 1935. godine, a do danas se održavala

Ravnatelj Osnovne škole »Sesvetski Kraljevec« Sesvete Ivica Vlašić

»**S**retan sam što sam uživo vidio jednu ovakvu manifestaciju na prostorima na kojima su Hrvati nacionalna manjina. Raduje me ovako očito iskazana ljubav spram svoje tradicije, jer ovo je lijep način očuvanja identiteta u multinacionalnoj i multikonfesionalnoj sredini poput Vojvodine. Osobno ću uvijek podupirati ovakav rad, a veselit ću se i svakom dolasku vojvođanskih Hrvata u moj grad.»

bez prekida. Manifestacija s ovako dugom tradicijom ponos je organizatora, Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, središnja je kulturna manifestacija ovdašnjih Hrvata, a jedna je od najvrednijih pučkih manifestacija koje pridonose očuvanju identiteta hrvatskoga puka. Dvodnevna manifestacija započela je u subotu, zajedničkim koncertom domaćina i gostiju iz Sesvetskog Kraljevca, Republika Hrvatska. KUD »Prigorec« iz ovoga mjesta djeluje od 1975. godine. Do sada su gostovali u Italiji, Mađarskoj, Belgiji i Srbiji, a upravo ih očekuje putovanje u Tursku. Poslije pozdravne riječi predsjednika »Nazora« Šime Raiča, gosti su publici pokazali svoje pjevačko umijeće, a domaćini su nastupili sa standard-

Jednostavno, ovi mladići i djevojke znaju na pravi način nositi ruho, a na svakom licu tijekom nastupa je blistao osmijeh. »Ovo nam je drugo gostovanje u Srbiji, prije nekoliko godina nastupili smo u Srijemskoj Mitrovici. Kako ste vidjeli, plesači su bili osobito nadahnuti, Somborci su publika koja zna odgledati i odslušati nastup, a kako vidim i pljeskom ga bogato i u pravom momentu nagraditi« – kazao je za »Hrvatsku riječ« predsjednik KUD »Prigorec« dipl. ing. Siniša Škvorc.

ZAHVALA BOGU: U nedjelju, u nazočnosti mnogih uzvanika iz političkoga, diplomatskoga i kulturnoga miljea, proslava je počela svečanim mimohodom od Hrvatskog doma do župne crkve Presvetog Trojstva. Misu zahvalni-
cu predvodio je dekan podunavski preč. Jakob

ama žetve

tskog Kraljevca u velikoj dvorani
lje * Poslije mise zahvalnice svečani
trgu * Predsjedniku Općine Sombor
i ispečen od novoga brašna *
prijava HKUD »Vladimir Nazor«

Piše Ivan Andrašić

Predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raić

»Hvala svima našima prijateljima koji su danas svojim dolaskom uveličali ovo slavlje i učinili ga nezaboravnim. Hvala i onima, koji su svojim donacijama omogućili održavanje ove manifestacije, odnosno jedne lijepe tradicije. I Bog je htio da vrijeme bude bar malo ugodnije nego proteklih dana, tako da je iza nas dan kojega ću jako dugo pamtit. Osobno, najviše me se dojmio sinoćnji nastup naših prijatelja iz Hrvatske, a nadam se da će se naša suradnja na obostrano zadovoljstvo nastaviti«.

Pfeifer, uz koncelebraciju domaćega župnika preč. Josipa Pekanovića. U župnoj crkvi prepunoj vjernika preč. Pfeifer je u ime svih nazočnih zahvalio Bogu za sva njegova dobra i ovogodišnje plodove, a u nadahnutoj propovijedi podsjetio nas je sve na naš odnos prema Bogu i prema čovjeku. Poslije mise mimohodom se otišlo do zgrade Županije, uz zaustavljanje i igranje Velikog kola na Trgu Presvetog Trojstva. U maloj dvorani zgrade Županije sudionike manifestacije primio je predsjednik Općine Sombor dr. Jovan Slavković, a uz zdravicu, bandaš i bandašica su ga darivali kruhom od novoga brašna. Dr. Slavković je zahvalio prigodnim riječima i podijelio kruh sa svima nazočnima. Usljedio je završni dio mimohoda od Županije do Hrvatskoga doma i svečani ručak za sve uzvanike.

Prije ručka u velikoj dvorani dugogodišnja članica Folklorloga odjela i pučka pjesnikinja

Među uzvanicima bili su predstavnici Veleposlanstva RH u Beogradu Svetlana Božinović i Jerko Ljubičić, konzul Generalnog konzulata RH u Subotici Tihomir Šilović, te djelatnik Konzulata Željko Ostroški, zatim predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije Petar Kuntić, zamjenica pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine Antonija Čota sa suradnicima, predsjednica IO HNV-a Slavica Peić, predsjednik HAD-a Dujo Runje, dopredsjednik DSHV-a Mata Matarić, ravnatelj ureda HMI u Vukovaru Silvio Jergović, direktor Hrvatske riječi Zvonimir Perušić, predstavnici Crkve, te predstavnici brojnih KUD-ova i udruga: »Šokačka grana« iz Osijeka, Udruga bačkih Hrvata iz Vinkovaca, HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, KPZH »Šokadija« iz Sonte, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, HBKUD »Lemeš« iz Svetozar Miletića, HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, HKPD »Matija Gubec« iz Rume, UG »Puls« iz Bezdana, Srpske čitaonice »Laza Kostić« iz Sombora, Udruga podunavskih Švaba »Sombor« i Mađarske građanske kasine »Petőfi Sándor« iz Sombora.

Emilija Dorotić darovala je Društvu bunjevačko narodno ruho koje će iduće godine nositi bandaš i bandašica, a za koje smo u kasnijem razgovoru saznali kako mu je materijalna vrijednost blizu 500 eura. »Društvo je moj drugi dom, ovo su sve moja djeca. Kad odem s ovoga

svijeta, ništa neću ponijeti sa sobom. Zato, dok me još zdravlje služi, želim gledati ovu mladost i družiti se s njima, a osobito zadovoljstvo bit će mi spoznaja da je ovaj moj dar, ovo starinsko ruho, u uporabi i da ga oblače mladi« – kazala je darovateljica Emilija.

Predsjednik Općine Sombor dr. Jovan Slavković

»Danas mi je puno srce. Ponosan sam na svoj grad, na ovu prekrasnu manifestaciju. Bilo mi je veliko zadovoljstvo poželjeti dobrodošlicu u našoj sredini ovolikom broju gostiju, među kojima sam vidio draga i poznata lica, s kojima se baš putem ove manifestacije uspostavilo čvrsto prijateljstvo, koje traje i trajat će i koje briše sve granice među nama. Nadam se da ćemo i nakon slavlja upamtiti riječi izrečene ovdje i u crkvi, da ćemo u punoj mjeri poštovati trud i rad težačkih ruku našega seljaka, našega čovjeka, našega domaćina. Političke opcije dolaze i prolaze, a konstanta je čovjek koji živi u ovoj ravnici i od ove ravnice«.

3. kolovoza 2007.

15

Dužijanica u Maloj Bosni

Svečanost nakon završetka žetve

U nedjelju 29. srpnja održana je još jedna Dužijanica, u Maloj Bosni. Vjernici, župljani su zahvalili Bogu za primljene milosti i ovogodišnji rod, a kao duhovnu pripremu za Dužijancu imali su trodnevnicu.

Svečano misno slavlje u mjesnoj crkvi Presvetog Trojstva predvodio je vlč. *Miroslav Orčić*. Na svetoj misi aktivno su sudjelovali i ovogodišnji bandaši i bandašica. Predvoditeljski par Dužijance su bandaš *Ivica Rukavina* i bandašica *Nataša Brčić Kostić*, a mali je bandaš *Kristijan Matković*, a kako nalaže dugogodišnja tradicija u Maloj Bosni, postoje dvije bandašice, a to su *Patricija Merković* i *Josipa Ivković*. Kako je i uobičajeno nakon blagoslova žita, mladi su ga u nošnji podijelili nazočnim vjernicima. Ovogodišnja »kruna« u Maloj Bosni je slika rađena u tehnici slame. Prije samog kraja misnog slavlja upriličena je procesija oko crkve s presvetim oltarskim sakramentom u kojem su sudjelovali bandaši i bandašica, mladi i djeca u nošnji, gosti i vjernici. Na misi zahvalnici bio je nazočan predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijance 2007.«, *Grgo Kujundžić* sa suprugom. Navečer je održano već tradicionalno »bandašicino kolo«.

M. T.

Konjičke utrke »Dužijanca 2007.«

Kas u čast žetve po 39. put

Među domaćim grlima najbolje je bilo Vincent-O, a među inozemnima Trofe Torp iz Slovenije

Na Hipodromu u Subotici prošloga je vikenda, 28. i 29. srpnja, održan kasački spektakl, tradicionalne utrke »Dužijanca«, koje su na trkalištu kraj »Somborske kapije« održane 39. put. Kao i prethodnih sezona »Dužijanca« je bila podijeljena na utrku za domaća i inozemna grla.

U utrci grla domaćeg odgoja, tri godine i starija, poslije dviju kvalifikacijskih utrka, prvo mjesto na 1600 metara osvojilo je grlo Vincent-O iz štale »Nina« s vozačem *Zvonkom Bogdanom*, drugo je bilo grlo Dimitrije D. s vozačem *Zoranom Petrovićem*, a treće je bilo grlo Armani, s *Ivanom Tumbasom* kao vozačem. Nagrade vozaču najbržega grla utrke, dva pehara (jedan prijelazni, a drugi u trajno vlasništvo), prekrivač, sliku i vijenac od žita uručili su član Općinskog vijeća SO Subotice zadužen za sport i omladinu *Andrija Romić*, predsjednik Udruženja za kasački sport Srbije *Aleksandar Đorđević*, zamjenik predsjednika Općine Subotica *Petar Kuntić*, predsjednik Kasačkog kluba »Bačka« *Bela Vojnić* i veterinar *Grgo Tikvicki*. Nagradni fond ove utrke iznosio je 180.000 dinara.

Utrka za grla inozemnog odgoja, također tri godine i starija, bila je prepuna najboljih kasača s ovdašnjih hipodroma,

Grlo Vincet-O s vozačem Zvonkom Bogdanom: pobjednici »Dužijance 2007.«

Najbolje grlo iz inozemstva:
Trofe Torp iz Slovenije

ali i gostiju iz Slovenije i Hrvatske. Tako su se na stazi Hipodroma, među ostalim, našli i Alpha Rona, Lanos (CRO), Nightstar Yankee, Baltazar Lux, Twister, Feature As, Timber Chans...

U ovoj internacionalnoj utrci, također na 1600 metara, prva tri mjesta osvojila su grla iz Slovenije, Trofe Torp s vozačem *Milanom Žanom*, Baltazar Lux, te Nightstar Yankee. Vozaču prvoplasiranoga uručeni su pehar, prekrivač, slika i vijenac od žita, a ove nagrade predali su predsjednik Skupštine Udruženja za kasački sport Srbije *Stevan Maširević*, načelnik Sjevernobackog okruga *Zoran Prčić*, predstavnici Organizacijskog odbora ovogodišnjih konjičkih utrka »Dužijance« *Stanko Nimčević* i *Vasa Isakov*, te predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijance 2007.« *Grgo Kujundžić*. Nagradni fond ove utrke iznosio je 280.000 dinara.

Ovi trkački dani bili su bogati kvalitetnim događanjima na stazi, a sve u čast proslave završetka žetelačkih radova u poljima, »Dužijance 2007.«

D. D.

Nacionalna služba za zapošljavanje filijala Subotica održala konferenciju za medije

Smanjen postotak nezaposlenih

Sažimanje rezultata šestomjesečnog rada

U prvih šest mjeseci ove godine u Srbiji, kao i u Subotici, stopa nezaposlenosti je pala za nekih 0,75 posto, rečeno je na konferenciji za medije koju su 26. srpnja održali predstavnici Nacionalne službe za zapošljavanje u Subotici.

Konferencija je sazvana povodom sažimanja rezultata šestomjesečnog rada Nacionalne službe za zapošljavanje. Osim toga bilo je riječi i o aktivnostima na tržištu rada u Sjeverno-bačkom okrugu kojem pripadaju općine Subotica, Bačka Topola i Mali Idoš.

AKTIVNA POLITIKA: Direktor NSZ filijala Subotica Dušan Torbica je rekao kako su za smanjenje broja nezaposlenih zaslužne mjere aktivne politike zapošljavanja koje Služba za zapošljavanje nastoji i dalje provoditi. Dodao je kako, kao što svaki mali neuspjeh može obehtrabriti, tako i svaki mali uspjeh treba ohrabriti.

Najveći pad broja nezaposlenih zabilježen je u Sjeverno-bačkom okrugu; u Subotici za 26,5

i iz tog razloga ima puno onih koji se u određenom vremenskom razdoblju vraćaju na listu nezaposlenih. Kada mnogi i dobiju posao javlja se novi problem – izuzetno male plaće koje nisu dovoljne ni za potrošačku korpu.

ZAPOSLENI-NEZAPOSLENI: U Sjeverno-bačkom okrugu trenutno ima 19.261 nezaposlenih dok u Subotici 12.392 onih koji aktivno traže posao. Ipak, tu je nezaposlenost u odnosu na isto razdoblje prethodne godine smanjena za 28,7 posto.

Po starosnoj strukturi najviše je nezaposlenih osoba starijih od 50 godina i više od 50 posto uglavnom čine žene. Mladih ima, naravno, manje.

Što se tiče stručne spreme, nažalost, i dalje među nezaposlenima dominiraju osobe koje imaju završenu samo osnovnu školu ili čak ni to.

U subotičkoj općini, u prvih se šest mjeseci zaposlilo oko 28.000 osoba i ostvareno je 325 kontakata s poslodavcima posredovanjem

Svaki mali uspjeh ohrabruje:
Dušan Torbica

sao, Nacionalna služba za zapošljavanje planira oko 180 osoba prekvalificirati, dokvalificirati i obučiti za konkretna radna mjesta.

Smanjenju broja nezaposlenih pridonijeli su i sajmovi za zapošljavanje. Posljednji sajam je posjetilo oko 3000 ljudi dok je na njemu posao našlo oko 1000 osoba.

SIVA EKONOMIJA: Na temelju procjena inspeksijskih tijela smatra se da u sivoj ekonomiji i u radu na crno sudjeluje oko 25-30 posto građana i građanki. Kako bi se smanjio broj ljudi koji rade na crno i da bi se ostvarila mogućnost da ljudi legalno rade potrebno je provesti ozbiljniju kampanju.

Ove je godine Republika Srbija raspisala poziv za organiziranje javnih radova. Gotovo je u svim područjima moguće organizirati javne radove u socijalno-humanitarno-kulturnim djelatnostima. Osim toga raspisan je i natječaj za mikro kredite kako bi se pružila bar minimalna pomoć nezaposlenima koji žele pokrenuti vlastiti biznis. Osnovni ciljevi natječaja kojima se odobravaju mikro krediti za samozapošljavanje su poticanje proizvodnje i uslužne djelatnosti poduzeća, malih poduzetnika i samostalnih obrta. Pravo na korištenje ovih sredstava imat će osobe registrirane kao nezaposlene i zaposleni koji su utvrđeni kao višak pod uvjetom da sredstva uložu u vlastiti biznis. Natječaj je raspisan do 15. rujna 2007.

Adrijana Kajla

U Sjeverno-bačkom okrugu je 19.261 nezaposlenih
a u Subotici 12.392 osobe aktivno traže posao: Dušan Torbica

posto, u Srijemu 19,5 posto, u Podunavskom okrugu 15,5 posto, dok je u Beogradu 15 posto manje nezaposlenih.

Prvih šest mjeseci ove godine registrirano je oko 12.900 slobodnih radnih mjesta od čega je 36 posto bilo na neodređeno a 63 posto na određeno radno vrijeme. Nažalost, poslodavci radije primaju djelatnike na određeno vrijeme

Nacionalne službe za zapošljavanje. Intenzivni kontakti sa poslodavcima pridonijeli su smanjenju broja nezaposlenih ali je njihov broj i dalje je velik.

Obavljeno je i skupno informiranje sa 6853 osoba o tome koje usluge nudi Nacionalna služba za zapošljavanje, kao i druge institucije u gradu. Kako bi se za što više ljudi osigurao po-

Najviše prijavljenih slobodnih mjesta bilo je u trgovini na veliko i malo, negdje oko 4100, zatim u prerađivačkoj industriji 3926, u poljoprivredi 8043, u području aktivnosti u vezi s nekretninama 8090, dok je u građevinarstvu bilo 890. Od toga najveći stupanj realizacije bio je u poljoprivredi gdje je 95,73 posto mjesta popunjeno, zatim u trgovini na malo skoro 96 posto, u prerađivačkoj industriji oko 90 posto, kao i u građevinarstvu i u poslovanju s nekretninama.

Koncert skupine »Van Gogh« na Paliću

Poslije fantastičnog koncerta u punoj Beogradskoj areni, a prije turneje po Sjevernoj Americi, najveća domaća rock atrakcija stiže na

Palić! Koncert skupine »Van Gogh« na Muškom štrandu na Paliću održat će se u četvrtak 23. kolovoza u 21 sat.

M. T.

Sankcije za one koji stvaraju buku jaču nego što je dopuštena

Direktor Javnog poduzeća »Palić-Ludaš« *Dragutin Miljković* izjavio je kako je u proteklih nekoliko dana, i u vrijeme vikenda, na Muškom štrandu, u auto-kampu i na pješčanoj plaži na Paliću, bilo priredaba na kojima su prekoracena pravila Općine o utvrđenoj jačini razglasa. Za one koji se ne pridržavaju pravilnika predviđene su sank-

cije, naglašava Miljković. On ističe kako se, prema pravilniku, preko dana može najviše razviti jačina buke do 50 decibela, a 40 decibela tijekom noći. Druga odrednica je radno vrijeme svih mjesta koja mogu glasno puštati glazbu i koje predviđa da vikendima to može biti do ponoći. Neke od tih priredaba su, tražeći dozvolu, radno vrijeme mogle produžiti do 2 sata iza ponoći, ovisno o tomu kakvu su suglasnost dobili od mjerodavne službe u Općini.

M. T.

Sto godina od rođenja Ljudevita Vujkovića Lamića – Moce

Izložba u okviru 100. godišnjice rođenja istaknutog sportaša, trenera i kolekcionara *Ljudevita Vujkovića Lamića – Moce* održat će se u Caffè clubu Bukowsky u ulici Svetozara Markovića 11, u ponedjeljak 6. kolovoza. Početak je u 20 sati. Ovom prigodom bit će predstavljena i knjiga životopisa dok će zidove krasiti i foto izložba njegovog sportskog, društvenog i obiteljskog života.

A. Ka.

Izbor »Paličke vile«

Turistička manifestacija radi promoviranja vojvodanske ljepote i turističke vrijednosti Palića, odnosno izbor »Paličke vile«, bit će održan 11. kolovoza na platou ispred »Male Gostione«. Glavna nagrada je četverogodišnji studij na privatnom sveučilištu »Singidunum«.

A. Ka.

Natjecanje aranžera izloga

Ove godine u okviru programa »Dužijance« natjecat će se aranžeri u 24 izloga subotičkih prodavaonica. Natječaj je počeo 1. kolovoza i

trajati će 15 dana. Proglašenje najboljih aranžiranih izloga obaviti će se 8. kolovoza.

A. Ka.

»Tamburaška večer« i izbor najboljih parova

U sklopu programa »Dužijanca 2007.« u petak, 10. kolovoza na centralnom trgu Subotice održat će se manifestacija »Tamburaška večer« sa izborom 3 najboljša para, pratioca bandaša i bandašice te predstavljanjem bandaša i bandašice ovogodišnje »Dužijance 2007.«.

Sve zainteresirane djevojke i momci od 15 do 27 godina mogu se prijaviti i sudjelovati u izboru najboljih parova, a mogu se javiti na telefon 024 555 589, e mailom na adresu: bkolo@tippnet.co.yu ili osobno na adresu HKC »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4.

»Ima nas graditelja tambura diljem Hrvatske, poznato je graditeljstvo tambura u Zagrebu, mi u Buševcu, *Ilija Nikolić* i *Stevo Tatić* u Osijeku, čujem da se i *Mato Ličanin* bavi graditeljstvom, *Krešo Marić* je u Slatini, *Đuro Zarić* u Vinkovcima, u Županji je *Andrija Franjić*, ali on se u posljednje vrijeme bavi žicama, ali to nije sve. Svakako ima još poznatih graditelja tambura, ali ima i onih koji naprave jednu tamburu godišnje i hvalje se da su pravi majstori«, kaže Marinko.

»Vidite, naši ljudi su tašti i nerijetko nasjednu na kojekakve priče. Nedavno mi je čovjek donio tamburu na popravak i hvali se

Stogodišnja tradicija tamburaške glazbe

Tamburo, tamburice

Obrtnik Marinko Katulić iz Buševca nastavlja obiteljsku tradiciju izrade i popravke glazbala

U ove sparne ljetne dane kada se živa rijetko spušta ispod 35 stupnjeva Celzija, a meteorolozi tek stidljivo najavljuju promjene i blago zahlađenje, u vrijeme koje novinari nazivaju sezonom kiselih krastavaca, evo jedne lagane teme za razbibrigu.

Na nedavnom osječkom sajmu na Pampasu, među brojnim izlagačima zapažen je obrtnik *Marinko Katulić*, vlasnik obrta »Forte« iz Buševca kod Zagreba, ili bolje rečeno kod Velike Gorice, obrt posvećen izradi i popravku glazbala, prije svega tambure. Obiteljska je to tradicija, tvrdi Marinko, ostala od pokojnog djeda, koji je kao mladić otišao u Ameriku, tamo svirao tamburu da otjera nostalgiju, vratio se u Hrvatsku, oženio se i izrodio devetero djece, i gotovo svi su svirali tamburu, a njega je djed upisao u glazbenu školu.

SELJAČKA SLOGA: Buševac je neveliko mjesto ali sa stogodišnjom tradicijom tamburaške glazbe i veliki tamburaški zbor »Seljačka sloga« potječe iz Buševca. Baš ta tamburaška skupina zaslužna je za poznati tamburaški festival u Buševcu, kojega svake godine pohode najpoznatiji tamburaški sastavi i zborovi iz čitave Hrvatske, ali i Europe, Australije i Amerike, Slovenije, Slovačke,

Austrije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, a naši su gosti često bili i tamburaši iz Subotice pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*, dok su nam prošle godine došli tamburaši iz Subotice koji za sebe kažu da su nasljednici čuvenog *Pere Tumbas* – *Haje*, kaže nam Marinko. Subotičani njeguju pravu tamburašku glazbu, od klasika do suvremenih autora, no moram Vam priznati da su me ugodno iznenadili i Crnogorci, jer nisam znao da se tamo njeguje tamburaška glazba, a osobito veliki tamburaški zbor iz Šmartna u Sloveniji, koji su na našem festivalu ostavili najbolji dojam.

Marinko je godinama nastupao u najpoznatijem hrvatskom ansamblu »Lado« i kao plesač i kao tamburaš, a evo već petnaestak godina posvetio se graditeljstvu tambura, obrtu od kojega se da živjeti. Kako se već dugo bavi tim obrtom, poznat je ljubiteljima tambure na svim meridijanima, pa se može pohvaliti da njegove tambure sviraju mnogi naši iseljenički orkestri diljem Amerike, Australije i Europe, a bogami i mnogi tamburaški sastavi koji gospodare našom estradnom scenom.

GRADITELJI TAMBURA: »Ovaj obrt ima svoju budućnost, ali mu se mora prići ozbiljno i

odgovorno. Stalno imamo narudžbe iz Amerike, čitave Europe, čak iz Australije, no meni je najdraže tamburu prodati u Slavoniju, u Šokadiju, jer Šokadija je duša tamburaške glazbe u nas. U Šokadiji se tamburom proslavlja sve, od rođenja pa do smrti. Ta za svatove čovjek spremi 20 prasica i 10 janjaca, kolača, piva i vina da se ne priča, ali što bi sve to vrijedilo bez tambure. Pa svatovo bi se razišli još u 10 sati. A imao sam prigodu sve češće čuti tamburu i na sprovodu. Onako tiho, umilno, dostojanstveno«, kaže Marinko.

kako ju je prošvercao iz Srbije, iz Vojvodine, a nabavio ju je od čuvenog Roma iz Deronja, čije se žena sa suzama jedva rastala od tambure. Međutim, majstorskome oku nije promaknulo da brač nije starijega datuma, već novijega, samo je prilično nemarno održavan i podosta izguban, a čuveni je deronjski Ciganin je vjerojatno nikada i nije držao u rukama. U pravoga tamburaša, u dobrog glazbenika, svaka će tambura zvučati dobro, a sve drugo su priče za malu djecu«, kategoričan je Marinko.

Slavko Žebić

Mladomisnik Dušan Milekić s roditeljima

Msgr. Đuro Gašparović, svećenici i prijatelji uz mladomisnika

Između Malih i Velikih Tekija

Mlada misa u Petrovaradinu

Ovo je veliki dan bio za mladomisnika Dušana Milekića, ali i za sve Petrovaradinke, pa i za cijeli Vikarijat srijemski, posebice ako se zna da već duži niz godina nije bilo svećenika iz Petrovaradina, a i cijeli je Vikarijat tijekom devedesetih godina ostao bez značajnog broja vjernika

U Petrovaradinu je posljednjih dana vrlo živo. A kako i ne bi bilo kada se ovih dana posjećuje Marijino svetište, poznato kao Tekije. Ovo je svetište u čast Gospe Snježne, koja je pomogla kršćanskoj vojsci pod vodstvom princa *Eugena Savojskog*, da porazi daleko brojniju tursku vojsku 1716. godine. Od tada katolici na ovim prostorima posjećuju ovo svetište.

Vjernici posjećuju Tekije tijekom cijele godine, ali je posebice živo od Malih do Velikih Tekija. Male Tekije su 26. srpnja. Ove je godine svečano euharistijsko slavlje za Male Tekije predvodio pomoćni biskup đakovački i srijemski msgr. *Đuro Gašparović*, uz dva svećenika Petrovaradinskog dekanata, dekana *Tomislava* i preč. *Marka Loša*.

MLADA MISA: No, ove godine, u nedjelju između Malih i Velikih Tekija, 29. srpnja na Tekijama se okupio iznimno veliki broj vjernika, puno više nego li prijašnjih godina. Razlog tomu je što je mladomisnik, Petrovaradinac *Dušan Milekić* toga dana održao svoju mladu misu. Ovo je veliki dan bio za samog mladomisnika, ali i za sve Petrovaradinke,

pa i za cijeli Vikarijat srijemski, posebice ako se zna da već duži niz godina nije bilo svećenika iz Petrovaradina, a i cijeli je Vikarijat tijekom devedesetih godina ostao bez značajnog broja vjernika. Na ovom misnom slavlju okupilo se doista puno Petrovaradinaca, ali i veliki broj vjernika iz cijelog Vikarijata srijemskog, te iz Novog Sada. Svečanoj euharistiji je nazočio i pomoćni biskup msgr. *Đuro*

Gašparović, te veliki broj svećenika iz cijele Đakovačke i srijemske biskupije i mladomisnici koji su s našim mladomisnikom skupa bili u sjemeništu u Đakovu.

Svečana je misa počela u 11 sati, tako što su crkveni velikodostojnici u procesiji kroz okupljene vjernike došli do roditelja našeg mladomisnika. Tu je mladomisnik *Milekić* primio blagoslov od svojih roditelja. Nakon toga su crkve-

ni velikodostojnici otišli do oltara gdje se svima prvo obratio preč. *Marko Loš*, upravitelj župe sv. Roka u Petrovaradinu, kojoj je pripadao i mladomisnik *Milekić*.

PETROVARADINAC: Nakon kraćeg govora, *Dušan Milekić* je započeo svoju prvu misu pod geslom »Tko u Nj vjeruje neće se razočarati« i održao dirljivu propovijed. Na koncu misnog slavlja, nazočnima se obratio i preč. *Marko Kljajić*, koji je godinama bio upravitelj župe sv. Roka u Petrovaradinu, te se pred svima prisjetio *Dušana* dok je još kao deččić s majkom i bratom redovito dolazio na misu. Potom se u ime mladih Petrovaradina mladomisniku ali i svima obratio njegov prijatelj *Sergej*. Nakon toga je mladomisnik velikom broju vjernika dao svoj mladomisnički blagoslov te pozvao sve da se malo počaste i fotografiraju s mladomisnikom. Svi su doma otišli sretni, ispunjeni vjerom i radošću jer, kao što je preč. *Dušan* rekao tijekom propovjedi, »Tko u Nj vjeruje neće se razočarati«. Prva župa u koju će kao kapelan otići preč. *Milekić* bit će u Zemunu.

Preč. Milekić se obratio vjernicima

Pozitivan primjer i putokaz poljoprivrednim proizvođačima

Jagode s daškom Slankana

Za vrijeme šetnje s obitelji Diković plantažama jagoda i jabuka, Hrvoje posebno naglašava važnost plasmana proizvodnje i kaže kako mu je trgovački lanac »Bila« ove godine otkupio svih 40 tona jagoda, a »Konzum« kompletan ovogodišnji urod jabuka

Hrvatska stvarnost je, između ostalog, i porazna činjenica da domaći poljoprivrednici iz raznoraznih razloga ne proizvode dovoljno hrane za potrebe vlastitog stanovništva, zbog čega će ovogodišnji hrvatski uvoz prehrambenih proizvoda premašiti iznos od 1,4 milijarde kuna. Tim će se iznosom, primjerice, uvesti oko 30 tisuća tona jabuka, 12 tisuća tona grožđa, preko 3 tisuće tona paprika, 10 tisuća tona rajčica, 900 tona jagoda...

Ove brojke jasno ilustriraju svu težinu ovog problema koji već godinama pokušavaju riješiti relevantne državne institucije, kako bi se uz što manji uvoz zadovoljile potrebe hrvatskih građana. Tako se, u želji za smanjivanjem već spomenutih 900 tona očekivanog

ovogodišnjeg uvoza i postizanja krajnjeg cilja zadovoljavanja vlastitih potreba za jagodama, u Hrvatskoj posljednjih godina sve više poljoprivrednih proizvođača odlučuje na uzgoj ove kulture.

SUVREMENI UZGOJ: Nedvojbeno prednosti Hrvatske u uzgoju jagoda, kao što su jeftina radna snaga nužna za tu agroindustriju, povoljna klima i relativno čisto tlo i voda, blizina europskog tržišta i mogućnost višemjesečnog produljenja proizvodne sezone, stvaraju nužne pretpostavke da s današnjih skromnih tisuću hektara pod jagodama Hrvatska dostigne europski prosjek i postane značajni čimbenik na tom sve većem i zahtjevnijem tržištu.

Na hrvatskom tržištu su svake godine u ponudi sve više domaće

jagode i sve je više zbivanja što promiču izravnu prodaju, pojedine načine uzgoja, predstavljanja novih sorti i novih tehnologija proizvodnje.

Glavni akter u prezentiranju jedne od takvih tehnoloških inovacija, u kojoj se ti prvi voćni okusi proljeća uzgajaju na najsuvremeniji način, naš je Slankamenac Hrvoje Diković, sada stanovnik Čičke Lazine, 5 km sjeveroistočno od Velike Gorice.

»Po dolasku u Hrvatsku, krajem 1992. godine, moja se obitelj počela baviti voćarstvom, kao u svom rodnom Slankamenu«, priča

Da bi se obradilo 13 hektara pod jabukama i jagodama potrebna je i mehanizacija

mena

nam četrdestdvogodišnji Hrvoje i dodaje kako je prvo kupio seosko imanje u Čičkoj Lazini i počeo saditi jabuke, vremenom se šireći do današnje plantaže od deset hektara površine. Shvativši da mu je za ovu uzgojenu količinu jabuka potreban adekvatan skladišni prostor, sagradio je i skladište veličine 30x12 metara, kapaciteta 40 vagona jabuka.

»Nakon toga smo počeli i uzgoj jagoda. Krenuli smo s površinom od jednog hektara, na kojoj smo, na plastičnoj foliji, počeli proizvodnju prve količine jagoda. Stekavši dragocjeno iskustvo prihvatili smo ponudu Ministarstva poljoprivrede Vlade Republike Hrvatske, Grada Velike Gorice, Zagrebačke županije i Katedre za ekonomiku i agrarnu politiku Ekonomskog fakulteta u Zagrebu da na sljedećem hektaru krenemo s eksperimentalnom fazom jednorednih sadnica jagoda«, nastavila je priču supruga Verica, podrijetlom iz Srijemskih Karlovaca, nakon što nam je skuhalo kavu, poslužila nas pićem i, naravno, jagodama.

PLANTAŽA DIKOVIĆA: Trenutačno obitelj Diković posjeduje plantažu od 10 hektara jabuka i

3 hektara (oko 80 tisuća sadnica) jagoda. Osim sina *Stjepana*, studenta agronomije u Zagrebu i mlađeg sina *Antuna*, učenika srednje fito-farmaceutске škole, na imanju obitelji Diković svakodnevno rade tri, a u sezoni taj se broj povećava i na 30 djelatnika.

Za vrijeme šetnje s obitelji Diković plantažama jagoda i jabuka, Hrvoje posebno naglašava važnost plasmana proizvodnje i kaže kako mu je trgovački lanac »Bila« ove godine otkupio svih 40 tona jagoda, a »Konzum« kompletan ovogodišnji urod jabuka.

Zamoljen da uspoređi kvalitetu zemlje, Hrvoje kaže kako je srijemska svakako bolja, ali i da je velikogorička također kvalitetna uz uvjet navodnjavanja jer se na dubini od 1,70 metra nalazi šljunak koji isušuje zemlju.

Detaljnije informacije o eksperimentalnoj fazi jednorednih sadnica jagoda na plantaži obitelji Diković potražili smo od voditelja ovog projekta *dr. Miroslava Tratnika*, docenta na Katedri za ekonomiku i agrarnu politiku, odnosno ruralnu sociologiju Ekonomskog fakulteta u Zagrebu: »Osnovni cilj ovog projekta jest konkurentnost tehnologije, odnosno pronalaženje supstituirajuće tehnologije u odnosu na današnju tradicionalnu, koja već dugo egzistira u Hrvatskoj i koju koristi većina uzgajivača jagoda. Zbog povećane konkurencije proizvođači ove kulture svoj ekonomski interes mogu pronaći jedino tehnološkom racionalizacijom, što dokazuje i ova eksperimentalna faza jednorednih sadnica jagoda u intenzivnoj proizvodnji na foliji, u sklopu posjeda gospodina Dikovića. Danas je evidentna ekspanzija ove proizvodnje koja se do sada pokazala vrlo atraktivnom sa stajališta profita, a mi ovih zadnjih godina pokušavamo pronaći rezerve na koje možemo utjecati u redukciji troškova, ali i supstitucije varijabilno progresivnih troškova«, pojasnio je dr. Tratnik i dodao kako je Hrvoje Diković pozitivan primjer i putokaz poljoprivrednim proizvođačima kako se jedino radom i maksimalnim zalaganjem postižu veliki rezultati, premda je njegova startna pozicija bila lošija, jer je doseljavanjem iz Srijema morao prvo kupiti zemlju-

šte i svladati brojne prepreke koje su mu se našle na putu u novoj sredini.

JAGODE U JAGODNOM: U Ministarstvu poljoprivrede Vlade Republike Hrvatske, koje je jedno od sponzora i inicijatora ovog projekta, zamjenik ministra *dr. Vinko Milat* rekao je kako se u Hrvatskoj pojede 4 milijuna kilograma jagoda. »Svjesni smo kako konkurencija svakodnevno nadire i da proizvođači jagoda svoj ekonomski interes mogu pronaći jedino tehnološkom racionalizacijom, što je i cilj ovog eksperimentalnog projekta na posjedu obitelji Diković, jer je cijena jagoda uvijek pitanje odnosa ponude i potražnje, kao i svega u tržišnim ekonomijama. Trenutačno u Hrvatskoj, prema podacima FAO-a, ima pod nasadima tisuću hektara jagoda, a u intenzivnoj proizvodnji na foliji, oko 150 hektara«, pojasnio je dr. Milat. »Nadaleko su poznate naše hrvatske vinske ceste, a za ovo područje mogli bismo reći da je jagodna cesta, pogotovo svjesni činjenice da se malo dalje od poljoprivrednog imanja i plantaže jagoda obitelji Diković nalazi

Prikupljanje podataka o plantaži

naselje od davnina zvano, koje li slučajnosti, Jagodno«, našalio se za kraj razgovora dr. Milat.

Zlatko Žužić

Plantaže jabuka obitelji Diković prostiru se na 10 hektara površine

Marijeta Peršić, Srijemica iz Golubinaca

Briga o zapostavljenim osobama s invaliditetom

*Nakon akcije »Oluja«, Marijeta Peršić bila je primorana napustiti svoje Golubince i spas potražiti u Hrvatskoj * Uzalud su nas Srbi starosjedioci pokušavali braniti, kaže Marijeta koja sada radi u udruzi Job pomažući osobama s posebnim potrebama*

Marijeta Peršić jedna je od onih Srijemica koje su 1995. godine, za vrijeme akcije »Oluja«, bile primorane napustiti svoje Golubince i spas potražiti u Hrvatskoj. Marijeta je rođena 1976. u Golubincima, osnovnu je školu završila u svom rodnom mjestu, a srednju tekstilnu u Staroj Pazovi. Nakon srednje škole upisala je teologiju kod franjevacu u Novom Sadu, ali je zbog preseljenja u Hrvatsku nije uspjela završiti.

»Struktura stanovništva u Golubincima je bila pola – pola. Oko polovice je bilo Hrvata, a polovica Srba. Premda su se već tada događali 'Hrtkovci' i 'Slankamen', kod nas je u Golubincima bilo mirno. Međutim, 1995. godine, nakon vojno redarstvene akcije 'Oluja', u Golubince stižu Srbi iz Knina, a dotadašnji pravoslavni svećenik odlazi i dolazi novi, također iz Knina. I tada u Golubincima počinje zlo«, kaže Marijeta Peršić. **PRIJETNJE I NASILJE U GOLUBINCIMA:** Uzalud su nas Srbi starosjedioci pokušavali braniti, pa su čak pokraj nas Hrvata i oni dobivali batina, nije se moglo izaći na kraj sa Srbima došljacima. Tako je jednog domaćeg Srbina koji nas je branio, u seoskom kafiću prostrijelio metkom iz pištolja. Srbin iz Knina, ovaj naš uspio mu je uzvratiti, i na kraju su obojica zbog zadobivenih rana umrla. Na koncu su domaći Srbi morali odustat i sve prepustiti tijeku događaja. Bilo je užasno. Cijelo vrijeme su provocirali, a noću lupali po prozorima uz prijetnje da će nas poklati. U to je vrijeme ubijena i naša Golubinčanka Marija Purić, a pucano je na katoličku crkvu«, kaže Marijeta Peršić, nastavljajući priču o tim vremenima, kada su jednog dana s križa u Maradičkoj ulici strgali kip Isusa.

»Bacili ga na pod, a križ išarali, iskopali jednu rupu i sve zatrpali

smećem. Kako sam ja katolkinja i jako vezana uz Crkvu, meni je taj prizor bio grozan. Odmah smo obavijestili tadašnjeg našeg svećenika Jozu Dusparu, koji je, plašeći se za naše živote, rekao da donesemo u crkvu kip Isusa, a da drugo ništa ne diramo. Međutim, mi to

dodaje kako su tu noć uoči odlaska sva djeca radi sigurnosti spavala kod domaćih Srba, a roditelji su čuvali kuće.

POMOĆ INVALIDNIM OSOBAMA: Marijeta i njezina sestra, koja je osoba s invaliditetom, pobjegle su u Bjelovar, a nakon

vodio vlč. *Andrija Vrane*. Tamo se za vrijeme duhovnih molitvi odlučila posvetiti osobama koji su na neki način zapostavljene u našem društvu, osobama s invaliditetom, i cijeli život posvetiti njima.

»Tu nebrigu društva najbolje sam vidjela po mojoj sestri koja je bila zapostavljena i na neki način izolirana u svojoj bolesti«, kaže Marijeta i dodaje kako je na jednom klanjaju u Emausu upoznala vlč. *Dragutina Goričanca* iz Međimurja, koji je već deset godina tražio osobu koja će se u potpunosti posvetiti invalidnim osobama. »Samo u Zagrebu ima 90 tisuća osoba s invaliditetom, u Hrvatskoj ih je 430 tisuća, a u svijetu čak 670 milijuna. Stoga smo odlučili napraviti nešto novo i uklopiti invalidne osobe kao ravnopravne u društvo«, priča Marijeta. »Utemeljili smo 1999. godine udrugu Job, uz pomoć euharistije te molitve krunice s ciljem da osmišljava život osobama s posebnim potrebama, osobama koje su na rubu društva, napuštenima, odbačenima, prezrenima kao što su beskućnici, ovisnici i slično.

Glavni cilj Udruge je povezati osobe s invaliditetom i zdrave osobe tako da jedni i drugi uvide koliko su oni važni na ovome svijetu. Mi to radimo putem hodočašća gdje oni zajedno funkcioniraju i gdje spoznaju da su osobe s invaliditetom blaženici ovoga svijeta, jer da njih nema ovaj svijet bi već odavno propao u svojoj oholosti, sebičnosti, pohlepi. To su osobe koje nose svoj križ i spašavaju ovaj svijet kao što je to činio Isus. Oni su zapravo meni slika Isusa na zemlji«, kaže Marijeta i dodaje kako je udruga dobila ime Job zato što je Job iz starog zavjeta jako puno trpio, sve dostojanstveno podnio i nije prokleo Boga, a Bog mu je sve to stotruko vratio.

Zlatko Žužić

nismo mogli gledati i skupa smo uredili to mjesto, posadili cvijeće i obojili križ s broncom koji se tako još više sjajio nego prije. Vidjevši to jedna žena koja je došla iz Knina prišla mi je glasno psujući majku ustašku i prijetila da će nas razapeti na centru Golubinaca i još svakakve grozote. Vjerujte, Bog mi je tada dao neku novu snagu, bez imalo straha ja sam joj samo rekla: 'Isus je moj, ali i vaš. Isti je, nema razlike. Vi uništavate onoga tko vam je dao život'. Dok je ona nastavila vikati, prijetiti i psovati, ja sam mirno prošla pokraj nje i otišla kući«, prisjeća se Marijeta i

četiri mjeseca otišle su kod strica u Garešnicu. Nedugo zatim njihovi su roditelji Stana i Ivica Peršić zamijenili kuću za Ciglenicu, pokraj Garešnice, pa se obitelj ponovno našla na okupu. Marijeta 1997. godine odlazi u Zagreb i upisuje se na Institut za teološku kulturu laika koji djeluje pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu i studira se uz rad. Studij je završila 2001. godine, ali još uvijek ne može dobiti diplomu, jer joj ne priznaju srednju školu iz Srbije. Još za vrijeme studija Marijeta se zaposlila u kući za duhovnu obnovu »Emaus« u Hrvatskom Leskovcu, koju je

Iz kuta mladih: Danijel Ostrogonac

U iščekivanju studija

*Davno sam odlučio ići na studij strojarstva i nisam mislio prekinuti naobrazbu * U Zagrebu mi se jako sviđa vožnja tramvajem, a nadam se da ćemo dobiti i besplatne pokaznice*

Razgovor vodila: Olga Perušić

Danijel Ostrogonac (1988.) spada u skupinu mladih pred kojima je ove godine bila velika odluka. Koji studij upisati? Nakon završene tehničke srednje škole u Subotici, na smjeru strojarškog tehničara za kompjutorsko konstruiranje, Danijel je bio posve siguran da taj smjer i nadalje želi izučavati.

»Sjećam se kako su me još u djetinjstvu zanimali strojevi i strojarstvo sam želio detaljnije upoznati. Na salašu kod bake i djeda radio sam na raznim strojevima, interesiralo me je kako funkcioniraju i promatrao sam kad bi se neki stroj popravljao. Želio sam znati kako majstori otkrivaju problem i posebice kako ga otklanjaju. U poljoprivredi se priličan broj strojeva treba rekonstruirati i poboljšati u ovisnosti o potrebi, te u toj znanosti želim biti stručan«, kaže Danijel Ostrogonac. Osim promatranja strojeva redovito vozi traktor, kombajn, motor i automobil, te na taj način pomaže obitelji u vršidbi.

STUDIJ: Uoči završetka srednje škole, za maturalni je ispit imao zadatak uraditi kompliciran projekt na računalnom programu »Solid Edge« na kojem je crtao »pužni reduktor«.

»Krajem četvrtog razreda nisam imao volje učiti, ali uz potporu majke Zdenke to me je prošlo i počeo sam pripremati maturski rad i prijamni ispit. U tom sam razdoblju svaki dan išao na sate matematike, a nakon toga sam bio na vršidbi. Bilo je to teško razdoblje jer nisam imao puno vremena vježbati zadatke. Prvih dana srpnja otišao sam u Zagreb radi priprema za upis«, priča Danijel Ostrogonac.

Danijel nije želio pohađati strojarstvo u Novom Sadu, već je želio ići na studij u Zagrebu jer mu se tamo sve svidjelo. Uz prijatelja iz srednje škole *Darijana Bukvića*, koji je također upisivao studij strojarstva u Zagrebu, skupa su pripremali sve potrebne dokumente i prolazili proceduru prijave.

»Privilegij neplaćanja troškova školovanja za Hrvate iz Srbije, iako su prije upisa na fakultetu rekli da neće morati platiti, kad je došao moment upisa taj se propis nije uvažio«, pojaš-

njava Danijel. Razredbeni (prijamni) ispit koji je polagao za upis na studij strojarstva sastojao se iz dvadeset i četiri zadatka iz matematike, dvanaest iz fizike i četiri zadatka iz nacrtne geometrije, što je sveukupno četrdeset zadataka za tri sata ispita. Za razliku od brodogradnje i zrakoplovstva, na općem smjeru - strojarstvo, primali su 350 studenata. Na prijamnom ispitu Danijel je uradio devet točnih zadataka čime je prešao donji prag pri upisu i upisao se na studij s punom participacijom, koja iznosi šest tisuća kuna. Pitanjem studenata pri upisu, po riječima našega sugovornika, bavila se konzulica *Mirela Lucić*, koja im je pomogla kod pribavljanja svih dokumenata i smještajem pred prijamni ispit.

ODMOR: Danijelu predstoji možda posljednje potpuno slobodno ljetovanje, koje će uljepšati odlaskom u Zadar sa sestrionicama *Glorijom*, *Antonijom* i bratićem *Mariom*. »Kada krenu

predavanja moram se odmah baciti na matematiku i fiziku, kako bih nadopunio znanje iz tog područja koje će mi trebati. Spreman sam prilagoditi se novom načinu života, upoznavanju nepoznatog, moja sestrionca *Glorija*, koja je na studiju visoke građevine, pokazala mi je sve najvažnije – pekarnicu i fotokopirnicu, te mislim da ću se dobro snaći. U Zagrebu mi se jako sviđa vožnja tramvajem, a nadam se da ćemo dobiti i besplatne pokaznice. Što se tiče Subotice, nisam se osobito vezao za grad, sad želim otići u Zagreb i završiti studij, nema više šale kao tu«, ističe Danijel Ostrogonac, koji je ujedno oduševljen brzim internetom u studentskim sobama i životom bez komaraca. Osim učenja, Danijel se nada da će mu ostati malo vremena i za druženje, a u blizini doma nalazi se i diskoteka, u kojoj puštaju dobru rock glazbu. ■

HRVATSKARIJEČ

Sv. misa u Crkvi sv. Leopolda
Mandića u Padovi

Krstionica u Firenci

Krstionica, crkva i toranj u Pisi

Panorama Rima

Crkva sv. Franje u Asizu

Hodočašće

Skupina od 45 vjernika iz Subotice i Novog Sada, pod vodstvom franjevca, patera *Tadeja Vojnovića* hodočastila je od 15. do 23. srpnja 2007. u vječni grad Rim.

Polazak je bio u nedjelju 15. srpnja iz Novog Sada. Poslije sv. mise i blagoslova hodočasnici su krenuli na put koji je vodio preko Hrvatske i Slovenije.

U ponedjeljak u ranim jutarnjim satima stigli smo u Padovu gdje smo obišli crkvu sv. Leopolda Mandića, pomolili se i slavili sv. misu u crkvi sv. Antuna Padovanskog.

Put nas vodi kroz oblast Toskane preko gradova Firenze, Luke, i Pise gdje se kratko zadržavamo. Nakon noćenja u Montecatiniju (malom gra-

diću nadomak Firence) putujemo za Rim. Obistinila se stara izreka kako »svi putevi vode u Rim«, poznat i kao »caput mundi«, pa je tako put i nas odveo u glavni grad kršćanstva – Rim.

U gradu Petrova nasljednika bili smo četiri dana. Imali smo prigodu vidjeti vatikansku palaču i u njoj baziliku sv. Petra, baziliku sv. Pavla, baziliku sv. Marije Velike, baziliku sv. Ivana u Lateranu, crkvu sv. Petra u okovima, groblje prvih kršćana – Kalistove katacombe, te mnoge trgove i fontane kao što su fontana di Trevi, trg Navona, Španjolski trg. Zatim ostatke antičkog Rima: Panteon, Anđeosku tvrđavu, Karakaline terme, Rimski forum, Colosseum kao i druge povijesne i umjetničke znamenitosti.

će u Rim

U veličanstvenom gradu Rimu vidjeli smo djela svjetskih umjetnika slikara skulptora kao što su: *Bernini, Bramante, Michelangelo, Giotto, Raffaello* te mnogih drugih umjetnika iz vremena baroka i renesanse. Slavili smo Boga i pokušali živjeti evanđelje u zajedništvu i ljubavi.

Napuštamo Rim u nadi da ćemo se vratiti. Ubacili smo novčić u fontanu di Trevi, a po legendi – tko ubaci novčić vraća se u Rim.

U povratku se zadržavamo u sjedištu talijanske oblasti Umbrija-Asizu. Asiz je grad sv. Franje Asiškog, utemeljitelja franjevačkog reda. U Asizu

slavimo svetu misu i obilazimo Porcijunkul, baziliku sv. Franje, baziliku sv. Klare, i crkvu sv. Damjana. Odlazimo i u Laverno, gdje se hodočašće i završava.

Ostajemo puni lijepih dojmova, toliko smo toga ljepog vidjeli i doživjeli, družili se s našom braćom u Kristu. Hvala dragom Bogu za ovo prelijepo hodočašće, te našem duhovnom vodi pateru Tadeju koji nam je svesrdno i s ljubavlju tumačio Božju riječ, vodio nas kroz jedan povjesni dio našeg kršćanstva i strpljivo izdržavao s nama i pokraj tropskih vrućina koje su nas pratile svih dana.

Marta Futo

Pater Tadej Vojnovič s hodočasnicima

Lanci u Crkvi sv. Petra u okovima

Crkva sv. Ivana u Lateranu

Samostan u Lavernu

Portret pjesnikinje, Vere Miš-Vranković

Vjera u ideale plemenitosti, istine i prijateljstva

*Nestaje sve što svoju povijest u zaboravu izgubi, kaže ova Hrtekovčanka, koja već tridesetak godina živi i radi na otoku Krku * Za sve životne nedaće odušak je oduvijek nalazila u svojoj poeziji*

Dok nam je u svome domu u Malinskoj, na otoku Krku, pjesnikinja *Vera Miš-Vranković* skidala veo tajni sa svojih najnovijih poetskih miljenica, do nas je dopirao zanosni miris mediteranskog raslinja i šum morskih valova pomiješan s bukom veselih kupaca koji su uživali u blagodatima ljeta i ovogodišnjim rekordno visokim temperaturama.

Putujući stazama njezinih poetskih bisera po širokim ravnica Srijema, ali i nepreglednim morskim daljinama, ponovno smo spoznali staru istinu kako su prave vrijednosti univerzalne te da se ne mogu okovati granicama, godinama, interesima. »Poeziju pišem od najranijih dana, anonimno, za sebe i svoju dušu. Ja jednostavno moram pisati, jer je poezija dio mene, potreba moje duše«, priča nam Vera i pojašnjava kako je za sve životne nedaće odušak oduvijek nalazila u svojoj poeziji.

U SRIJEMSKOJ RAVNICI: Vera Miš-Vranković rođena je u Hrtekovima, pokraj starih rimskih naselja Sirmija i Gomolave, u kući poštenih i ponosnih ratara široke srijemske ravnice. Došla je na svijet u mjesecu ožujku, s prvim proljetnim cvijećem i mirisom crnice koja se, nabubrila od otopljenog snijega, predaje zrakama proljetnog jarkog sunca. Svoje je djetinjstvo provela na toj pustari Srijema, trčeći bosonoga po toplom savskom pijesku, po rosnim jutarnjim livadama, zadivljeno promatrajući stoljetne hrastove i nepredvidive i opake virove rijeke Save koja, kako Vera kaže, Gomolavu samo ljubi. Odrastala je u drvoredima dudova i beskrajnih žitnih polja, uz jata gusaka i miris kruha iz hrtekovačkih furuna, a ponekad bi, skrivajući se, samo provirila kroz zamagljen prozor seoskog bircuza i vidjela u nekom polumračnom kutu kako neki neobrijani i razočarani rudar panonske ravni utapa svoju tugu uz frakljik dudinjare i pušta pokoju suzu. Odrastajući u takvom okruženju, uz klet rod s dimnjaka i miris dunja s ormara, Vera piše poeziju natopljenu istinom, prikazuje svijet onakvim kakav on doista jest. Njezinu poeziju, osim spontanog emocionalnog naboja, karakterizira realnost, bunt i briga za svijet oko sebe.

NATALOŽENA SJETA: »Masovni egzodus

Srijemaca početkom devedesetih godina prošlog stoljeća ostavio je neizbrisive tragove u mojoj duši, rane koje nikada ne mogu zacijeliti«, kaže Vera uz puno ljubavi i brige za patnje svog naroda, ali usprkos nataloženoj sjeti i putovima zasutih uvelim lišćem vjeruje da će

nastupila 1994. godine u gradu Krku«, prisjeća se Vera te dodaje kako je ohrabrena uspjehom dala tiskati svoju prvu knjigu pjesama »Zelena polja ravnice«, a poslije nje i knjigu poezije za djecu »Nema te«. Kako je kritika tih djela bila pozitivna, a knjige rado čitane, Vera još tri

Srijem je tisućljećima bio naša domovina, naša snaga, naše nadahnuće. Zaboravimo li ga, zaboravit ćemo sebe same i nestati, kao što nestaje sve što svoju povijest u zaboravu izgubi: Vera Miš-Vranković

doći jedno bolje proljeće, jer ono uvijek dolazi.

»Poznato je da je čovjekov dom domovina, a domovina je dom u čovjekovom srcu, ma gdje on bio. Srijem je tisućljećima bio naša domovina, naša snaga, naše nadahnuće. Zaboravimo li ga, zaboravit ćemo sebe same i nestati, kao što nestaje sve što svoju povijest u zaboravu izgubi«, kaže ova Hrtekovčanka, koja već tridesetak godina živi i radi na otoku Krku, kolijevci hrvatske pismenosti, poznata po svome domoljublju i živoj vjeri u ideale plemenitosti, istine i prijateljstva što je vidljivo iz njene poezije.

KNJIGE PJESAMA: »Nakon puno godina samozatajnosti odvažila sam se i prvi put javno

knjige posvećuje djeci, dok je najnoviju zbirku pjesama »Previranja« posvetila, kako kaže, velikoj djeci.

I dok smo zagrljeni mrakom napuštali otok Bašćanske ploče, najstarijeg hrvatskog pisanog dokumenta, ostavili smo Veru da i dalje treperi na vjetru, veseli se i pokriva dugom, trpi prijevare i kao magla dolazi pred njegova vrata, traži zelenu granu da se njome pokrije i krene dalje, te u mreži isprepletenoj od prošlosti, sadašnjosti i budućnosti razgovara s morem, tražeći odgovore koje nikada neće dobiti.

Zlatko Žužić

Prodaja ulaznica za »Hosanafest 2007.«

Festival duhovne glazbe »Hosanafest 2007.« održat će se 19. kolovoza, a ulaznice za ovaj festival bit će u prodaji od 1. kolovoza u subotičkim župnim uredima i u franjevačkoj crkvi. Cijena ulaznice je 200 dinara.

Promocija »Divani iz Sonte«

U petak 10. kolovoza u Sonti održat će se predstavljanje knjige »Divani iz Sonte«, autorice Ruže Silađev. Knjiga je prije nekoliko dana objavljena u izdanju NIU »Hrvatska riječ« u ediciji Baština, a obrađuje važnije pučke običaje, blagdanska i obiteljska okupljanja, a također sadrži i više anegdotskih, prozanih fragmenata u kojima autorica oslikava suvremeni život svojih sunarodnjaka – određujući na taj način bitne sastojke identiteta Šokaca. Knjiga je u cijelosti pisana šokačkim govorom hrvatske ikavice, što joj daje posebnu vrijednost.

O knjizi će, osim autorice Ruže Silađev, govoriti direktor NIU »Hrvatska riječ« Zvonimir Perušić, urednik nakladničke djelatnosti ove ustanove i ujedno urednik knjige »Divani iz Sonte« Milovan Miković i predsjednik KPZH »Šokadija« iz Sonte Zvonko Tadijan.

Promocija će se održati u prostorijama Mjesne zajednice u Sonti, a početak je u 19 sati.

Izložba »S Božjom pomoći« u Subotici

U okviru žetvenih svečanosti »Dužijanica 2007.« održat će se tradicionalna izložba »S Božjom pomoći« u modernoj galeriji »Likovni susret« u Subotici. Otvorenje izložbe je 7. kolovoza u 18 sati. Ove godine tematski naziv izložbe je »Molitvom i prilikom prid Bogom«, a bit će izloženi molitvenici – ekspanati bunjevačko-šokačke knjižnice »Ivan Kujundžić«, odjela Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. Izložbu će otvoriti mons. dr. Andrija Kopilović, a o izloženim molitvenicima govorit će ravnateljica Hrvatske čitaonice iz Subotice Katarina Čeliković.

Novi broj Poezije

Objavljen je novi broj Poezije – časopisa pjesničke prakse. Urednik časopisa Ervin Jahić u uvodniku piše o ove godine preminulim pjesnicima – Slavku Mihaliću, Dragutinu Tadijanoviću i Borisu Maruni. Broj je, ipak, posvećen Slavku Mihaliću o kojem pišu Tonko Maroević, Sead Begović, Branimir Bošnjak i Zvonimir Mrkonjić, a kao dar čitateljima uz časopis se dobiva CD s njegovim uglazbljenim pjesmama u izvedbi benda Veli Jože. Časopis na 144 stranice donosi kritike, izbor domaće i strane poezije (Jimmy Santiago Baca, Irving Layton), eseje te intervjue s dobitnikom Goranova vijenca Milom Stojićem, Miroslavom Kirinom i Charlesom Simićem. Za potrebe ovog broja dopisivali su se Marija Andrijašević i Milko Valent, a Tomica Bajsić napisao je tekst o Ernu Malleyu. Poeziju zajednički izdaju Hrvatsko društvo pisaca, Hrvatski P.E.N. centar i VBZ.

Schmidtov film nagrađen Grand Prixom u Egeru

Film »Put lubenica« Branka Schmidta osvojio je Grand Prix na međunarodnom »Slow Film Festivalu« u mađarskom gradu Egeru, priopćio je 29. srpnja Telefilm, koji je uz HRT producent filma. Međunarodni žiri festivala proglasio je Schmidtov film najboljim između stotinjak prikazanih uradaka. Branku Schmidtovu to je šesta glavna nagrada za »Put lubenica«, stoji u priopćenju. Nakon Mađarske, film odlazi na Haifa Film Festival u Izraelu, a uskoro će se distribuirati u Americi i Kanadi.

Središnja tema filma je trgovina ljudima, autori su bili inspirirani tragičnim događajem kada se skupina Kineza utopila, pokušavajući prijeći iz BiH u Hrvatsku. Uz Krešimira Mikića, kinesku glumicu Sun Mei i Ivu Gregurevića, u filmu glume Leon Lučev, Zijah Sokolović i drugi. Autor glazbe je Miroslav Škoro.

Kazališni debi Tonka Maroevića

Poetsko-dramska predstava »Ogledala«, inspirirana životom i djelom Jorgea Luisa Borgesa, premijerno je izvedena 26. srpnja u sklopu 53. splitskog ljeta.

U Dioklecijanovim podrumima, uz autora projekta glumca Gorana Matovića, prvi je put na kazališne daske stao i akademik Tonko Maroević. Glazbu za predstavu je napisao Arsen Dedić.

Varaždinske barokne večeri

Varaždinske barokne večeri ove će se godine održati od 21. do 30. rujna. Na tom 37. festivalu barokne glazbe, čiji su pokrovitelji predsjednik Republike hrvatske Stjepan Mesić i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, bit će održano 20-ak koncerata s vodećim hrvatskim i stranim izvođačima barokne glazbe.

Osim u Varaždinu, koncerti će se održavati u dvorcu Trakošćanu, u Ludbregu, Lepoglavi, Vukovaru, Varaždinskim Toplicama, Krapini, Prelogu, Začretju, Križevcima, Stubičkom Golubovcu i Osijeku. Novost je proširenje suradnje sa šest europskih zemalja – Slovenijom, Austrijom, Mađarskom, Njemačkom, Švicarskom i Slovačkom – koja je ove godine zemlja-partner Varaždinskim baroknim večerima.

Završen 9. Motovun film festival

Vojvodina na brdu filmova

Osim filmskih ostvarenja i filmaša, Vojvodinu su na »brdu filmova« predstavljali i likovni umjetnici te glazbenici

Piše: Davor Bašić Palković

Fotografije: www.motovunfilmfestival.com

Glavnu nagradu, takozvani »Propeler Motovuna« na 9. Motovun film festivalu (MFF), koji je od 23. do 27. srpnja održan u istoimenom istarskom gradiću, osvojio je izraelski film »Drago blato« redateljica Drora

Shaula. Čak četiri filma iz glavnog programa (čiji su selektori bili redatelj Rajko Grlić i filmski kritičar Jurica Pavičić) nagrađena su posebnim priznanjem: američki »Mirikitanijeve mačke« Linde Hattendorf, japanski »Šuma

žalovanja« Naomi Kawase, danski »Umijeće plakanja« Petera Schonaua Foga i britanski »Red Road« Andree Arnold.

Nagradu »Od A do A« dobio je bugarski film »Problem s komarcima i druge priče« redateljica Andrey Paounova, a nagradu Međunarodnog udruženja filmskih kritičara Fipresci dobio je britanski film »Hallam Foe« redateljica Davida Mackenzieja. Nagradu »Motovun on-line« za kratki film dobio je češki film »Majica« Hosseina Martina Fazelija, dok je nagrada publike prema VIP-sms glasovanju pripala hrvatskom ostvarenju »Pjevajte nešto ljubavno« redateljica Gorana Kulenovića. Ovogodišnji dobitnici tradicionalnog priznanja Motovunskog filmskog festivala i »Jutarnjeg lista« za 50 godina kontinuiranog rada na filmu su glumica Marija Kohn i redatelj i filmski djelatnik Šime Šimatović.

Inače, motovunskim je žirijem predsjedao mađarski redatelj, oskarovac Istvan Szabo, a skupa s njim filmove su ocjenjivali redatelji Ognjen Sviličić, Miša Radivojević i Kujtim Cashku. U sklopu ovogodišnjeg MFF-a (koji se održavao pod sloganom »Brdo filmova«) prikazano je ukupno stotinjak filmova nastalih u malim kinematografijama i nezavisnim produkcijama, a kako saznajemo od organizatora, filmsku je feštu u pet dana posjetilo oko 40 tisuća posjetitelja.

PARTNER VOJVODINA: Službena »zemlja – partner« ovogodišnjeg festivala u pitoresknom istarskom gradiću bila je Vojvodina (službeni naziv glasio je: Vojvodina zemlja partner autonomne pokrajine Motovun). S tim u svezi MFF je otvorila »Noć tucanja« na kojoj je demonstri-

rana neobična sportska disciplina vezana za mjesto Mokrin, u kojem se održava svjetsko prvenstvo u tucanju jaja – Tucanijada, dok je festival zatvorila »Noć kruha i masti«. Neslužbena predvodnica vojvodanskog kulturnog izaslanstva bila je glumica Mira Banjac, koja je prve večeri festivala, oduševljena prijamom i ozračjem, izjavila kako se u Motovunu osjeća kao kod kuće.

»Motovun je doista predavan, a festival pratim godinama. Oduševljava me što ovdje na brdu sve vrvi od mladih ljudi, pa se i sama osjećam kao djevojka«, rekla je slavna glumica.

Osim glumaca, redatelja i drugih filmskih djelatnika, koji su na festival došli predstaviti filmove i kinematografiju iz pokrajine, »ravnicu na »brdu filmova« predstavljali su i likovni umjetnici i glazbenici te političari, među kojima su viđeni predsjednik vojvodanskog parlamenta Bojan Kostreš i zamjenik pokrajinskog tajnika za obrazovanje i kulturu Robert Kolar.

Glazbena reprezentacija: nas

Made in Vojvodina

Tijekom pet dana posjetitelji Motovun film festivala mogli su pogledati filmove vojvođanskih autora ili pak one snimane na području Vojvodine. Prikazani su sljedeći filmovi: »Doručak s đavolom« Miroslava Antića, »Pop Čira i pop Spira« Soje Jovanović, »Parlog« Karolja Viczeka, »Žimovanje u Jakobsfeldu« Branka Bauera i »Kud plovi ovaj brod« Želimira Žilnika (koji je gostujući na festivalu održao predavanje polaznicima Motovunske filmske škole).

U okviru programa »Made in Vojvodina«, a pod sloganom »Mi ćemo preživjeti« prikazana je selekcija underground filmova iz Vojvodine. U istom programu našla su se i dva filma u produkciji RTS-a iz serije »Prilozi za povijest Ju filma i politpornografiju«, posvećeni dvojici autora – Želimiru Žilniku i Karpu Aćimoviću Godini.

Također, svake večeri na najvećoj »sceni« – Kinu Trg, prikazivan je vojvođanski filmski žurnal, koji je na duhovit način nastojao prikazati život u pokrajini i njegovu svezu s Motovunom. Autori ovih kratkometražnih uradaka su Goran Filipaš i Filip Markovinović iz Kino Kluba Novi Sad.

KUĆA UMJETNIKA: Vojvodanska likovna scena predstavlja je izložbom »Kuća umjetnika«, koja se mogla pogledati u motovunskoj gradskoj galeriji. Riječ je o izložbi ambijentalnih radova Mire Britke, Živka Grozdanića, Dragana Vojvodića i Vere Zarić

imala prigodu slušati Vojvodanske tamburaše, etno sastav Earth Wheel Sky i novosadsku rock skupinu Zbogom Bruce Lee.

S obzirom da je od ove godine počela suradnja paličkog i motovunskog festivala, publika je na Motovun film festivalu mogla

Otvorenje festivala:
selektor Rajko Grlić u epizodi »tucanja jaja«

koji, kako je zapisao likovni kritičar Sava Stepanov, iskazuju potrebu da se »u aktualnoj vojvodanskoj umjetnosti fenomeni svakodnevne izmjeste i prikažu u drugačijem kontekstu, s novim značenjima i 'porukama'«. Također, tijekom festivala na »brdu filmova« vijorile su se zastave novosadskih umjetnika s Internacionalnog festivala umjetničkih zastava u Novom Sadu.

Glede pak glazbenog dijela »vojvodanske priče«, motovunska je publika na terasi hotela »Kaštel«

vidjeti izbor filmova iz programa »Mladi autori Europe« čiji je selektor Petar Mitrić.

Kao iznimka u višegodišnjoj praksi, ovogodišnji je festival obilježio po prvi puta priređen okrugli stol, koji je organiziran na temu distribucije filmova u regiju jugoistočne Europe. Okrugli je stol uspio okupiti filmaše iz svih zemalja regije (od Austrije do Albanije) koji su u svojim izlaganjima nastojali ukazati na brojne probleme vezane za film u regiji. U tom su kontekstu filmski djelatnici kao neke od problema naveli znatan pad zainteresiranosti publike za filmove, tržište piraterije i nedovoljno dobru suradnju između producenata i distributera.

Jedan od prvih dojмова vašeg reportera bilo je iznenađenje nerazmjerom festivalskog ugleda i veličine prostora na kojem se filmska fešta održava. Naime, festival se sa svojih nekoliko programa zapravo odigrava na veoma malom prostoru jednog trga i nekoliko uličica stare motovunske tvrđave. Međutim, uvedeni u (doslovce) festivalsko ozračje koje odiše nesvakidašnjom ležernošću i spontanostu, uz svakako solidan izbor mahom nekomercijalnih filmova, ubrzo postajete svjesni što je pridonijelo da Motovun danas tako

Tražilo se mjesto više: publika prije projekcije u Kinu Trg

dobro kotira na globalnoj mapi filmskih festivala.

Iduće godine MFF slavi desetogodišnjicu, a prema najavama »zemlja – partner« trebala bi biti

Rusija. Naime, bit će to zanimljiv spoj dvaju jubileja: deseta obljetnica motovunskog festivala poklopit će se sa stogodišnjicom produkcije prvog ruskog filma. ■

Golubinački tamburaši na Motovun film festivalu

Po već ustaljenom konceptu predstavljanja kulturne scene nekog drugog podneblja i prostora, ovogodišnja »zemlja-partner« Motovun film festivala bila je Vojvodina. Svi prateći programi ovogodišnjeg festivala odvijali su se pod nazivom »Vojvodina zemlja partner autonomne pokrajine Motovun«. Druge večeri, poslije filmskih projekcija, svoj koncert na motovunskom festivalu održali su golubinački tamburaši, članovi Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Tomislav«, koji su osim svojih autorskih pjesama u dva sata tamburaške glazbe pjevali i dobro poznate pjesme o Srijemu i Vojvođanskoj ravnici.

Po povratku iz Motovuna za golubinačke tamburaše nije bilo odmora. Već u petak 27. srpnja održali su cjelovečernji koncert na Trgu dr. Zoran Đinđić u okviru pazovačkog »Kulturnog ljeta«. Koncert je organizirao Centar za kulturu Stara Pazova pod pokroviteljstvom Općine Stara Pazova, a vrijedi istaknuti kako su Golubinčani otvorili ovogodišnje staropazovačko »Kulturno ljeto«.

I. R.

stup tamburaša iz Vojvodine

Rajko Grlić, umjetnički direktor Motovunskog filmskog festivala

Pokušavamo oblikovati prostor igre i slobode

Razgovarao: Mirko Sebić

Godina 1999. po mnogo-me je znakovita, u regiji ona predstavlja izvjesno bolno dovršavanje, posljednji čin tragikomičnog igrokaza započetog u devedesetim. Baš te godine na mističnom motovunskom brdu, mala ekipa započinje gotovo utopijski projekt filmskog festivala, i na opće iznenađenje uspijeva im od toga napraviti europski događaj.

► **Kako danas vidite cijeli kontekst nastanka i osmišljavanja »Motovun film festivala«? Možete li se prisjetiti stvari koje su lagano dovele do okupljanja ekipe, koje su pokrenule idejnu alkemiju koja će na kraju stvoriti projekt filmskog festivala?** Arheologija vremena kaže: prapočetak Motovuna leži na obližnjem brdu, u gradiću koji nosi ime Grožnjan. Tamo smo 1995. otvorili *Imaginaru filmsku akademiju*.

Malu, nezavisnu školu posvećenu filmu za koju je inicijalna sredstva dao Ohio University iz Amerike, a zatim mu se pridružio i hrvatski Open Soicaty Georga Sorosa. Ideja je bila vrlo jednostavna. Živeći u Americi vidao sam veliki broj »naših najboljih klinaca i kliniki« koji su nesrećom vremena i ovdašnjih prilika krenuli u potragu za filmskom srećom. Gledao sam kako s mukom rade svoje prve korake i pomislio kako bi im, prije no što naprave tako radikalan životni rez i upute se u svijet, valjalo taj svijet dovesti ovdje i omogućiti im da ga tu upoznaju. Tako sam sakupio profesore najvećih američkih filmskih škola i doveo ih na prvu radionicu u Grožnjan. Iz toga se razvila škola u kojoj je u sedam godina postojanja svoje prve filmske korake radilo preko tri stotina i pedeset studenata iz dvadesetak zemalja svijeta i u kojoj su svoje

prve filmove radili mnogi danas već znani filmaši ovih krajeva; od *Jasmile Zbanić* pa nadalje. Ta je akademija tijekom vremena počela privlačiti, kao neko malo izolirano mjesto u tada vrlo zatvorenoj i klaustrofobičnoj klimi ovih krajeva, mnoge pisce, novinare, slikare. Akademija je postala neka ljetna oaza, neko malo mjesto u kome se dobro disalo i još bolje družilo. A kako su iz svijeta sve češće dolazila »velika imena filma«, razni proslavljeni oskarovci i ine filmađije, stvorila se potreba da se javno pokaže to što su nam donosili. Grožnjan, kao mjesto majstora i obrtnika, nije imao trg na kome bi to mogli raditi. Otvorili smo malo kino koji smo nazvali po *Branku Baueru*, ali ono je uskoro postalo premalo za sve znatiželjnike. Tako sam s *Borisom T. Matićem*, danas uspješnim producentom, a tada još studentom Imaginarne akademije, otišao na susjedno brdo, u Motovun, gradić nekadašnje gospode, koji je imao prekrasan trg. Vodio me sentiment za vremenima kada smo tu, gotovo cijela moja generacija redatelja i glumaca, provodili ljeta i pisali scenarije za svoje prve igrane filmove. Bio je to sve skupa zbir nostalgije, avanturizma i velikog veselja. I to usprkos vremenu i situaciji koja nas je okruživala. Ili možda upravo zato.

► **Uvijek mi se činilo da Festival ima veoma snažan društveno kritički stav. Je li moguće kulturom, naročito ovom filmskom, mijenjati svet?** Nije moguće. I to je velika sreća kulture. Da je moguće kultura bi bila napućena političarima i inim specialistima »mogućeg«. Ovako ona je ipak samo i na sreću dio našeg »utopijskog svijeta«, jednom riječju: igre. Ali, kako svaka igre manje-više uvijek krši postojeće i gradi nova pravila tako je političari često čitaju kao »kritičku notu«, kao dio nečega što treba obuzdati, regulirati i kontrolirati da ne bi u svojoj neobuzdanosti napravila neku štetu dnevnoj pragmi. Tako su očitali i Motovun. A to čitanje naše igre još uvijek, premda umotano u bolji celofan, traje i danas. Ništa se tu suštinski nije promijenilo od prvog festivala.

► **Kako koncipirate programe?** Festival se prije svega koncipira

kao »događaj«, a ne kao festival. Ja sam igrom svoje sudbine bio na tisuću i jednom festivalu i nisam lud ulagati svoj i tuđi trud u pravljenje tisuću i drugog festivala. Mene, koliko to god čudno zvuči, a ni ljude s kojima sam radio i radim Motovun, kao što je *Igor Mirković* koji ga danas vodi, ne zanima raditi »još jedan festival«. Mi pokušavamo oblikovati pet dana i noći jedne male utopije, prostora igre i slobode za kojom svatko ima potrebu. Filmovi su naš alibi, naša riblja kost na kojoj se gradi sve ostalo, ali oni svakako nisu jedini razlog našeg okupljanja.

► **Uvijek imamo dojam da niskobudžetni i tzv. »mali« filmovi nisu nikad dovoljno vidljivi. Što o tome mislite i što se tu može učiniti?** Da, hrvatski film ne igra u Srbiji, makedonski u Sloveniji a slovenski u Hrvatskoj. O Austriji i Mađarskoj i da ne govorim. Svjesni toga – pokušat ćemo o tome razgovarati na Motovunu. Ako su bezbrojni festivali nastali u ovoj regiji isključivo na energijama pojedinaca – zašto tim putem, tom logikom razmišljanja, ne bi možda nastala i neka alternativna distribucija regionalnih filmova.

► **Je li moguće zamisliti da u budućnosti Motovun filmski festival gostuje u Vojvodini?** Svaki pristojan sam – od novosadskog do zagrebačkog – uvijek je imao službenu »zemlju partnera«. Mi smo se odlučili malo poigrati s tom pompoznom sintagmom. Tako je Vojvodina, nakon Dalmacije, Beča i Glumaca, ove godine naša »zemlja partner«. To presvlačenje motovunskog brda u ravnicu Vojvodine se odvija pod sloganom »Vojvodina – zemlja partner autonomne pokrajine – Motovun«. Mislim da je Vojvodina priredila izuzetno dobro odabir svog veselja i energija koje ćemo pokušati pomiješati s našim motovunskim i vidjeti što će se iz toga dogoditi. A što se Motovuna u Vojvodini tiče – da, to bi bilo jako dobro. Razgovarali smo o tome, imali neke planove, ali se za sada to još nije dogodilo. Ali možda će iduća godina biti pametnija.

Integralna verzija ovog intervjua bit će objavljena u reviji za obrazovanje i kulturu »Misao« u kolovozu.

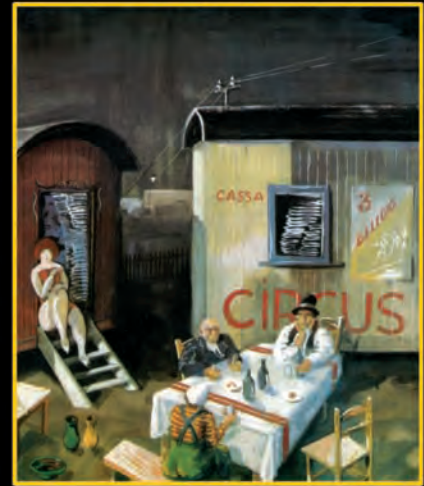
Nova knjiga u izdanju NIU »Hrvatska Riječ«

Zvonko Sarić: Prosjački banket

Sarićev roman *Prosjački banket* samo je dio uzavrelog šarenila današnjice ispisan jezikom ironije i groteske, u njemu autor svjedoči o prepletanju velikih zamisli i sitnih interesa svojih junaka ostvarujući zanimljiv spisateljski sraz i uvjerljiv književni rezultat, izmjestivši ih u budućnost. Radnja se romana zbiva 2412. godine u urbanom prostoru ukopanog grada koji bi se mogao nazvati: Forum-Subotica, u dva ista lica njegove pojavnosti, u njegovo nadzemlje i podzemlje, gdje obitavaju ljudi na čiji život presudno utječu lideri zarobljeni zavodničkom strategijom umnožavanja iluzija; stanoviti Velja koji predvodi *Progresivnu partiju* i po potrebi, od vremena na vrijeme, organizira demonstrante, gradonačelnik Attila Kövér i Mrtvac, pročelnik *Organizacije*, koji se u jednom trenutku popustivši nagovorima pisca knjige, odluču osloboditi snage promjene. Istom, »bakterija-ljudožder je bila spremna za svijet fikcije«, ova u laboratoriji stvorena bakterija, proždire cjelokupno tkivo čovjeka

za jedan dan. Je li ova ubilačka prijetnja stvarna, ili hinjena i, najvjerojatnije, motivirana iznudom? A čega drugog do novca! Napose, za čim ovdje posegnuti, kada je sve unaokolo namještaljka? Gdje naći uporišnu točku? Što se uopće može poduzeti u svijetu, pretvorenom u supermarket laži, formatiran opsje-nama, određen elektroničkim prostorom, hologramima, procesorima, drogom, slabijim ili jačim halucinogenima svih vrsta, u slobodnoj prodaji, uz državni monopol, dakako, u kojem još uvijek (svima i svemu usprkos!?), postoje žene poput Emme Bovary – kako zapisuje Sarić. Odbavivši trilersku fabulu za svoj roman, pisac ga je načinio napetim, u potrebnoj mjeri. Tome pridonosi i zapletska križaljka, rađena prema uzoru na dobre akci-one filmove. ■

ZVONKO
SARIĆ

PROSJAČKI
BANKET

HRVATSKARIJEČ

Objavljen novi svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

Postignut kontinuitet u pripremanju Leksikona

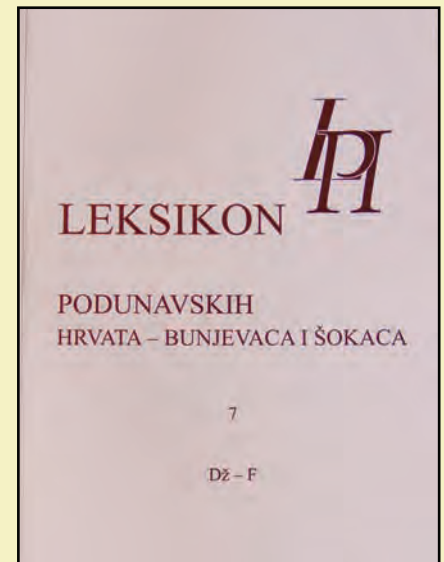
Ovoga je tjedna iz tiska izašao novi, 7. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. U, do sada najobimnijem svesku od kada se leksikon izdaje, obrađena su još četiri slova abecede. Urednik Leksikona *Slaven Bačić* kazao je za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice: »Ukupno imamo

141 natuknicu, 6 uputnica i 58 ilustracija, koje je pripremio pedeset i četvero suradnika. Obradili smo slova dž, đ, e i f«.

Bačić dalje navodi da je sâm sadržaj veoma heterogen, i »osim raznih udruga, osoba i naselja, imamo i neke nove teme koje su vezane za riječ: etničko. U ovom broju smo obradili i natuknicu 'franjevci' u kojoj smo obradili njihovu povijest, nabrojali sve važnije samostane u Podunavlju, kao i prinose Franjevaca u kulturi ovoga naroda«.

Bačić je istaknuo da je ovim sveskom ukupno obrađeno 10 slova abecede. On dodaje da se pokazalo da je postignut kontinuitet u pripremanju Leksikona.

Kao važan poticaj njihovom radu Bačić je istaknuo vrijedno gradsko priznanje »Pro Urbe« koje je Hrvatsko akademsko društvo dobilo za projekt Leksikona.

Urednik ističe da će do konca godine biti napravljeno drugo izdanje prvog sveska, koje će ujedno biti i dopunjeno. U planu je izdavanje i 8. sveska u kojemu će biti obrađeno slovo g.

Predstavljanje ovoga sveska u Subotici najavljuje se za rujna.

J. Stantić

U svetištu Majke Božje na Bunariću obilježen

Dan Radio Marije

Radio Marija, jedina katolička radio postaja u Srbiji danas, zajedno s ostalim postajama iščekuje rezultate natječaja glede podjele frekvencija i dozvola za daljnje emitiranje

Pater Tadej, razgovor uživo

Okupljeni vjernici na svetoj misi

VIS »Proroci«

U svetištu Majke Božje na Bunariću pokraj Subotice 28. srpnja održan je dan Radio Marije. Program je počeo molitvom Andeo Gospodnji u podne i nastavio se kroz glazbu i razgovore sa slušateljima. Mnogi su željeli upoznati »vlasnike« glasova koje svakodnevno slušaju. Susret je završen dvojezičnom svetom misom pod kojom je propovijedao p. *Vojnović Tadej* OFM, direktor Radio Marije Srbije, na hrvatskom jeziku i dr. *Károly Szederkényi*, direktor Radio Marije Mađarske na mađarskom jeziku. Radio Marija je jedina katolička radio postaja u Srbiji danas, radi već nekoliko godina, a zajedno s ostalim postajama iščekuje rezultate natječaja Republičke Radiodifuzne Agencije glede podjele frekvencija i dozvola za daljnje emitiranje.

Cs. K.

Završna sveta misa

Gospa Snježna

Poznato srijemsko svetište Gospe Snježne u Petrovaradinu prepuno je vjernika kada se slave tzv. Velike Tekije. Tako će biti i ove godine. Velike Tekije su 5. kolovoza, a u noći između 4. i 5. kolovoza veliki broj vjernika iz Srijema i Bačke dolazi na bdijenje i puno njih provede cijelu noć u molitvi Snježnoj Gospi. Euharistijsko slavlje je 4. kolovoza u 19 sati a glavna sveta misa na Snježnu Gospu je u nedjelju 5. kolovoza u 11 sati.

I. K.

Hosana Fest

Povodom Hosana Festa 18. i 19. kolovoza bit će potreban smještaj za goste. Tko god želi i može pružiti smještaj za gosta (ili goste) na dva dana neka se javi tajnici Hosana Festa, *Saneli Kolar*, na broj 024/561-857

A. Ka.

Čin zahvalnosti Bogu

Slavimo Dužijancu

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Molitva i rad
tako su povezani
da čine cjelinu
kršćanskoga
života i ovoze-
maljskog i vječ-
nog. Stoga je i
razumljivo da je
u onoj molitvi
koju je Isus učio
svoje učenike
među sedam
zaziva stoji i onaj
nama tako dobro
poznat – »kruh
naš svagdašnji
daj nam i danas«!
Iz toga suodnosa
rada i molitve sli-
jedi i razlog zašto
kršćani radom
kao i molitvom,
molitvom kao
i radom časte
Boga

Razlog zborovanja Dužijance oko Božjeg oltara jest zahvalnost. Čin dostojan Boga i dostojan čovjeka. Ovo je čin zahvalnosti Bogu za kruh naš svagdanji koji nam dolazi dvostruko: kao hrana za život tijela i kao kruh anđeoski za život duše.

Čovjek je rođen u Srcu Božjem. Zamišljen je i stvoren na sliku Božju. Mi ispovijedamo, a Bog od nas to i zahtijeva: »Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene« – i »Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom mišlju svojom«. Dakle, jedini Gospodin i jedini Gospodar jest Bog. **ČOVJEKOVA SLIČNOST S BOGOM:** Teolozi upravo u toj činjenici, da je Bog Gospodin i Gospodar vide i čovjekovu sličnost s Bogom, jer je zapisano da je Bog radeći stvorio svijet a kao krunu stvaranja stvorio je čovjeka i dao mu zadatak da obrađuje zemlju i podvrgne je sebi. Čovjek je dakle Bogoobličan jer je pozvan zagospodariti zemljom i svim onim bogatstvom koje ona nudi. Ali gospodar zemlje sličan Bogu. Ta sličnost s Bogom je: s tolikom ljubavlju poštivati i raditi da zemlja postane baština koju nam je Bog dao kao zajedničko dobro i vlastitu kuću.

Čovjek je radeći, dakle, suradnik Božji. Kad god je kroz povijest zaboravio to svoje suradništvo s Bogom, padao je u prokletstvo rada a ne blagoslov. Radeći upravo oko ovakvog posla kao što je obrađivanje zemlje i postavljanja kruha na stol, izvor je stalnog razgovora i dijaloga Boga i čovjeka. A to je Bog htio, da bude-mo suradnici, prijatelji, sugovornici i sustvoritelji. Svjedoci smo i najnovije povijesti kada su sa naših salaša toliki ljudi pohrlili u tvornice da se klanjaju djelu svojih ruku i da žive od toga stroja što su sami napravili i zaboravili su dijalog s Bogom pa su se bahato prodavali svemu i svakomu, da bi konačno taj stroj i taj idol danas koštao cijelu generaciju jako puno. Izgubili su identitet, ostali bez posla. Vlastita urbanizacija i industrijalizacija dotuk-

la je čovječnost. Čovjek je postao samo igračka a prestao biti čovjek.

DRUGA DIMENZIJA RADA: Vrlo je važno razumjeti jednu drugu dimenziju rada, a to je činjenica da je istočni grijeh narušio svetost suradničke dimenzije rada s Bogom pa je na rad palo jedno prokletstvo koje će nositi sva Adamova djeca a to je: »U znoju lica svoga jest ćeš kruh svoj i zemlja će ti radati korov...« Činjenica je koju ne želimo zaniijekati da je rad znoj, napor, suza, briga i tjeskoba. Međutim, najveći dokaz neizmjernog Božjeg milosrđa je djelo spasenja grešnoga čovjeka koji je Bog učinio u Isusu Kristu i po Isusu Kristu. Znamo da nas je oslobodio grijeha, smrti i Zakona i priveo spasenju. Ono što nas ovaj puta osobito raduje je činjenica što je Isus Krist čovjeka otkupio i od dimenzije prokletstva što se tiče rada. Naime, rođen je u obitelji Josipa i Marije a to je bila tesar-ska, radnička obitelj. U ono vrijeme radnik – tesar bio je najniži sloj društva. Ovisio je samo o svom radu i nije imao nikakvu sigurnost kao što je na primjer imao ratar, ili zemljoposjednik. Dakle, činjenica da je Isus ušao u našu povijest kroz radničku obitelj najniže kategorije je ohrabrenje i poruka svim malenima. S druge strane, činjenica da je kroz trideset godina kao »tesarov sin« tesar-skim radom u znoju lica svoga zarađivao svoj kruh, ohrabruje. To je bio znoj Bogočovjeka, to je bio rad Bogočovjeka, to je bio kruh koji je zarađivao i blagovao Bogočovjek. U toj činjenici Crkva vjeruje da je i rad ne samo otkupljen, oslobođen prokletstva, nego je rad pobožanstvenjen i nije mu vraćeno samo ranije dostojanstvo nego je postao program i sredstvo spasenja i posvećenja.

MOLITVA I RAD: S Isusom i po Isusu rad je primio jedno posve novo dostojanstvo a to je milosna suradnja s talentima koje nam je Bog dao, a od suradnje s tim talentima zapravo je određena i naša sadašnjost i naša vječnost. Jednoga dana u susretu s Bogom Ocem i Sucem odgovarat ćemo direktno na pitanje kako smo njegove daro-

ve upravo radom opravdali, posvetili i učinili sredstvima milosti. U toj činjenici je razlog zašto je za kršćane rad religijska vrednota a ne naprosto zarađivanje kruha. To je razlog zašto kršćani u radu vide izvor i sredstvo svetosti. To je razlog zašto se i danas divimo ocu zapadne kulture, sv. Benediktu koji je uspio kultivirati cijelu zapadnu Europu jednim temeljnim monaškim pravilom – *Ora et labora* (Moli i radi!). Nemojmo ni slučajno pokušati pobrkati redosljed ove kratke rečenice, jer je on vrlo bitan – da kršćanin svoj rad započinje i završava molitvom. Ne zaboravimo pobožnog uzdaha: »Bože pomози i blagoslovi« ili »Hvala Bogu«. Stoga molimo: »Djela naša molimo Gospodine milošću svojom preteći...«.

Molitva i rad tako su povezani da čine cjelinu kršćanskoga života i ovozemaljskog i vječnog. Stoga je i razumljivo da je u onoj molitvi koju je Isus učio svoje učenike među sedam zaziva stoji i onaj nama tako dobro poznat – »kruh naš svagdašnji daj nam i danas«! Iz toga suodnosa rada i molitve slijedi i razlog zašto kršćani radom kao i molitvom, molitvom kao i radom časte Boga. To je razlog zašto kršćani poštuju rad i raduju se radu, a ne proklinju rad i ne smatraju ga kaznom. Čak vjerujemo da smo ostali u raju zemaljskom bez istočnoga grijeha, ostao bi zakon rada kao izvor radosti i zadovoljstva: biti sustvoritelj i suradnik Božji u radu. Sjetimo se umjetnika, naših dobrih seljaka u rana žetvena jutra, sjetimo se radosne pjesme žetelaca, konačno sjetimo se ovog slavlja Dužijance.

Zahvalnost je znak plemenitosti. Naš je narod upravo poznat po plemenitosti i prepoznatljiv po svojim obiteljskim krepostima i stoga je Dužijan- ca, koja je prepoznatljivi znak naše zahvalnosti Bogu, dokaz naše plemenitosti. No, plemenitost zahvalnosti je izvor sigurnije budućnosti. Tako zahvaljujući gradimo bolju budućnost i stavljamo temelje sutrašnjice koja više obećava. Dao Bog da tako bude i ove godine.

Obiteljska slika Šime i Jage Orčić 1939. godine

Prvi red: Šime, Bela, Ivan, Josip, Petar

Drugi red: nana (Jaga), Marko, Stipan, bačo (Šime), Antun

Održano osmo okupljanje familije Orčić pod nazivom »Orčićijada«

Tradicija koja odoljeva zubu vremena

Tradiciju okupljanja koja traje već punih 47 godina Orčići su nastavili familijarnim skupom »Orčićijada«, koji je održan u Tavankutu u subotu 28. srpnja.

Na ovogodišnjem okupljanju organizacijski odbor u sastavu Marko Orčić, Željko Orčić te Vesna Janečić, pripremio je dodjelu porodičnih kalendara za razdoblje 2007.-2010. Podignuta je porodična zastava koju krasi stablo oraha koje i dan danas »odoljeva zubu vremena« na oranica-ma gdje je nekada bio salaš.

I ove su godine dodijeljena porodična priznanja u vidu diploma. Sretni su dobitnici bili Jelisaveta Orčić iz Novog Sada, koja je sa svojih 91 godina najstarija članica familije, zatim Marga Orčić iz Rijeke, koja je najduže pridruženi član familije, Benjamin Hlastan i Janis iz Celja, članovi pomladaka s najviše djece (5), Dejan Orčić iz Novog Sada koji je osnovnu i srednju školu završio s prosjekom 5,00, a Fakultet tehničkih znanosti u Novom Sadu s prosječnom ocjenom 10,00, a tu je i Stipan Orčić iz Rijeke, koji je nagrađen za dostignuća na području inovacija i pronalazaštva, nagrađivan brojnim međunarodnim priznanjima (Amerika, Rusija, Engleska...), kao i prestižnom nagradom Republike Hrvatske.

Subotnje okupljanje bit će pamćeno po bogatom sportsko-kulturno-umjetničkom programu kao i po izvršnoj trpezi. Okončano je u kasno

popodne kad je organizacijski odbor nagrađen mandatom za organizaciju nove Orčićijade 2010. zbog izuzetno dobro obavljena posla.

Prvo okupljanje bilo je davne 1960. godine kada su Šime i Jaga Orčić, odnosno bačo i nana, oženivši sedmog sina pozvali sve sinove sa suprugama na ručak na salašu. Idućih nekoliko godina okupljanja su bila održana svaki put u drugoj obitelji.

Pod nazivom »Orčićijada«, od 1983. godine do sada održano je osam okupljanja.

Adrijana Kajla

Šime Orčić (1893.-1965.) bio je jedno od osmero djece Vranje i Stane rođ. Prčić. Sa suprugom Jagom rođ. Vojnić-Tunić (1889.-1962.) imao je deset sinova: Đula, Joso, Petar, Ivan, Bela, Antun, Đuro, Šime, Stipan i Marko. Česte selidbe dale su priliku bračnom paru da isprobaju načine življenja u raznim mjestima poput Gornjeg Tavankuta, Pačira i Šebešića.

Danas nasljednici broje 147 članova koji žive u Novom Sadu, Rijeci, Ljutovu, Sloveniji, Njemačkoj, Vinkovcima, Somboru, Paliću, Americi, Austriji, Tavankutu i Đali.

Živjeti s alergijama

Alergijske reakcije na hranu

Neželjene reakcije na hranu mogu se podijeliti u dvije osnovne skupine: toksične i netoksične reakcije. Toksične se reakcije javljaju u svakog tko pojede određenu količinu hrane zaražene bakterijama ili toksinima. Netoksične reakcije javljaju se u preosjetljivih osoba, a mogu biti alergijske (imunološki mehanizmi) i nealergijske (reakcije nepodnošenja) koje nisu uzrokovane imunološkim mehanizmima. Alergijske reakcije na hranu mogu se podijeliti na reakcije koje su poput većine alergijskih bolesti posredovane IgE protutijelima, te na one koje to nisu.

Alergije na konzervanse, boje i dodatke hrani (aditive). Reakcije na aditive hrani javljaju se u oko 1 posto djece i u 0,01 - 0,23 posto odraslih. Smatra se da je učestalost reakcija na aditive hrani zapravo veća, ali se zbog nedostatnih i nestandardiziranih testova rjeđe dokazuju. Neke tvari mogu se poimenično spomenuti: konzervans natrijev benzoat, boja tartrazin (žuto obojeni napitci, slatkiši i sl.), te sladilo aspartam.

Alergija na kravljje mlijeko – javlja se u oko 2,5 posto dojenčadi i u djece do druge godine života te je to najčešća alergijska reakcija u djece te dobi. To se tumači činjenicom da su bjelančevine kravljeg mlijeka obično prve strane bjelančevine s kojima dolazimo u kontakt. U kravljem mlijeku nalazi se dvade-

setak tvari koje mogu uzrokovati alergijsku reakciju. Najvažnije su laktoglobulini, laktalbumin, kazein i kravljji albumin. Pasteriziranjem mlijeka ne smanjuje se njegova alergogenost. Oko 50 posto bolesnika koji su alergični na kravljje mlijeko, alergični su i na kozje

mlijeko. U oko 50 posto bolesnika koji su zbog alergije na kravljje mlijeko uzimali sojino mlijeko, razvije se osjetljivost i na soju. Nasreću, preosjetljivost na kravljje mlijeko često nije trajna pojava. Oko 85 posto djece u kojih je bila dokazana alergija na kravljje mlijeko prestaje biti alergično do treće godine života te može konzumirati kravljje mlijeko bez posljedica.

Alergija na jaja – Češća je aler-

gija na bjelanjak, nego na žumanjak jajeta. U jajetu se nalaze brojni potentni glikoproteini koji mogu uzrokovati nastanak alergijske preosjetljivosti (ovalbumin, ovomukoid, ovotransferin i lizozim). Ovoalbumin čini više od 50 posto ukupnih proteina bjelanj-

ka, kako u sirovom jajetu, tako i u kuhanom. Zanimljivo je da bolesnici alergični na jaja često imaju pozitivne kožne alergijske testove na piletinu, iako piletinu mogu jesti bez alergijskih reakcija.

Alergija na ribe, školjke i rakove – Neželjene reakcije na ribu, školjke ili rakove mogu biti alergijske i nealergijske prirode. U nekih se osoba nakon konzumiranja tih namirnica (plava riba, dagnje,

škampi) mogu javiti mučnina, povraćanje, grčevi, urtikarija, pa čak i anafilaktoidna sustavna reakcija. Radi se o nespecifičnom (nealergijskom) oslobađanju histamina, tvari koja sudjeluje u mnogim alergijskim manifestacijama. Mogu se javiti i prave alergijske reakcije, osobito na ribu, rakove (riječni i morski rakovi, jastog, škampi), školjke (dagnje, kamenice, priljepci) te na hobotnicu i lignje. Te su reakcije češće u odraslih te u osoba koje konzumiraju veće količine tih namirnica. Alergijske reakcije na ribu najčešće se pripisuju pastri, lososu, bijeloj ribi, štuki, srdeli, incunu, brancinu, tuni itd. Neki alergeni riba su termostabilni, a drugi termičkom obradom gube alergogenost. Osoba može biti alergična na samo jednu vrstu ribe ili na ribe različitih vrsta.

Alergija na voće i povrće – Alergijske reakcije na te namirnice najčešće uzrokuju kikiriki, lješnjak, orah, badem, jagoda i kivi. U mladim dobnim skupinama češće su reakcije na brašno (pšenično, ječmeno, kukuruzno), rajčicu, peršin, gorušicu (senf) itd. U nekih bolesnika javljaju se simptomi alergijske hunjavice i astme pri udisanju brašna, obično prilikom profesionalne izloženosti (pekari, mlinari, kuhari i sl.). Zanimljivo je da te osobe konzumiraju srodne namirnice bez opasnosti od alergijskih reakcija. ■

GASTRONOMSKI KUTAK

Sastojci:

- 1 šolja skorupa
- 1 žlica masti
- 1 kvasac
- 1 žlica šećera
- malo soli
- brašno

Kiflice sa skorupom

Priprema:

Sve zamijesiti, brašna dodati toliko da bude čvršće tijesto i ostaviti da stoji 1,5 h. Praviti kuglice, puniti ih pekmezom i peći. Kiflice služiti uvaljane u prah šećer

Bog Hrckovci!

Sam u kući

U naslovnoj ulozi imamo Kevina, klinca koji se s obitelji sprema na putovanje u Francusku gdje će provesti blagdane. Užurbano spremanje u obiteljskoj kući ne dira previše flegmatičnog Kevina koji

ne uspijeva privući pozornost niti jednog člana obitelji. Naposljetku ostaje zaboravljen, odnosno sam u kući, što isprva nitko ne primjećuje. Tad na scenu stupaju blagdanski pljačkaši čija je specijalnost »olakšavanje« bogataša za vrijeme praznika. Na njihovoj listi je i kuća McAllisterovih, ali tu je isprva preplašeni Kevin koji ubrzo dolazi k sebi i priprema obranu svog doma postavljajući brdo zamki za neželjene goste.

Sam u kući 2

Ovoga puta Kevin je izgubljen u New Yorku gdje ga ponovno napadaju osvetnički raspoloženi blagdanski pljačkaši netom pobjegli iz zatvora. Naoružan kreditnim karticama mali Kevin kreće u pohod New Yorkom baš kao i njegovi rivali koji spremaju novu veliku pljačku. Putovi će im se ponovno ukrstiti, a nije teško pretpostaviti tko će izvući deblji kralj.

Sam u kući 3

Tajni, 10 milijuna dolara vrijedni vojni kompjuterski superčip kradljivci su odlučili sakriti u dječji autić na daljinski koji zbog zbrke s prtljagom završava kod Alexa, malog dječaka koji zbog vodenih kozica ostaje sam u kući u predgrađu Chicaga. Vrijeme je za još jednu opsadu.

Marko Gabrić, III. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Nikola Mukić, III. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Ivona Fra

Foto trag vremena

Digitalne uspomene

Zahvaljujući napretku suvremene tehnologije i osjetnom padu cijena, gotovo je svatko danas u prigodi posjedovati fotoaparat ili manju kameru

Piše: Dražen Prčić

Sjetite se samo kako je to bilo nekada, samo prije nekih pet ili nešto više godina. Postojali su jedino stari, dobri fotoaparat (vječni), neovisno o njihovom proizvođaču (SSSR, Njemačka – najčešći modeli u nas), koji su uredno bilježili slikovne zapise kroz svoja leća i prenosili

znanstveno-fantastične filmove. Fotografiranje prigodnih događaja, ljudi, stvari i svega što je bilo vrijedno pohraniti u »kolekciju memorije« bilo je uredno upriličivano, primjerice na ljetovanju (primjer korišten zbog aktualnog ljetnog trenutka), ali je znatno umjerenije nego što se to radi u sadašnjici

prebačeni na hard disk osobnog računala »vrte« pred ostatkom obitelji i prijateljima, kojima se želi izravno (ponosno) dokumentirati ljepota mjesta na kojima se provodio dopust. Suvremena tehnologija proširila je »granice« ljudske kreativnosti i često se moderni umjetnici najradije izražavaju upravo u ovoj formi (fotos ili video uradak), koja ne traži previše angažmana, osim sposobnosti »hvatanja pravog trenutka«. A najbolji fotos se može tražiti između tisuća i više pokušaja koji se brišu jednakom brzinom kao što i nastaju, i sve to posve besplatno bez ikakvih dodatnih troškova. Osim za možda baterije, ukoliko se ne rabe (u najvećoj mjeri zbog ekonomičnosti) dopunjive varijante mini akumulatora.

PAPARAZZO: Svakodnevno se susrećemo s ovim terminom, nastalim sinonimom za fotografa koji je u jednom starom filmu (*Federico Fellini, Dolce vita* – 1960.) fotografirao poznatu divu skrivajući se u zasjedi, dok sama riječ u talijanskom žargonu označava uznemiravajućeg bučnog komarca. Zahvaljujući općoj dostupnosti digitalnih sprava, danas svatko može biti »ili već je«, na određeni način, »paparazzo«. Aparati i kamere su ultra lagani, brzom reakcijom u pravom trenutku može se zabilježiti baš »sve i svašta« i eto ekskluzivne fotografije, na kojoj se čak može zaraditi i pri-

stojan financijski iznos. Osobito ukoliko se atraktivni zapis ponudi nekom »slobodnijem« mediju, bio on tiskovni ili video. A prigoda uvijek ima. Primjerice na ljetovanju, kada je ljudski rod u najoskudnijem tekstilnom trenutku pokrivanja svoje osobnosti. Upravo se zbog toga morate često paziti prigodom nekih situacija, jer nikad ne znate prati li vas objektiv nekog profesionalnog ili amaterskog paparazza. Glede obiteljskih (internih) fotosa, koji nikada neće ugledati naslovnice nekih »žutih« novina, one mogu samo biti predmetom privatnih šala i smiješnih komentara ukućana ili najbližih prijatelja. Ali su zato poznate osobe iz svijeta glamera uvijek u strahu od »kandži« onih koji ne prežu ni od čega kada je u pitanju mogućnost priskrbljivanja ekskluzivnih fotosa s potpisom.

MINI FILMOVI: Na koncu, brojni su ljubitelji snimanja amaterskih filmskih materijala, koji su to isto činili i s danas zastarjelim tehnologijama (VHS), koji prave svojevrstna dokumentarna djela u kojima bilježe sve oko sebe, pohranjujući zapise u digitalnu memoriju svoje »sprave«. Od klasičnih panoramskih filmova na kojima se vidi pravi turistički prikaz svega viđenog i doživljenog, pa sve do kompletne dokumentaristike koja uključuje reality situacije razgovora, sportsko-zabavnih aktivnosti i svega što se zbija i »nefrizirano« dogodilo. Nije rijedak slučaj da se poslije, jamačno uz određene montažerske zahvate, ovakvi uradci nađu i na programima velikih televizija, jer kvaliteta digitalnog zapisa zadovoljava i vrlo zahtjevne standarde slike.

Zasigurno je svatko, tko posjeduje neku suvremeniju spravicu, barem jednom napravio ili pokušao napraviti mali film. Ukoliko nije, ljeta još traje i neka pokušaj...

ih na film, dobro skriven u svom kućištu. Slike su bile, za ta vremena, odlične, ali se moralo posebno paziti prilikom vađenja filma i razvijanja zabilježenog materijala. Svjetlost nikako nije smjela doći u kontakt s filmskom vrpcom, jer nije se jednom dogodilo razočaranje u fotografskoj radnji kada bi djelatnik sliježući ramenima ustvrdio kako je film »osvijetljen« i da nema niti jedne uspjele fotografije. A danas je sve to samo stvar prošlosti i zahvaljujući napretku suvremene tehnologije i osjetnom padu cijena, tako da je danas gotovo svatko u prigodi posjedovati fotoaparat ili manju kameru. I više problema nema. Osim ukoliko se zabilježeni digitalni zapisi ne »deletiraju« (izbrišu).

POŠAST FOTOGRAFIJA: Vratimo se još malo onim starijim vremenima, kada je moderna tehnologija bila stvar dalekovidne projekcije budućnosti, a pojam digitalnog isključivo vezan uz

digitalnog »booma«. Jer, filmovi i njihovo »pretvaranje« u papirnate kopije donosilo je i solidni trošak, osobito nakon solidno ispražnjenih džepova nakon godišnjeg dopusta. Istina, oni dubljeg džepa i onda su »pucali« na desetine fotosa, dok su se oni skromnijih financijskih potencijala zadovoljavali s dva, najviše tri ispucana filma. Zahvaljujući brzometnoj ekspanziji suvremene digitalne ere i drastičnom smanjenju cijene, nekada samo malom broju ljudi dostupnih digitalnih aparata i kamera, 2007. godina i njena prethodnica, donijele su općenarodnu dostupnost raznolikosti ponude spomenutih digitalaca. I namjesto potencijalnih, maksimalnih, stotinjak fotosa s ljetovanja, sada se ljudi s odmora vraćaju s pravim kolekcijama najraznovrsnijih fotosa na kojima je zabilježen (često) i najmanji detalj njihovog višednevnog boravka. Po povratku doma još se dugo »fotke« ili video zapisi

Prvi digitalac

Kodak je prvi 1991. godine na tržište izbacio profesionalnu digitalnu kameru, dok je kućna uporaba s mogućnošću prebacivanja zapisa na osobno računalo započela 1994. godine modelom Apple Quick Take 100 Camera.

Potrošačka mudrost

Ljetna ekonomija

*U vremenima stalne financijske oskudice
nužno je racionalno se odnositi prema
željama i mogućnostima*

Piše: Dražen Prčić

Vjerojatno bi svatko od nas želio uživati u svim mogućim blagodatima potrošačkog društva, bez potrebe za »stalnim preračunavanjem« dostupnih financijskih sredstava. Jer novca nikad dosta, osobito u vremenima kakva su ova naša. A želja i prohtjeva, posebice tijekom ljetnog doba, uvijek ima i previše...

LJETOVANJE NA KREDIT: Ljeto je u velikom zamahu, a ovaj ćete tekst čitati već u kolovozu i za sve one koji se još nisu odlučili gdje će i hoće li ići negdje na odmor, dolazi krajnje vrijeme odluke. No, osmi je mjesec kalendarske godine udarno razdoblje kada i najveći broj uposlenih ljudi odlazi na zasluženi godišnji dopust, što opet donosi i kulminacijsku točku svake ljetne turističke sezone i najviše cijene korištenja turističkih kapaciteta. A luksuz odlaska na odmor u špicu sezone iziskuje i solidno odricanje od postojećih financijskih potencijala iz kase kućnog proračuna. Sve je OK ukoliko su sredstva osigurana na vrijeme (štednja tijekom cijele godine ili utrženi ekstra prihodi), ali ukoliko postoji samo »dobra volja« i »jaka želja« onda nastaje problem adekvatnog realiziranja istih. Potrošačko društvo izmislilo je genijalni način »rješavanja« spomenutog problema. Kreditne kartice i brzi potrošački krediti zavladaše su svijetom, a mogućnost odloženog plaćanja sviješću svih onih koji u određenom trenutku nemaju potreban kapital za ostvarenje određenog nauma (primjerice godišnji ljetni

odmor). Bitno je otputovati na željenu destinaciju, a poslije će se već rate nekako isplatiti.

LJETNA EKONOMIJA: Oni koji se, pak, ne usuđuju ulaziti u nerearno zaduživanje, a željeli bi »vidjeti« more, nastoje se određenim »matematičkim operacijama« (čitaj naslov teksta) domoći svoga ljetnog cilja. A dobra i racionalna ekonomija predstavlja oslonac svega. Primjer prvi. Apartman ili soba na moru, ovisno o lokaciji ili ponudi zvjezdica kvalitete ima određenu cijenu u svakom dijelu turističke sezone. Želite li luksuz za manji novac, ljetujte u predsezoni (lipanj ili početak srpnja) ili posezoni (konac kolovoza ili rujna). Opet, želite li biti na moru usred najveće sezone (15. srpnja-15. kolovoza), rezervirajte smještaj jako rano (još tijekom zimskih mjeseci, kada su na snazi primamljivi popusti). Ako to niste učinili na vrijeme, a voljni ste zaigrati na »kartu sreće«, uvijek je možete probati na licu mjesta. Jer i u rasprodanom hotelu, pansionu ili privatnoj kući uvijek postoji mogućnost last minute (posljednji trenutak) aranžmana. Samo treba strpljivo loviti novinske i televizijske oglase. Također, ukoliko ste vješti u komunikacijskim vještinama u privatnim kapacitetima možete se (čest slučaj) i cjenjkati s gazdama, obarajući prvobitnu traženu cijenu smještaja. Jer prazna soba ili apartman su uvijek minus, a sezona ne traje dugo. Ne uspije li vam metoda »vuk sit i ovce na broju«, sreću možete okušati i često je pronaći u manje atraktivnijim smještajnim jedinicama koje se,

također, nalaze u mjestu vašeg željenog ljetnog odmora. Ne mora to biti tri minute od mora, ni petnaest minuta nije ništa strašno (hodaње je dobro za održavanje linije), jedna ili dvije zvjezdice sasvim su pristojan komfor ukoliko ste veći dio izvan zatvorenog prostora. Može to biti čak i suteran ili potkrovlje ako je cijena prihvatljiva. Ionako ste došli zbog sunca, mora i dobrog raspoloženja, a svoj komfor nećete ugroziti zbog tjedna ili dva u malo drugačijim okolnostima. Nakon cjelodnevnog izlaganja jakim UV zrakama zaspat ćete bez obzira na kategorizaciju objekta u kojem ste smješteni.

PREHRANA: Vječiti problem ljudskog roda otičen je u neizbježnim troškovima realiziranja svakodnevnog i kontinuiranog objeda. Naravno za što manji trošak. Tijekom ljetnog odmora, u navedenoj turističkoj špicu, postoji vrlo ekonomično (ali i krajnje nepopularno) rješenje za svođenje troška na minimum, koje rabe tisuće gostiju jadranske obale. Sve što im treba nose od kuće. A onda shvate kako, kad sve saberu i oduzmu (opet ekonomija), vidjevši prilično pristupačne cijene (konstantne akcije pojedinih proizvođača) u tržnim centrima kojih ima diljem obale, kako nisu nešto pretjerano uštedjeli i pritom su primorani jesti nekoliko dana ili tjedana staru hranu. Upravo zbog svega navedenoga, najbolje se tijekom cijele godine spremati i planirati (dugoročna ekonomija) za željeni godišnji odmor i problema neće biti. Naravno uz malo uvijek potrebne ekonomičnosti... ■

Kralj umaške zemlje

Moya V.

Pobjedom protiv Rumunja Pavela, miljenik umaške publike osvojio je svoj peti naslov

Iz Umaga: Dražen Prčić

» Iskreno nisam vjerovao, početkom turnirskoga tjedna, da bih mogao slaviti ove godine. Ždrijeb je bio zbilja nezgodan, ali kako su se stvari odvijale, išao sam korak po korak i stigao do svog petog naslova u Umagu. Zbilja sam sretan što sam svoj 20. naslov na ATP turu osvojio upravo ovdje i volio bih nastaviti osvajati titule, jer sam dosta dugo čekao ovaj jubilarni. Publika na ovom lijepom turniru, koji za mene ima posebno značenje, kao i uvijek je bila fantastična i sigurno ću se vratiti i sljedeće godine«, rekao je na pressici poslije trijumfa u finalu, njegov peterostruki pobjednik *Carlos Moya*.

na sebe svu moguću pozornost svjetske teniske scene. A momak (21 godina) je do Umaga bio tek 176. ime na svjetskoj ljestvici. Plasmanom u polufinale (poražen od *Pavela* 6:3 6:3) pokazao je da vrijedi mnogo više, a mnogo-brojna publika iz naših krajeva koja je organizirano kombinirala godišnji odmor i posjet turniru bodrila ga je sve do prvoga polufinala u karijeri. Bodrila je publika i *Ivana Ljubičića*, *Marina Čilića*, *Roka Karamušića* i *Luku Belića*, ali niti ovaj Umag nije bio od velike sreće za hrvatske predstavnike na domaćem suncu. Upravo velika toplina koja je dominirala većim dijelom tjedna, a posebice tijekom

Ugledni uzvanici

Na finalu su uz predsjednika Hrvatske Stipu Mesića, u počasnoj loži Stella Marisa sjedili i predsjednik Slovačke Ivan Gašparovič i slovenski premijer Janez Janša, te drugi visoki uzvanici.

NEVJEROJATNI RASPLET: Ovogodišnje 18. izdanje Studena Croatia Opena 2007. obilježili su neočekivani rezultati i pravi »masakr« glavni nositelji i startnih favorita za osvajanje naslova ovoga jedinoga hrvatskoga ATP turnira koji se igra na otvorenom. U prošlom broju (zbog rokova zaključenja lista) prikazana su dva dana, a danas je pred vama i prikaz konačnog raspleta u glavnome ždrijebu. Porazi *Novaka Đokovića* u drugom (1. nositelj i 3. igrač svijeta) i *Nikolaya Davidenka* (2. nositelj i 4. igrač svijeta) i *Ivana Ljubičića* u prvom kolu (3. nositelj i 12. igrač svijeta) šokirali su publiku koja je u najvećoj mjeri očekivala njihov minimalni plasman u poluzavršnicu. Ali to je tenis i turnir je, kao mnogo puta prije (18. godina) krenuo dalje svojim natjecateljskim tijekom. Pobjednici nad favoritima su odlično iskoristili svoju »nenadanu« prужenu priliku i »dogurali« daleko. Najveće iznenađenje turnira jamačno je *Viktor Troicki* (Srbija) koji je pobjedom nad Đokovićem skrenuo

prvih dana (kada su i svi, nažalost, ispali) jedan je od glavnih »krivaca« za neuspješan nastup. Ali sunce je bilo toplo i za sve druge. Osobito za najstarijeg sudionika turnira Rumunja Andreja Pavela koji je u svojoj 34. godini nadvisio daleko mlađe suparnike.

FINALE: Završnica i posljednji dan ovogodišnjeg izdanja Umaga donijeli su susret dvaju veterana (samo po godinama koje su prešle prag 30. ljeta, Moya 31, i Pavel 33), ali koji prikazanom igrom nisu nikako sličili dobi rođenja koja im je upisana u osobna dokumenta. U posve neizvjesnom prvom setu, koji je u biti i odlučio končani rezultat, Moya je poslije velike drame u desetoj igri (kod stanja 5-4) uspio realizirati svoj servis (Pavel je imao nekoliko prednosti) i osigurati prvi set (6-4). Nakon toga sigurnom igrom i rutinskim udarcima nije više dopustio nikakav već otpor rumunjskom veteranu. Uz dva breaka stigao je kod stanja 5-2 na tri meč lopte i odmah prvu pretvorio u svoj jubilarni naslov. Uslijedio je lijepi »finale

finala« uz tradicionalni vatromet i opću razdraganost nesvakidašnjim događajem i velikim sportskim spektaklom kojem se ne nazoči baš svaki dan. Dupkom ispunjene tribine Stella Marisa, inače rasprodane mjesecima unaprijed, pozdravile su novog (»starog«) šampiona. Zavjesa je pala na još jedan umaški tjedan, u kojemu je bilo zbilja svega, a sve što vam je bilo prezen-

tirano putem našeg tjednika u biti je i lijepi poziv da sljedeće godine planirate svoj godišnji odmor u vrijeme održavanja ovog turnira, i da dodete u Umag i uživete u svim čarolijama izvrsne organizacije njegovih marljivih djelatnika na čelu s direktorom *Slavkom Rasbergerom*. Do viđenja Umag 2007, Dobar dan Umag 2008.

Sportaši gledatelji

Završnim borbama za naslov u Umagu 2007 nazočila su i poznata imena hrvatskoga sporta poput Zvone Bobana, Roberta Jarnija, Igora Štimca, Ive Majoli...

Gotovo je deset godina već prošlo (1998.) od povijesnoga boks meča za naslov prvaka svijeta u kojemu se nasuprot *Lennoxu Lewisu*, jednom od najvećih šampiona »plemenite vještine«, našao hrvatski boksač *Željko Mavrović*. Uspio je izdržati sve runde »na nogama«, a sudačko nadglasavanje i znatno jača reputacija njegova suparnika presudili su u korist novoga-staroga šampiona svijeta u apsolutnoj kategoriji. Danas, nakon cijele dekade izvan boksackoga ringa, Mavrović se već niz godina uspješno bavi proizvodnjom eko hrane, a na poziv organizatora ATP Croatia Studena Opena, održao je prigodno predavanje na temu: »Sport kao stil života«, nakon kojega smo napravili kraći razgovor za naše čitatelje od kojih su mnogi, zasigurno, i uživo gledali taj nezaboravni susret protiv Lewisa.

► **Baviti se boksom počeli ste već zarana, a prvi veći uspjesi ubrzo su se počeli nizati. Što biste izdvojili kao prvi znakoviti trofej iz tog amaterskoga dijela Vaše karijere?**

Na početku karijere sam boksao u polusrednjoj kategoriji (71 kg) i jamačno najveći mi je

Željko Mavrović, ex profesionalni boksač

Nove životne granice i vrijednosti

Poslije uspješne amaterske i profesionalne boksacke karijere, ovaj se bivši europski prvak odlučio baviti proizvodnjom eko hrane

Razgovor vodio: Dražen Prčić

uspjeh osvajanje naslova juniorskoga prvaka Jugoslavije.

► **Iz toga razdoblja imate još jedan vrijedan uspjeh koji se dogodio upravo na našim prostorima. Što ste to osvojili u Subotici i pamtite li još ponešto iz najvećeg grada na sjeveru Bačke?**

U Subotici sam osvojio prestižnu, tadašnju »Zlatnu rukavicu«, koju sam primio iz ruku također velikoga boksača *Tadije Kačara*. Tada mi jer bilo 16-17 godina i nažalost ne sjećam se puno više o tome gradu, jer se sve odvijalo isključivo na relaciji hotel – dvorana. Oni koji su ispali ranije iz natjecanja imali su više prilike za razgledanje, dok sam ja, prošavši »do kraja«, ostao uskraćen za taj doživljaj.

► **U godinama iza toga uslijedili su veliki uspjesi i na međunarodnoj amaterskoj sceni.**

Ponajprije bih izdvojio nastupe na Olimpijskim igrama u Seulu (88.) i Barceloni (92.), uz brojne naslove na domaćim i međunarodnim natjecanjima. Također uspio sam osvojiti i prestižnu, najvredniju boksacku nagradu na prostorima nekadašnje zajedničke države, »Zlatnu rukavicu«. U to je vrijeme to bilo osobito teško,

s obzirom na ogromnu konkurenciju koja je vladala među brojnim kvalitetnim boksačima. Pri kraju amaterskoga bavljenja boksom uspio sam osvojiti najznačajniju kolajnu, onu s Mediteranskih igara u Ateni.

► **Iako je borba za naslov prvaka svijeta u apsolutnoj kategoriji bila kruna Vaše karijere, prije nje ste imali i zavidne rezultate na europskoj sceni. Koliko ste godina držali europski naslov?**

Tri sam godine uzastopce bio prvak Europe (1995.-1997.), tijekom kojih sam imao sedam uspješnih obrana naslova, no jamačno borba s *Lennoxom* je bila top točka moje cijele boksacke karijere.

► **Kakav je to bio duel, gledan danas iz perspektive jedne lijepe sportske uspomene?**

Dva naslova sportaša godine

Za svoje zasluge na sportskim borištima Mavrović je dva puta nagrađen laskavim naslovom najboljeg sportaša Hrvatske.

Bio je to vrhunac boksa za mene, protiv borca koji je jedan od najvećih šampiona u modernoj povijesti. Danas mogu reći kako za taj meč, unatoč činjenici da sam ostao na nogama do posljednje runde, nisam bio dovoljno spreman. Čak ni razlika u kilogramima (Lewis 15 kg viška) nije bila odlučujuća za prevagu, koliko okolnost da sam već tada odlučio prijeći na drugačiji način prehrane i pomaknuti granice vrhunskoga sporta u tom smjeru. Nažalost, zbog toga nisam mogao dati svoj maksimum u tom meču. Također, još bih dodao kako sam prilično loše taktizirao i u presudnim trenucima donosio lošije odluke.

► **Aktualni životni trenutak neraskidivo je vezan uz posao proizvodnje eko hrane u Vašem centru koji se nalazi u Slobotini kod Požege. Što je Vaš sljedeći profesionalni izazov?**

Proizvodnjom ekološke hrane želim stvoriti neke nove vrijednosti i ukazati na potrebu za takvim načinom prehrane. Osobno, s novcem zarađenim u profi boksu mogao sam lagodno živjeti, ali sam želio educirati ljude i nastojati im pomoći, te potaknuti pitanja o novim granicama, vrijednostima...

KRIŽALJKA

www.kvisslonirka.is

[illegible]

1. *Protein synthesis* is the process by which cells build proteins. It involves the translation of genetic information from mRNA into a specific sequence of amino acids.

IN MEMORIAM

Marta Vujković L. Ljudevit Vujković L.
 rođ. Toby MOCO
 (1. 4. 1914. – 22. 9. 1993.) (12. 8. 1907. – 27. 2. 1972.)

Dana 6. kolovoza (ponedjeljak) održat će se sveta misa u crkvi sv. Roka (Kerska) u 17,30 sati u znak sjećanja i zahvalnosti roditeljima. Poslije svete mise posjetit ćemo njihovu vječnu kuću na Kerskom groblju. Ostali su nam u trajnom sjećanju.

Ljudevit, Branko, Mirjana, Ina i Ivana

IN MEMORIAM

Josip Bukovac – Joza (1994. – 2007.)

Dječja folklorna skupina Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte ostala je siromašnija za jednoga člana. Dvadeset šestoga srpnja u jutarnjim satima prestalo je kucati srce dvanaestogodišnjaka Josipa Bukovca – Joze. Josip, sin Kate i Marinka, Završio je šesti razred OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti. Član je »Šokadije« od samoga osnutka Dječjega folklornoga odjela. Sudjelovao je na mnogima manifestacijama, među kojima su »Mikini dani« u Bačkom Bregu, Smotra dječjih folklornih skupina u Tavankutu, »Dječji šlingani dani« u Jalžabetu, Republika Hrvatska. Podjednako je volio folklor i nogomet, bio je živahno i veselo dijete. Omiljen među vršnjacima, uvijek spreman na šalu, bio je srce i duša svake probe, svakoga nastupa. Djeca će se teško pomiriti s činjenicom da nema više njihovoga Joze, uvijek će ga očekivati iza nekoga zastora ili iz nekog tamnog kuta.

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	6.000 din	7.080,00 din
1/2	3.600 din	4.248,00 din
1/4	2.000 din	2.360,00 din

DRUGA I PREPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	5.000 din	5.900 din
1/2	3.000 din	3.540 din
1/4	1.700 din	2.040 din

UNUTARNJE STRANE / KOLOR

	iznos	iznos sa PDV
cijela strana	4.000 din	4.720,00 din
1/2	2.400 din	2.832,00 din
1/4	1.360 din	1.604,80 din
1/6	950 din	1.121,00 din
1/12	600 din	708,00 din

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%. SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci – 800 dinara
☐ 1 godina – 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

INOZEMSTVO

- ☐ 1 godina – 70 EUR.

SWIFT: VJBUBS22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS ITL, SUBOTICA
 IBAN: CS73355000000200292421
 NIT: Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

**PETAK
3.8.2007.**

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.10 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Vijesti iz kulture
11.05 - Planet Zemlja:
Slatka voda
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život,
telenovela
13.20 - Mejaši, dramska serija
14.25 - Globalno sijelo
14.55 - Svete planine svijeta:
Potop
15.25 - Glazbena emisija
16.00 - Hrvatska danas
16.15 - Znanstvene vijesti
16.20 - Zemlje-ljudi-
pustolovine: Laos -
Vodeni taksi do
Kraljevskoga grada
17.08 - Ljubav u zaleđu, serija
17.55 - Vijesti
18.10 - 30 u hladu
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Čarolija 9., serija
21.05 - Holy Man (Genijalac),
američki film
22.55 - Vijesti
23.05 - Vijesti iz kulture
23.15 - Chicago Joe i
zabavljačica,
britanski film
00.55 - Vijesti dana
01.00 - Ostavljeni 2: Velika
kušnja,
američko-kanadski film
02.35 - Ratni ožiljci, film
04.20 - Hitna pomoć, film
05.50 - Oprah Show
06.35 - Anin dvostruki život,
telenovela

07.00 - TV vodič
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Moomini, crtana serija
09.20 - Briljanteen
10.10 - Dečko ili cura,
serija za mlade
10.35 - Inspektor Morse, serija
12.15 - Očuh, mini-serija
13.30 - Ljeto nam se vratilo...
14.10 - O.C. 2., serija
14.55 - Tree Hill 2., serija
15.40 - Vijesti na Drugom
15.47 - Alias 4., serija
16.30 - Stažist 4.,
humoristična serija

16.52 - Stažist 4.,
humoristična serija
17.15 - Crna Guja 1.,
humoristična serija
17.45 - Empire Records, film
19.15 - Corto Maltese,
crtana serija
19.35 - Allo, allo 5. -
humoristična serija
20.05 - Lovci na natprirodno,
serija
20.50 - Luda kuća 1., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 2.,
serija
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Dokaz 1., serija
00.05 - Dokaz 1., serija
01.35 - C.S.I. Miami 4., serija
02.20 - OZ 4., serija
03.15 - Ljeto nam se vratilo...
03.55 - Pregled programa
za subotu

06.50 Ninja kornjače,
crtana serija
07.10 Yu-Gi-Oh GX,
crtana serija
07.40 Šaljivi kućni video
08.00 Cosby show, serija
09.00 Nova lova - TV igra
11.00 Skrivena istina, serija
12.00 Vijesti
12.10 Oluja, serija
13.10 Slučajni partneri, serija
14.10 Naša mala klinika, serija
15.00 Opasno prijateljstvo,
igrani film
16.40 Svi vole Raymonda,
serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Cosby show, serija
18.20 Bumerang, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.45 Tema dana
20.00 Naša mala klinika, serija
20.50 Vatrene krug, igrani film
22.30 Vijesti Nove TV
22.50 Uvod u anatomiju, serija
23.40 Seks i grad, serija
00.10 Izgubljeni, serija
01.00 Will i Grace, serija
01.20 Moja slavna sestra, serija
01.50 Smrtonosna tama,
igrani film
03.30 Zuhra light show,
zabavna emisija
04.30 Kraj programa

07.30 Transformers Energon,
crtana serija
07.50 Dodir s neba,
fantastična drama (R)
08.40 Cobra 11,
kriminalistička serija (R)

09.30 Deseta policijska,
dramska serija
10.20 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
10.50 Puna kuća,
humoristična serija (R)
11.15 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
11.40 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
12.00 Bračne vode,
humoristična serija (R)
12.30 Sudnica, show (R)
12.55 Eksploziv, magazin (R)
13.15 Vijesti
13.25 Sanja: Žrtva sam
liječničkog nemara,
talk show
14.15 Dodir s neba, drama
15.05 Cobra 11, serija
15.55 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
16.20 Puna kuća,
humoristična serija
16.45 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.10 Sam svoj majstor,
humoristična serija
17.35 Bračne vode,
humoristična serija
18.05 Sudnica, show
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.15 Salto, zabavna emisija
20.00 Dugi oproštaj, igrani film
22.05 Momentum, film, triler
23.40 Vijesti
23.50 Pakleni puding, film
01.25 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
4.8.2007.**

07.20 - TV raspored
07.25 - TV kalendar
07.35 - Kinoteka: Malteški
sokol, američki film
09.15 - Američka predsjednica,
serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Vijesti iz kulture
11.05 - Planet Zemlja: Špilje
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život,
telenovela
13.20 - Prizma, multinacionalni
magazin
14.05 - Duhovni izazovi -
međureligijski magazin
14.25 - Klub zdrave prehrane,
dokumentarna serija
14.50 - Vrtlarska godina:
Rano ljeto
15.20 - Globalno vino,
dokumentarna serija
16.25 - Vijesti
16.40 - Ljubav u zaleđu, serija

17.30 - Slonovski dnevnik -
ostati siroče tek je
početak (special)
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Velo misto, serija
21.35 - Život Davida Galea,
američki film
23.50 - Vijesti
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Pobuna na brodu
Bounty, američki film
03.00 - Queimada - otok u
plamenu, talijansko-
francuski film
04.50 - Sajonara, američki film

07.00 - TV vodič
07.10 - TV raspored
07.25 - Mali raspjevani
Dubrovnik, snimka
08.35 - Parlaonica: Vratiti se u
Vukovar poslije završenog
fakulteta?
09.30 - Sportske igre
mladih (5/12)
09.50 - Kućni ljubimci
10.20 - Inspektor Morse, serija
12.05 - Na rubu znanosti:
Tesla - znanstvenik za
sva vremena
13.05 - O.C. 2., serija
13.55 - Budimpešta:
Kvalifikacijski trening
F1 za Veliku
nagradu Mađarske,
prijenos
15.15 - Automagazin
15.55 - Stažist 4., serija
16.15 - Stažist 4., serija
16.40 - Crna Guja 1.,
humoristična serija
17.10 - Genijalac, film
19.00 - Corto Maltese,
crtana serija
19.25 - Allo, allo 5. -
humoristična serija
20.00 - Prijenos utakmice
21.55 - HNL - emisija
23.10 - Sportske vijesti
23.20 - C.S.I. Miami 4., serija
00.05 - OZ 4., serija
01.00 - 24 (5.), serija
01.45 - Pregled programa
za nedjelju

07.40 Flintove avanture
08.00 Prašćićgrad, crtana serija
08.30 Power Rangers S.P.D.
08.50 Čarobnice, serija
09.40 Nova lova - TV igra
11.30 Djevojke s Beverly
Hillsa, serija
12.00 Sex, ljubav i tajne, serija

12.50 Nad lipom 35,
hum. glazbeni show
13.50 Pustolovine
Huckleberryja
Finna, igrani film
15.40 Congo, igrani film
17.20 Vijesti Nove TV
17.30 Vatrene krug, igrani film
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad lipom 35,
hum. glazbeni show
21.00 Policajac s Beverly
Hillsa, igrani film
22.50 Serum istine, igrani film
00.40 Vlak za Peking, film
02.20 Congo, igrani film
04.00 Kraj programa

07.20 Zvijezde Ekstra: Najseksi
zločeste cure,
zabavna emisija (R)
08.15 Krava i pilić
08.40 Trollz, crtana serija
09.00 Jagodica Bobica
09.25 SpužvaBob Skockani
09.45 Moderni dečki,
humoristična serija
10.10 Centar svijeta,
humoristična serija
10.35 Ludo zaljubljen,
dramska serija
11.30 Maheri, dramska serija
12.20 Života kao takav,
igrani film, drama
13.55 Vijesti uz ručak
14.00 Zvijezda padalica, film
15.30 Tamo gdje je dom, film
17.35 Zvijezde Ekstra: Najseksi
zločesti dečki,
zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Žuta minuta,
zabavna emisija
20.00 Pod svaku cijenu, film
22.05 Neznanka iz vlaka,
film, triler
23.40 Playboy: Čuvane tajne,
igrani film, erotski
01.20 Kunolovac, kviz

**NEDJELJA
5.8.2007.**

07.10 - TV raspored
07.25 - Merlin: Povratak,
britanski film za djecu
09.00 - Lilo i Stitch
09.25 - Lilo i Stitch
09.50 - Vijesti
10.00 - Inspektor Morse, serija
12.00 - Dnevnik (T)
12.20 - Mali savjeti za
poljoprivrednike,
emisija pod
pokroviteljstvom

12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Split: More
14.00 - Reporteri - izbor:
Etiopija
15.05 - Genetsko podrijetlo
Hrvata: Kneževi sjeverne
Europe
15.40 - Umorstva u Midsomeru
10., serija
17.20 - Vijesti
17.35 - Pink Panther ponovno
napada,
američko-britanski film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Ljubim to suro kamenje
- 12 godina poslije,
dokumentarni film
21.00 - Knin: Dan domovinske
zahvalnosti, prijenos
23.05 - Vijesti
23.20 - Evergreen - ciklus
špageti vesterna:
Cjamangova osveta,
španjolsko-talijanski film
00.50 - Vijesti dana
00.55 - Vijesti iz kulture
01.05 - Galactica 3., serija
01.50 - Nove avanture stare
Christine 1.,
humoristična serija
02.15 - NEWS: Ruski oligarsi,
dokumentarna serija
03.15 - Reprizni program
04.40 - Ljubim to suro
kamenje,
dokumentarni film
05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Split: More

07.00 - TV vodič
07.30 - TV raspored
07.45 - Porin - koncertna
izvedba
09.40 - Tajni život umjetničkih
djela 3.: Little Dagger
Aged 14
10.30 - Knin: Misa, prijenos
11.45 - Biblija
11.55 - Lourdes 2007. -
vojno hodočašće
12.30 - Vijesti iz kulture
12.40 - Galactica 3., serija
13.30 - Studio F1
13.50 - Budimpešta: Formula 1
za Veliku nagradu
Mađarske, prijenos
15.50 - Studio F1
16.10 - Oluja nad Kijevom,
dokumentarni film
16.55 - Sinjska alka, prijenos
19.30 - Allo, allo 5. -
humoristična serija
20.05 - NEWS: Ruski oligarsi,
dokumentarna serija
21.10 - Slučaj Pelikan,
američki film
23.35 - Sportske vijesti

23.45 - Nove avanture stare
Christine 1.,
humoristična serija
00.15 - C.S.I. Miami 4., serija
01.00 - OZ 4., serija
01.55 - 24 (5.), serija
02.40 - Pregled programa
za ponedjeljak

06.50 Flintove avanture
07.10 Prašćićgrad, crtana serija
07.40 Power Rangers S.P.D.
08.00 Automotiv,
auto moto magazin
08.30 Djevojke s Beverly
Hillsa, serija
09.20 Kuća na plaži, serija
10.10 Svi mrže Chrisa, serija
10.40 Nad lipom 35,
hum. glazbeni show
11.40 Deset Božjih zapovijedi,
igrani film
14.00 Hercule Poirot: Smrt
lorda Edgwarea, film
15.40 Crna ovca, igrani film
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Policajac s Beverly
Hillsa, igrani film
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 Sport Nove TV
19.50 Vrijeme Nove TV
20.00 Nad lipom 35,
hum. glazbeni show
21.10 Kći mog bossa, film
22.40 Red Carpet,
zabavna emisija
23.50 Svi mrže Chrisa, serija
00.20 Crna ovca, igrani film
01.50 Hercule Poirot: Smrt
lorda Edgwarea, film
03.30 Red Carpet
04.30 Kraj programa

07.15 Krava i pilić
07.35 Looney tunes
08.00 Jagodica Bobica
08.25 SpužvaBob Skockani
08.45 Moderni dečki,
humoristična serija (R)
09.10 Centar svijeta,
humoristična serija (R)
09.35 Ludo zaljubljen,
dramska serija (R)
10.25 Maheri, serija (R)
11.15 Mladi mušketiri, serija
12.05 Jednom lopov,
kriminalistička serija
12.55 Zvijezda padalica,
film, komedija (R)
14.30 Vijesti uz ručak
14.35 Kad smo bili odrasli,
igrani film, drama
16.05 Krivi čovjek, film, drama
17.50 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti

19.05 Salto, zabavna emisija
20.00 Avioni, vlakovi i
automobili, film
21.35 Osvetnik, film, vstern
23.00 FBI istraga, serija
23.55 Novi forenzičari, serija
00.45 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
6.8.2007.**

06.45 - TV raspored
09.10 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.08 - Vrijeme
10.10 - Oprah Show
10.55 - Slonovski dnevnik -
ostati siroče tek je
početak (special)
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život,
telenovela
13.20 - Mejaši, dramska serija
14.15 - Globalno sijelo
14.45 - Svete planine svijeta:
Himalaje - staništa bogova
15.15 - Svirci moji (5/8)
16.00 - Hrvatska danas
16.15 - Mir i dobro
16.40 - City Folk: Istanbul
17.08 - Ljubav u zaleđu, serija
17.55 - Vijesti
18.10 - 30 u hladu
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Čarolija 9., serija
21.05 - Ciklus filmova Zrinka
Ogreste: Crvena prašina
22.50 - Vijesti
23.00 - Vijesti iz kulture
23.10 - Ljetni hit: Diabolique,
američki film
01.00 - Vijesti dana
01.05 - Dobro ugođena večer:
Portret Valtera Dešpalja -
Igra u kojoj
morate pobijediti
02.00 - CSI: Las Vegas 7.
02.45 - Zakon i red: Odjel
za žrtve 7., serija
03.30 - Reprizni program
03.50 - City Folk: Istanbul
04.20 - Svete planine svijeta:
Himalaje - staništa bogova
04.50 - Svete planine svijeta:
Himalaje - staništa bogova
05.20 - Svirci moji (5/8)
06.00 - Anin dvostruki život,
telenovela

07.00 - TV vodič
07.45 - TV raspored
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Moomini, crtana serija
09.20 - Tema tjedna
09.30 - Navrh jezika

09.40 - Športerica
09.55 - Mali putopis
10.10 - Dečko ili cura,
serija za mlade
10.35 - Pink Panther ponovno
napada,
američko-britanski film
12.15 - Očuh, mini-serija
13.30 - Ljeto nam se vratilo...
14.10 - O.C. 2., serija
14.55 - Tree Hill 2., serija
15.40 - Vijesti na Drugom
15.47 - Alias 4., serija
16.30 - Stažist 4., serija
16.52 - Stažist 4., serija
17.15 - Slučaj Pelikan, film
19.35 - Allo, allo 5. -
humoristična serija

20.05 - CSI: Las Vegas 7.
20.50 - Luda kuća 1., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 2.
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Zakon i red: Odjel
za žrtve 7., serija
23.20 - C.S.I. Miami 4., serija
00.05 - OZ 4., serija
01.00 - 24 (5.), serija
01.45 - Ljeto nam se vratilo...
02.25 - Pregled programa
za utorak

06.50 Ninja kornjače
07.10 Yu-Gi-Oh GX
07.40 Šaljivi kućni video
08.00 Cosby show, serija
09.00 Nova lova - TV igra
11.00 Skrivena istina, serija
12.00 Vijesti
12.10 Oluja, serija
13.10 Slučajni partneri, serija
14.10 Naša mala klinika, serija
15.00 Kći mog bossa, film
16.40 Svi vole Raymonda
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Cosby show, serija
18.20 Bumerang, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.45 Tema dana
20.00 Naša mala klinika, serija
20.50 Ukrađeni identitet,
igrani film
22.30 Vijesti Nove TV
22.50 Uvod u anatomiju, serija
23.40 Seks i grad, serija
00.10 Izgubljeni, serija
01.00 Will i Grace, serija
01.20 Moja slavna sestra, serija
01.50 Tajna za koju se umire,
igrani film
03.20 Zuhra light show,
zabavna emisija
04.25 Kraj programa

07.10 Transformers Energon

07.30 Dodir s neba,
fantastična drama (R)
08.20 Cobra 11,
kriminalistička serija (R)
09.10 Deseta policijska,
dramska serija
10.00 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
10.30 Puna kuća,
humoristična serija (R)
10.55 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
11.20 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)
11.40 Bračne vode,
humoristična serija (R)
12.10 Sudnica, show (R)
12.35 Ekkluziv, magazin (R)
13.15 Vijesti
13.25 Sanja: Za sreću je
potrebno troje, talk show
14.15 Dodir s neba,
fantastična drama
15.05 Cobra 11,
kriminalistička serija
15.55 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
16.20 Puna kuća,
humoristična serija
16.45 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.10 Sam svoj majstor,
humoristična serija
17.35 Bračne vode,
humoristična serija
18.05 Sudnica, show
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.15 Salto, zabavna emisija
20.00 CSI,
kriminalistička serija
20.50 CSI: Miami,
kriminalistička serija
21.40 Kockar, igrani film
23.35 Vijesti
23.50 CSI,
kriminalistička serija (R)
00.40 Kunolovac, kviz

**UTORAK
7.8.2007.**

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
09.10 - Mali savjeti za
poljoprivrednike, emisija
pod pokroviteljstvom
09.12 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Oprah Show
11.00 - Vijesti iz kulture
11.05 - Planet Zemlja: Pustinje
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život,
telenovela
13.20 - Mejaši, dramska serija
14.15 - Globalno sijelo

14.45 - Svete planine svijeta:
Kailash - središte Svijeta

15.15 - Svirci moji (6/8)

16.00 - Hrvatska danas

16.15 - Znanstvene vijesti

16.20 - Zemlje-ljudi-
pustolovine: Afganistan
- Mladić iz Budine doline

17.08 - Ljubav u zaleđu, serija

17.55 - Vijesti

18.10 - 30 u hladu

19.30 - Dnevnik (T)

20.10 - Čarolija 9., serija

21.05 - Fokus

22.20 - Vijesti

22.30 - Vijesti iz kulture
22.40 - Ljetni hit: Pobjesnjeli
Max, australski film

00.15 - Vijesti dana

00.20 - Ponoćna antologija:
Zandegi va digar hich,
iranski film

01.55 - Dr. House 2., serija

02.40 - Reprizni program

03.10 - Globalno sijelo

03.40 - Svete planine svijeta:
Kailash - središte Svijeta

04.10 - Svirci moji (6/8)

04.50 - Fokus

06.00 - Anin dvostruki život,
telenovela

07.00 - TV vodič

07.45 - TV raspored

08.00 - Žutokljunac

08.55 - Moomini, crtana serija

09.20 - Tema tjedna

09.30 - Pročitani

09.40 - Abeceda EU: K

09.55 - Kane i Allu, finski
dokumentarni film

10.10 - Dečko ili cura,
serija za mlade

10.35 - Inspektor Morse, serija

12.15 - Laži mi, mini-serija

13.30 - Ljeto nam se vratilo...

14.10 - O.C. 2., serija

14.55 - Tree Hill 2., serija

15.40 - Vijesti na Drugom

15.47 - Alias 4., serija

16.30 - Stažist 4.,
humoristična serija

16.50 - Live Earth, sažetak

19.10 - Corto Maltese

19.35 - Allo, allo 5. -
humoristična serija

20.05 - Hitna služba 12., serija

20.50 - Luda kuća 1., TV serija

21.30 - Bitange i princeze 2.

22.10 - Vijesti na Drugom

22.15 - Sportske vijesti

22.30 - Dr. House 2., serija

23.20 - C.S.I. Miami 4., serija

00.05 - OZ 4., serija

01.00 - 24 (5.), serija

01.45 - Ljeto nam se vratilo...

02.25 - Pregled programa
za srijedu

06.50 Ninja kornjače

07.10 Yu-Gi-Oh GX

07.40 Šaljivi kućni video

08.00 Cosby show, serija

09.00 Nova lova - TV igra

11.00 Skrivena istina, serija

12.00 Vijesti

12.10 Oluja, serija

13.15 Slučajni partneri, serija

14.10 Naša mala klinika, serija

15.00 Ukrađeni identitet, film

16.40 Svi vole Raymonda

17.00 Vijesti Nove TV

17.20 Cosby show, serija

18.20 Bumerang, serija

19.15 Dnevnik Nove TV

19.40 Tema dana

20.00 Naša mala klinika, serija

20.50 Moj prijatelj Willy 2,
igrani film

22.30 Vijesti Nove TV

22.50 Uvod u anatomiju, serija

23.40 Seks i grad, serija

00.10 Izgubljeni, serija

01.00 Will i Grace, serija

01.20 Moja slavna sestra, serija

01.50 Izgubljene, igrani film

03.30 Zuhra light show

04.30 Kraj programa

07.30 Transformers Energon

07.50 Dodir s neba, drama (R)

08.40 Cobra 11,
kriminalistička serija (R)

09.30 Deseta policijska,
dramska serija

10.20 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)

10.50 Puna kuća,
humoristična serija (R)

11.15 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)

11.40 Sam svoj majstor,
humoristična serija (R)

12.00 Bračne vode,
humoristična serija (R)

12.30 Sudnica, show (R)

12.55 Eksploziv, magazin (R)

13.15 Vijesti

13.25 Sanja: Koliko smo
praznovjermi?, talk show

14.15 Dodir s neba,
fantastična drama

15.05 Cobra 11,
kriminalistička serija

15.55 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija

16.20 Puna kuća,
humoristična serija

16.45 Pod istim krovom,
humoristična serija

17.10 Sam svoj majstor,
humoristična serija

17.35 Bračne vode,
humoristična serija

18.05 Sudnica, show

18.30 Vijesti

18.55 Eksploziv, magazin

19.15 Salto, zabavna emisija

20.00 Bibin svijet,
humoristična
serija (dvije epizode)

21.15 Selidba, film, komedija

22.50 Vatrene dečki,
dramska serija

23.45 Vijesti

00.00 CSI: Miami,
kriminalistička serija (R)

00.50 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
8.8.2007.**

06.45 - TV raspored

09.10 - Čarolija 9., serija

10.00 - Vijesti

10.15 - Oprah Show

11.00 - Vijesti iz kulture

11.05 - Planet Zemlja 2.:
Ledeni svjetovi

12.00 - Dnevnik (T)

12.30 - Anin dvostruki život,
telenovela

13.20 - Mejaši, dramska serija

14.25 - Globalno sijelo

14.55 - Svete planine svijeta:
Olimp - Zeusov tron

15.25 - Hrvatska kulturna
baština: Zemlja kapetana

16.15 - Zemlje-ljudi-
pustolovine: Kineska
četvrt - Kraj
Zlatnih vrata

17.08 - Ljubav u zaleđu, serija

17.55 - Vijesti

18.10 - 30 u hladu

19.15 - LOTO 7/39

19.30 - Dnevnik (T)

20.10 - Čarolija 9., serija

21.05 - Boje turizma: Šibenik

22.15 - Vijesti

22.25 - Vijesti iz kulture

22.35 - Ljetni hit: Pobjesnjeli
Max 2: Drumski ratnik,
australski film

00.10 - Vijesti dana

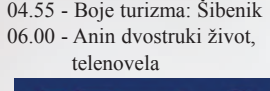
00.15 - Festivali filmovi:
Dok me moje noge nose,
njemački film

02.50 - Bostonsko pravo, serija

03.35 - Prekid programa radi
redovnog održavanja
uređaja

04.55 - Boje turizma: Šibenik

06.00 - Anin dvostruki život,
telenovela

07.00 - TV vodič

08.00 - Žutokljunac

08.55 - Moomini, crtana serija

09.20 - Tema tjedna

09.30 - Navrh jezika

09.40 - Kratki spoj

09.55 - Iznad crte

10.10 - Dečko ili cura,
serija za mlade

10.35 - Inspektor Morse, serija

12.15 - Laži mi, mini-serija

13.30 - Ljeto nam se vratilo...

14.10 - O.C. 2., serija

14.55 - Tree Hill 2., serija

15.40 - Vijesti na Drugom

15.47 - Alias 4., serija

16.30 - Stažist 4., serija

16.52 - Stažist 4., serija

17.15 - Crna Guja 1.,
humoristična serija

17.50 - When in Rome, film

19.10 - Corto Maltese,
crtana serija

19.35 - Allo, allo 5. - serija

20.05 - Bostonsko pravo 1.,
serija

20.55 - Luda kuća 1., TV serija

21.35 - Bitange i princeze 2.

22.20 - Eureka, serija

23.10 - Vijesti na Drugom

23.15 - Sportske vijesti

23.30 - C.S.I. Miami 4., serija

00.15 - OZ 4., serija

01.10 - 24 (5.), serija

01.55 - Ljeto nam se vratilo...

02.35 - Pregled programa
za četvrtak

06.50 Ninja kornjače

07.10 Yu-Gi-Oh GX

07.40 Šaljivi kućni video

08.00 Cosby show, serija

09.00 Nova lova - TV igra

11.00 Skrivena istina, serija

12.00 Vijesti

12.10 Oluja, serija

13.10 Slučajni partneri, serija

14.10 Naša mala klinika, serija

15.00 Moj prijatelj Willy 2,
igrani film

16.40 Svi vole Raymonda

17.00 Vijesti Nove TV

17.20 Cosby show, serija

18.20 Bumerang, serija

19.15 Dnevnik Nove TV

19.45 Tema dana

20.00 Naša mala klinika, serija

20.50 Bande New Yorka, film

23.40 Vijesti Nove TV

00.00 Uvod u anatomiju, serija

00.50 Seks i grad, serija

01.10 Novac, business magazin

01.40 Izgubljeni, serija

02.30 Will i Grace, serija

02.50 Moja slavna sestra, serija

03.20 Tri bjegunca, igrani film

04.50 Kraj programa

07.30 Transformers Energon

07.50 Dodir s neba, drama (R)

08.40 Cobra 11, serija (R)

09.30 Deseta policijska, serija

10.20 Princ iz Bel- Aira, (R)

10.50 Puna kuća, serija (R)

11.15 Pod istim krovom, (R)

11.40 Sam svoj majstor, (R)

12.00 Bračne vode, serija (R)

12.30 Sudnica, show (R)

12.55 Eksploziv, magazin (R)

13.15 Vijesti

13.25 Sanja: Jesmo li za
(pred)bračni ugovor?,
talk show

14.15 Dodir s neba, drama

15.05 Cobra 11, serija

15.55 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija

16.20 Puna kuća,
humoristična serija

16.45 Pod istim krovom,
humoristična serija

17.10 Sam svoj majstor,
humoristična serija

17.35 Bračne vode,
humoristična serija

18.05 Sudnica, show

18.30 Vijesti

18.55 Eksploziv, magazin

19.15 Salto, zabavna emisija

20.00 CSI, serija

20.50 CSI: Miami, serija

21.45 Dokaz krivnje, serija

22.35 Vatrene dečki

23.30 Vijesti

23.45 Vatrene dečki, serija (R)

00.35 Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
9.8.2007.**

06.45 - TV raspored

06.50 - TV kalendar

09.10 - Čarolija 9., serija

10.00 - Vijesti

10.1

22.30 - Vijesti
22.40 - Vijesti iz kulture
22.50 - Ljetni hit: Pobjesnjeli Max 3, film
00.40 - Vijesti dana
00.45 - Čelija mržnje, film
02.30 - CSI Miami 5., serija
03.15 - Monk 3., serija
04.00 - Svirci moji (7/8)
04.40 - Kratki susreti
05.10 - Magazin
06.00 - Anin dvostruki život, telenovela

07.00 - TV vodič
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Moomini, crtana serija
09.20 - Tema tjedna
09.30 - Kokice
09.40 - Abeceda EU: L
09.55 - Kako žive životinje
10.10 - Dečko ili cura, serija za mlade
10.35 - Inspektor Morse, serija
12.15 - Ljubaznost stranaca, mini-serija
13.30 - Ljeto nam se vratilo...
14.10 - O.C. 2., serija
14.55 - Tree Hill 2., serija
15.40 - Vijesti na Drugom
15.47 - Alias 4., serija
16.30 - Stažist 4., humoristična serija
16.52 - Stažist 4., humoristična serija
17.15 - Crna Guja 1., humoristična serija
17.45 - Blizanke Olsen: Izazov, američki film
19.15 - Corto Maltese
19.35 - Allo, allo 5. - humoristična serija
20.05 - CSI: Miami 5., serija
20.50 - Luda kuća 1., TV serija
21.30 - Bitange i princeze 2.
22.10 - Vijesti na Drugom
22.15 - Sportske vijesti
22.30 - Monk 3., serija
23.20 - C.S.I. Miami 4., serija
00.05 - OZ 4., serija
01.00 - 24 (5.), serija
01.45 - Ljeto nam se vratilo...
02.25 - Pregled programa za petak

06.50 Ninja kornjače
07.10 Yu-Gi-Oh GX
07.40 Šaljivi kućni video
08.00 Cosby show, serija
09.00 Nova lova – TV igra
11.00 Skrivena istina, serija
12.00 Vijesti
12.10 Oluja, serija
13.10 Slučajni partneri, serija
14.10 Naša mala klinika, serija

15.00 Tri bjegunca, igrani film
16.40 Svi vole Raymonda
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Cosby show, serija
18.20 Bumerang, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.45 Tema dana
20.00 Naša mala klinika, serija
20.50 Tihi grabežljivci, film
22.30 Vijesti Nove TV
22.50 Uvod u anatomiju, serija
23.40 Seks i grad, serija
00.10 Izgubljeni, serija
01.00 Ništa zajedničko, serija
01.30 Moja slavna sestra, serija
01.50 Bande New Yorka, film
04.30 Zuhra light show, zabavna emisija
05.30 Kraj programa

07.30 Transformers Energon
07.50 Dodir s neba, fantastična drama (R)
08.40 Cobra 11, kriminalistička serija (R)
09.30 Deseta policijska, dramska serija
10.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
10.50 Puna kuća, humoristična serija (R)
11.15 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
11.40 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
12.00 Bračne vode, humoristična serija (R)
12.30 Sudnica, show (R)
12.55 Exploziv, magazin (R)
13.15 Vijesti
13.25 Sanja: Čelavci se vuku za kosu!, talk show
14.15 Dodir s neba, drama
15.05 Cobra 11, kriminalistička serija
15.55 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.20 Puna kuća, humoristična serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.35 Bračne vode, humoristična serija
18.05 Sudnica, show
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.15 Salto, zabavna emisija
20.00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
22.15 Put do pravde, igrani film, triler
23.55 Vijesti
00.10 Vatrene dečki, dramska serija (R)
01.00 Kunolovac, kviz

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se srijedom na programu HRT1, u terminu od 16 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Ususret Europi' (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Kamo za vikend' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultura četvrtkom' (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', zabavna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (zanimljivosti, moda, Tjedni vodič)
- 19,30 'Priča za laku noć' – Dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba

Mali oglasi

Prodajem kupine, isporuka na području Sombora i Subotice po dogovoru na dan berbe.
Tel: 063 593 068, 064 492 47 18

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.
Molimo javiti se na telefon 024/ 550 - 163.

Prodaje se knjiga »Saga o Bunjevcima i Šokcima – Hrvatima i ne Hrvatima...« u subotičkim knjižarama »Danilo Kiš« i »Plato« (institucijama prospektom i predračunom). Vjerujte, dokumentirano i zanimljivo Vama i pokoljenjima. Autor: Alojzije Poljaković, Ulica Bohinjska br. 3, Subotica.
Tel. 024/546 046

Izdajem apartmane na otoku Čiovu, pokraj Trogira.
Tel: 063/ 716 - 1760

Prodajem šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera. Tijekom cijele godine prodajem,
Karan. Tel: 025/ 830 - 475 i 063/ 717 - 4888.

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m²,
Tel. 024/ 532 - 505.

Dajem u zakup lijep poslovni prostor u centru grada (35 četvornih metara) sastavljen iz dvije prostorije plus sanitarni čvor.
Tel: 064/ 229 - 6773

Prodajem veliku dvosobnu kuću u Đurđinu, Matka Vukovića 20. s nusprostorijom, uz asfaltiranu cestu, na čošku. Čisto vlasništvo. Legalizirana gradnja.
Pitati na telefon 064/ 239 - 0122, Tomica Crnković.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREEMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobuskoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

TRG SVETOG PETRA U VATIKANU